

TR63/18/FZD/0008

KAHRAMANMARAŞ TİCARET BORSASI

CEVİZ VE KIRMIZI BİBER İÇİN ELEKTRONİK SATIŞ SALONU KURULUM FİZİBİLİTESİ

EKİM 2019

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı 2018 Yılı Fizibilite Destek Programı kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerikle ilgili tek sorumluluk Kahramanmaraş Ticaret Borsası'na aittir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

KAHRAMANMARAŞ TİCARET BORSASI

CEVİZ VE KIRMIZI BİBER İÇİN ELEKTRONİK SATIŞ SALONU KURULUM FİZİBİLİTESİ

HAZIRLAYAN

ASKON EĞİTİM. ÖĞR. İNSAN KAYN. DANIŞMANLIK MÜH. YAZ. DIŞ TİC. LTD. ŞTİ

SEFA ÖNGEL
AYNUR ÖNGEL
BURAK GÜNAL
ELİFE FIRTINA
FATMA KILINÇ

Bu rapor, T.C. DOĞU AKDENİZ KALKINMA AJANSI' nın desteği TR63/18/FZD/0019 referans numaralı "CEVİZ VE KIRMIZI BİBER İÇİN ELEKTRONİK SATIŞ SALONU KURULUM FİZİBİLİTESİ" projesi kapsamında KAHRAMANMARAŞ TİCARET BORSASI tarafından ASKON EĞİTİM. ÖĞR. İNSAN KAYN. DANIŞMANLIK MÜH. YAZ. DIŞ TİC. LTD. ŞTİ hazırlattırılmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk KAHRAMANMARAŞ TİCARET BORSASI'NA aittir ve T.C. DOĞU AKDENİZ KALKINMA AJANSI ve SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI'NIN görüşlerini yansıtmaz.

A. YÖNETİCİ ÖZETİ

Projenin amacı kurulacak "Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu (ESS)" ile ülke çapında ceviz ve kırmızı biber fiyatları için Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın belirleyici olması, Maraş Biberinin ve Cevizinin marka kimlik gücünün arttırılması, fiyat politikalarının kalite ile bağlantısının sağlanması ve rekabet gücünün arttırılmasıdır.

Kırmızı biber ve ceviz Kahramanmaraş için bir değer olup, her iki ürünün de coğrafi tescilli bulunmaktadır. "Maraş Biberi" 14.04.2002 tarihi itibariyle Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası tarafından tescillenmiştir. Aynı şekilde "Çağlayancerit Cevizi" de 30.07.2013 tarihi itibariyle Çağlayancerit Ziraat Odası tarafından tescillenmiştir.

Proje sonunda Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde, öncelikle ceviz ve kırmızı biber olmak üzere borsaya kote diğer ürünlerin de işlemlerinin yapılabileceği elektronik satış salonu kurulacaktır.

Rapor içerisinde öncelikle Kahramanmaraş'ın sosyo-ekonomik durumu analiz edilmiş ve Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışması incelendiğinde Kahramanmaraş'ın 60. sırada olduğu görülmektedir. 2011 yılında yapılan bu çalışma sonrasında tekrar bir güncel çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda Kahramanmaraş'ın sosyo-ekonomik durumunu analiz edebilmek için bu çalışmada kullanılan 61 göstergeden bir kısmının güncel değerleri alınarak, karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Raporda konu ile ilgili üst ölçek planlar da incelenmiştir. On Birinci Kalkınma Planında "Tarımsal girdi ve ürün fiyat dalgalanmalarının izlenmesi, rekabetin korunması ve piyasa aksaklıklarının giderilmesine yönelik piyasa bilgi ve izleme sistemi oluşturulacaktır." ve "Rekabete açık ürün piyasası oluşturulmasına yönelik bitkisel ve hayvansal ürün ihtisas borsaları tesis edilecektir." denilmektedir. Kurulması planlanan ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonu da fiyat istikrarı konusunda önemli bir misyon üstlenecek olup, ileride düşünülebilecek ürün ihtisas borsasının da temelini oluşturacaktır.

50'si kırmızı biber, 50'si ceviz sektör temsilcisi olmak üzere 100 kişi ile anket çalışması yapılmış olup sonuçlar rapor içerisinde detaylı analiz edilmektedir. Bu rapor çerçevesinde yapılan çalışmalar doğrultusunda konunun çeşitli paydaşları ile anket dışında yüz yüze veya odak grup görüşmeleri de yapılarak görüşleri alınmıştır. Aynı zamanda bünyelerinde başarı ile çalışan ESS olan Konya ve Adana Ticaret Borsaları ziyaret edilerek ESS hakkında görüşleri de alınmıştır.

Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Şanlıurfa kırmızıbiber üretiminde öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş kırmızı biber üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki toplam kırmızı biber üretime oranlarının %95,58 olarak hesap edilmektedir.

Kahramanmaraş'a yakın olmaları sebebiyle, sektör temsilcilerinin de hem fikir olduğu üzere civar 10 ilin Kahramanmaraş Ticaret Borsasında işlem yapması muhtemel olup, 2018 verilerine göre Kahramanmaraş dahil bölgenin toplam ceviz üretim hacmi 37.859 Ton ve ülke üretimindeki toplam pay %17,61 olmaktadır.

ESS ile birlikte numune alacak personel, laboratuvar dan salona numuneleri taşıyacak personel, salon yetkilisi, ilk girişte kayıt işlemini yapacak personel gibi yeni faaliyetler ve sorumluluklar ortaya çıkmaktadır. Tam kapasiteye ulaşıldığında 23 yeni istihdam yaratılması öngörülmektedir.

Proje yatırım büyüklüğü 6.337.412,01 TL olup sadece yeni satın alınması gereken yatırım harcamaları değil, sistemin işletilebilmesi için gereken laboratuvar cihaz maliyetiyle birlikte hesaplanmaktadır. Benzer şekilde yatırımın finansmanı kısmında da kurumun bünyesinde bulunan laboratuvar cihazları kurumun aynı katkısı olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda toplam 2.417.412,01 TL lik yatırım harcaması yapılması, bunun da %25'inin özkaynaklar ile karşılanması planlanmakta olup, kalan %75'lik kısmın DOĞAKA desteği ile güdümlü proje yoluyla karşılanması öngörülmektedir.

ESS yatırımının bir takım finansal ve ekonomik analizleri de yapılmıştır. Buna göre yatırımın Net Bugünkü Değeri (NBD) 3.381.034,58 TL çıkmaktadır. İç karlılık oranı (İKO) %14, Geri ödeme süresi (GÖS) 6,51 yıl olarak hesaplanmaktadır. İki ayrı senaryo için yatırımın duyarlılık analizleri de yapılmıştır. Tüm bu analizler ışığında Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak kırmızı biber ve ceviz ESS yatırımının karlı, verimli ve fizibil olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

B. ANA RAPOR

A. YÖNETİCİ ÖZETİ	I
B. ANA RAPOR	III
TABLolar	VI
KISALTMALAR:	IX
2. GİRİŞ	1
3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI.....	2
4. PROJENİN ARKA PLANI	7
4.i. Sosyo-ekonomik Durum	7
4.ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar	21
4.iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat (teşvik ve YİD mevzuatı gibi)	24
4.iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu	25
4.iv.1.Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına Uygunluğu	25
4.iv.2. Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi	25
4.iv.3.Projenin Diğer Kurum Projeleri İle İlişkisi	26
4.iv.4.Proje İle Eşzamanlı Götürülmesi Gereken Diğer Kurum Projeleri	26
4.iv.5.Projede Başka Kurum Projesi İle Fiziki Çakışma Oluşmamasına Yönelik Tedbirler.....	26
4.iv.6.Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu	26
4.iv.7.Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı.....	26
4.iv.8.Projeyle İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar	37
5. PROJENİN GEREKÇESİ	37
5.i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi.....	37
5.ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini.....	47
6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI	57
i. Satış Programı.....	57
ii. Üretim Programı	59
iii. Pazarlama Stratejisi	60
7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI	61
7.i. Fiziksel ve coğrafi özellikler	61
7.i.1. Coğrafi Yerleşim.....	61

7.i.2. İklim	61
7.i.3.Toprak ve Arazi Yapısı ile İlgili Bilgiler.....	62
7.i.4. Bitki Örtüsü.....	62
7.i.5. Su Kaynakları	63
7.ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı.....	63
7.iii. Sosyal Altyapı	64
7.iv. Kurumsal Yapılar	64
7.v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi	65
7.vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti	65
8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM.....	65
8.i. Kapasite Analizi ve Seçimi.....	65
8.ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi	66
8.iii. Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti	67
8.iv. Teknik Tasarım	67
8.v. Yatırım Maliyetleri	80
9. PROJE GİRDİLERİ	80
9.i. Girdi İhtiyacı.....	80
9.ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini	80
10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI.....	80
10.i. Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi.....	80
10.ii. Organizasyon ve Yönetim Giderleri	81
10.iii. İnsan gücü İhtiyacı ve Tahmini Giderler.....	81
11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI	84
11.i. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri	84
11.ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim.....	85
11.iii. Proje Uygulama Programı.....	86
12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ	86
12.i. Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması	86
12.ii. İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi	86
13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI	90
13.i. Toplam Yatırım Tutarı.....	90
A.Arazi Bedeli.....	91

B. Sabit Sermaye Yatırımı	92
B.1.Etüt-Proje, Mühendislik ve Kontrollük Giderleri	92
13.ii. Yatırımın Yıllara Dağılımı.....	96
14. PROJENİN FİNANSMANI	96
14.i. Yürütücü ve İşletmeciler Kuruluşlarının Mali Yapısı	96
14.ii. Finansman Yöntemi	98
14.iii. Finansman Kaynakları ve Koşulları.....	98
14.iv. Finansman Maliyeti.....	98
14.v. Finansman Planı.....	98
15. PROJE ANALİZİ	98
15.i. Finansal Analiz	98
15.ii. Ekonomik Analiz.....	105
15.iii. Sosyal Analiz	107
15.iv. Bölgesel Analiz	108
15.v. Duyarlılık Analizi	108
15.vi. Risk Analizi	110
16. EKLER	112
EK-1- CEVİZ/ KIRMIZI BİBER SAHA ARAŞTIRMA ANKETİ	112
Ek 2- Malzeme- Ekipman Teknik Şartları	114
Ek 3- Maraş Biberi Coğrafi İşaret Tescil Belgesi.....	117

TABLULAR

Tablo 1-Kahramanmaraş Ticaret Borsası İdari Yapısı	5
Tablo 2-Üye Bazında Meslek Grubu Sayıları.....	6
Tablo-3 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması 5. Kademe İller (2011)	8
Tablo 4-Kahramanmaraş Nüfus, Cinsiyet ve Yaş Dağılımı (2018).....	9
Tablo 5- Kahramanmaraş İlçe Nüfus Sayımları (2018)	9
Tablo 6-Kahramanmaraş Göç Sayıları (kişi)	10
Tablo 7- 2010 - 2018 Yılları Nüfus ve Artış Oranları	10
Tablo 8-Nüfus Yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)	11
Tablo 9-Net Göç Hızı (binde)	12
Tablo 10-Genç Bağımlılık Oranı (%).....	12
Tablo 11-Okuma Yazma Bilen Oranı (%).....	13
Tablo 12- İlk/Orta Öğretim Okullaşma Oranları	13
Tablo 13-İlk/Orta Öğretim Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları	13
Tablo 14-Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışanların Toplam Nüfusa Oranı.....	14
Tablo 15-5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Çalışanların Ortalama Günlük Kazançları (TL).....	14
Tablo 16-5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kahramanmaraş'taki İşyerlerinin ve Çalışanların Faaliyet Grupları.....	15
Tablo 17-5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kahramanmaraş'taki İşyerlerinin Büyüklükleri.....	17
Tablo 18-İllerin İhracat Rakamları ve Ülke İhracatındaki Payları.....	18
Tablo 19-Kişi Başı İhracat Tutarları	19
Tablo 20-Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh).....	19
Tablo 21-İllerin Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı ve Sıralaması	20
Tablo 22-Kişi Başına Düşen Tarımsal Üretim Değeri (TL)	20
Tablo 23-Kişi Başına GSYH (TL)	20
Tablo 24-Mesleki Tecrübe	35
Tablo 25-Yıllık Gelir Memnuniyeti	35
Tablo 26-Gelecek Sene İş Devamlılığı	35
Tablo 27-Gerçek Bir Borsa Salonu Veya ESS Olsa Gelme Durumu	36
Tablo 28-Ceviz Alım- Satım Ticaretiniz De Çıkan Sorunlar.....	36
Tablo 29-Biber Alım- Satım Ticaretiniz De Çıkan Sorunlar	36

Tablo 30-Ülke Geneli Yaklaşık Kırmızı Biber Hasat ve Üretim Oranları	38
Tablo 31 Türkiye Baharatlık Kırmızı Biber Üretim Miktarları	38
Tablo 32-İller Kırmızı Biber Üretim Hacimleri ve Payları (2014-2018)	39
Tablo 33-Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri.....	41
Tablo 34 Türkiye Ceviz Üretim Miktarları.....	42
Tablo 35-İller Ceviz Üretim Miktar ve Payları (2018)	42
Tablo 36-Ceviz Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri (2018)	45
Tablo 37-Kahramanmaraş ve Civar İller Ceviz Üretim Miktar ve Payları (2018)	46
Tablo 38-Ceviz Dış Ticaret Ve Denge Tablosu.....	47
Tablo 39-Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Kırmızı Biber Üretim Miktarları.....	48
Tablo 40-Gelecek On Yıl (2019-2028) Ülke Geneli Kırmızı Biber Üretim Miktarları	49
Tablo 41-Kurulacak Elektronik Satış Salonu Tahmini İşlem Hacimleri.....	51
Tablo 42-Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Ceviz Üretim Miktarları.....	53
Tablo 43-Gelecek On Yıl (2019-2028) Ülke Geneli Ceviz Üretim Miktarları	54
Tablo 44-Gelecek On Yıl (2019-2028) Bölge (11 İl) Ceviz Üretim Miktarları	54
Tablo 45-Kurulacak Elektronik Satış Salonu Tahmini İşlem Hacimleri - Ceviz	56
Tablo 46-Kurulması Planlanan ESS 'de Kırmızı Biber Satış İşlem Hacmi Öngörüsü	57
Tablo 47-Kırmızı Biber Borsa İşlem Sayıları	58
Tablo 48-Kurulması Planlanan ESS 'de Ceviz Satış İşlem Hacmi Öngörüsü	58
Tablo 49-Ceviz Borsa İşlem Sayıları	59
Tablo 50-Seans sayıları ve Süreleri	60
Tablo 51-ESS Kurulu Kapasite ve Tahmini İşlem Miktarı	66
Tablo 52-ESS Norm Kadro Kişi Sayıları.....	81
Tablo 53-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları	82
Tablo 54-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Mevsimlik).....	82
Tablo 55-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Daimi Kadro)	83
Tablo 56-Genel Yönetim Giderleri.....	83
Tablo 57-Ticaret Borsası İşlem Hacmi	85
Tablo 58 -ESS Hizmet Gelirleri	87
Tablo 59-ESS Hizmet Giderleri.....	88
Tablo 60-ESS Genel Yönetim Giderleri	89
Tablo 61-ESS İşletme Sermayesi Değişimi	95

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 62-Ticaret Borsasının Yıllara Göre Gelir Detayları	96
TABLO 63-Ticaret Borsasının Yıllara Göre Gider Detayları	97
Tablo 64-Ticaret Borsasının Yıllara Kar/Zarar Detayları	97
Tablo 65-Likidite Analizleri	100

KISALTMALAR:

ESS: Elektronik Satış Salonu

KTB: Kahramanmaraş Ticaret Borsası

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

SEGE 2011: Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışması

USD: Amerikan Doları

EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar Borsalar Birliği

2. GİRİŞ

Kahramanmaraş son yıllarda sanayisi ile ekonomik görünümünü iyileştirmiş ve aynı zamanda geçmişten gelen tarımsal altyapısının geçerliliğini de korumaktadır. Tarımsal geçmişin sağladığı avantajla bugün Kırmızı biber ve ceviz yetiştiriciliğinde ülke genelinde önemli bir konuma sahip olan Kahramanmaraş her iki ürün için de coğrafi işarete sahiptir. "Maraş Biberi" 14.04.2002 tarihi itibarıyla Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası tarafından tescillenmiştir. Maraş Biberi'nin coğrafi sınırları " Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve Şanlıurfa ilçeleri" olarak belirlenmiştir.

Aynı şekilde "Çağlayancerit Cevizi" de 30.07.2013 tarihi itibarıyla Çağlayancerit Ziraat Odası tarafından tescillenmiştir. Çağlayancerit Cevizi'nin coğrafi sınırları " Kahramanmaraş İli Çağlayancerit Merkez İlçesi, Boylu Köyü, Bölükdamlar Köyü, Emiruşağı Köyü, Kale Köyü, Küçükcerit Köyü, Soğukpınar Köyü, Oruçpınar Köyü, Zeynep Uşağı Köyü, Küçüküngüt Köyü, Bozlar ve Helete Beldesi" olarak belirlenmiştir.

Ancak yapılan çalışmalara bakıldığında sahip olunan tescil belgelerinin aktif olarak kullanılmadığı ve bu yönde faaliyetlerin çok yapılmadığı görülmektedir. Tescil belgesine sahip olmak tek başına yeterli de değildir. Sahip olunan ürünlerin korunması, tanıtılması, bilinirliğinin artırılması ve geliştirilmesi anlamında ilin tüm aktörlerine önemli ve büyük görevler düşmektedir. Bu anlamda her iki ürün için de Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde elektronik satış salonu (ESS) kurulması düşünülmektedir.

ESS ile fizibiliteye konu kırmızı biber ve ceviz için ülke çapında ulusal ve uluslararası boyuta taşınması, gelişen teknolojiye en etkin ve verimli bir şekilde faydalanılması, markalaşmış bölge tarım ürünlerinin dış alıcıların da talebini sağlayarak piyasa fiyatlarının yükseltilmesi, bölge üreticisi ile daha fazla alıcının bir araya getirilmesi ile bölgedeki tarımsal faaliyetlerin artırılması, elektronik satış sistemi ile satış işlemlerine güvenlik, hız ve standart getirerek ürünlerin reel fiyattan alınıp satılmasına imkan verilmesi, alıcı ve satıcının memnuniyetinin en üst düzeyde sağlanarak bölge tarım ekonomisine ivme kazandırılması, insanların beslenmesi, istihdamı, ekonomiye katkısı ve ihracat potansiyeli açısından büyük önem taşıyan tarım sektörünü ve üreticisini iç ve dış pazarlar için üretim yapar hale getirmelerini, daha iyi gelir düzeyine kavuşabilmelerini sağlamak amaçlanmaktadır.

ESS uygulamaları henüz ticaret borsalarında çok da yaygınlaşmamakla birlikte özellikle Konya Ticaret Borsası bünyesinde aktif ve yüksek hacimlerle faaliyet göstermektedir. Özellikle çiftçilerin satış ve pazarlama sıkıntılarını çözen ve ürün fiyat istikrarını sağlayan şeffaf yapı olması sebebiyle büyük rağbet görmektedir. ESS 'ler ürün ihtisas borsalarının da altyapısı olma özelliğini taşımakta olup, zaman içinde ESS 'lerin ürün ihtisas borsalarına dönüşümü kolay olmaktadır. Bu fizibilite raporu çalışması sürecinde Konya ve Adana Ticaret Borsaları bünyesindeki ESS 'ler ziyaret edilerek işleyişleri incelenmiştir.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak ESS 'de ceviz ve kırmızı biber işlemlerinin burada yapılması ile sadece şehrin çiftçileri, toptancıları veya sanayicileri değil öncelikle bölge illerde olmak üzere ülke genelinde faaliyet gösteren tüm tarafların bu çatı altında işlem yapması sağlanacaktır. Bu sayede iki ürün için de ülke geneli fiyat belirlenmesi Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nda gerçekleşecektir. Bu da şehrin tescilli iki ürününe de sahip çıkması anlamını taşımaktadır.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası inşaatının devam ediyor olması kısa bir süre zarfında oraya taşınacak olması da ESS kurulumunu kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Bu fizibilite raporunda Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulması planlanan ESS 'nin maliyetleri, işleyiş şekilleri, gider ve gelirleri, işlem hacimleri öngörülmektedir. Bu şekilde ESS 'nin uygulanabilirliği çok yönlü olarak analiz edilmektedir.

Tüm paydaşlarla yapılan görüşmeler, odak grup toplantıları ve anketler neticesinde her ürünün de piyasa dinamikleri analiz edilmiş ve gerekli literatür taramaları da yapılmıştır. Bunun neticesinde bir takım gerçekçi varsayımlar yapılarak ESS 'nin işlem hacimleri ve buna bağlı gelir-giderler hesaplanmaktadır.

Ülke genelinde faaliyet gösteren ESS 'lerin kurulum maliyetleri incelenerek, güncel teklifler toplanarak projenin yatırım maliyeti ortaya konmaktadır.

ESS 'nin Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde faaliyet gösterebilmesi gereken insan kaynağı da bu rapor içerisinde öngörülmektedir.

Fizibilite raporu kapsamında yatırımın finansal, ekonomik ve sosyal faydaları analiz edilmiş ve muhtemel riskler incelenmektedir.

3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

Projenin Adı:

Kahramanmaraş Ticaret Borsası Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu

Proje Hakkında:

Uzun yıllardır faaliyet gösteren Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde, ülke çapında üne ve işlem hacmine sahip Kahramanmaraş cevizi ve kırmızı biberi için elektronik satış salonu kurulması hedeflenmektedir.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın inşası devam eden yeni binası bünyesinde kurulması düşünülen Elektronik Satış Salonu ile başta ceviz ve kırmızı biber olmak üzere zaman içerisinde üyelerden gelen talepler doğrultusunda başkaca ürünler de işlem görebilecektir.

Diğer illerde faaliyet gösteren elektronik satış salonlarında çiftçiler günlük fiyat manipülasyonlarından korunmakta, alıcılar da doğru ürünü almaktadır. Her iki tarafında memnuniyetini kazanan bu salonların sayıları da artmaktadır.

Projenin Amacı:

Projenin amacı kurulacak "Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu" ile ülke çapında ceviz ve kırmızı biber fiyatları için Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın belirleyici olması, Maraş Biberinin ve Cevizinin marka kimlik gücünün artırılması, bölgede bulunan biber ve ceviz üreticilerinin sayısının ve kapasitesinin geliştirilmesi, Maraş biberinin ve cevizinin fiyat politikalarının kalite ile bağlantısının sağlanması, Maraş biberinin ve cevizinin rekabet gücünün artırılmasıdır.

Projenin amacı kurulacak "Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu" ile ülke çapında ceviz ve kırmızı biber fiyatları için Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın belirleyici olması, Maraş Biberinin ve Cevizinin marka kimlik gücünün arttırılması, bölgede bulunan biber ve ceviz üreticilerinin sayısının ve kapasitesinin geliştirilmesi, Maraş biberinin ve cevzinin fiyat politikalarının kalite ile bağlantısının sağlanması, Maraş biberinin ve cevzinin rekabet gücünün arttırılmasıdır.

Aynı zamanda bu proje ile aşağıdaki konularda katkı sağlanması da amaçlanmaktadır:

- Kahramanmaraş ilinde tarıma dayalı ürünlerin katma değerinin yükseltilmesi
- Alım-Satım depolama ve elektronik satış ile teknolojinin tarıma dayalı endüstrilerde yaygınlaştırılması
- Çiftçilerin pazarlama ve pazara ulaşma yeteneklerinin geliştirilmesi
- Kalite standartlarına yönelik ürünlerin fiyat skalalarının belirlenmesi
- Çiftçi ile tüccarın serbest piyasa şartlarında bir araya gelmesi
- Güncel ve gerçek fiyatları anlık olarak çiftçi ve tüccarın takip edebilmesi
- Çiftçiler için ürünün gerçek piyasa fiyatları ile alınıp satıldığı bir pazar olması
- Ticaretin güvenli bir ortamda, şeffaf olarak gerçekleşmesi
- Haksız rekabetin önlenmesi
- Kaliteli üretim yapan çiftçinin de, ticaretini yapan tüccarın da kazançlı çıkması
- Çiftçi ve tüccarın her türlü altyapısı hazır ticaret borsası binasından faydalanması
- Ürünlerin kalitesinin artması ve standardize olması
- İşlenmiş ve paketlenmiş ürünlerin ticaretinin gelişmesi
- Lisanslı Depoculuğa geçişte önemli bir adım olması

Projenin Türü:

Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde faaliyet gösterecek, ceviz ve kırmızı biberin alım satımının yapılacağı, elektronik satış salonu yatırımı.

Projenin Teknik İçeriği ve Bileşenleri:

Ticaret borsalarında faaliyet gösteren elektronik satış salonlarının genel olarak 3 bileşeni bulunmaktadır:

- 1- Alım-satım konu olan ürünün numunelerinin alınacağı, analizlerinin yapılacağı, özelliklerinin belirleneceği laboratuvar
- 2- Ürün getiren çiftçilerin borsa seanslarını takip edecekleri salon
- 3- Fiyat artırımları girilerek ürün alım işleminin yapılacağı elektronik satış salonu

Projenin Büyüklüğü:

Proje, Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın inşaatı devam eden yeni binasının içerisinde yer alacaktır. Yeni bina 6,3 dönüm arazi içerisinde yer alıp, bodrum katı 1,689 m², giriş kat 1,653 m² ve 1. kat 1,258 m² olmak üzere toplam 4,676 m² kapalı alana sahiptir.

Yapılan kapasite hesaplamalarına göre ilk yıl 1.915 ton kırmızı biberin ve 422 ton cevizin satış işleminin elektronik satış salonunda gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Elektronik satış salonunda ilk yıllar için 40 kişilik işlem kapasitesi dizayn edilmiş olup talebe göre kapasite 60 kişiliğe kadar çıkarılabilecektir.

Satış işlemi sırasında 200 kişilik bekleme salonu yapılacak olup üreticiler satışı bu salondaki ekranlardan izleyebilecektir.

Projenin Uygulama Süresi:

Proje Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın halen yapılmakta olan yeni binasının bitirilmesinden sonra 9 ay içerisinde hayata geçirilebilecektir.

Projenin Uygulama Yeri:

Proje, Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın, Malik Ejder Mahallesi, Batı Çevre Yolu Bulvarı, No 80, Onikişubat ilçesi adresindeki yeni binasında uygulanacaktır.

Projenin Çıktıları:

Proje sonunda Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde, öncelikle ceviz ve kırmızı biber olmak üzere borsaya kote diğer ürünlerinde işlemlerinin yapılabileceği elektronik satış salonu kurulacaktır. Bu ürünlerin alım satımına esas teşkil etmek üzere laboratuvarında yapılması gereken analiz türleri belirlenecektir.

Projenin Hedef Kitlesi ve Bölgesi:

Kurulacak ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonu, bu iki ürünü üreten çiftçileri, alım satımını yapan toptancı ve tüccarları, tarımsal ürünleri işleyerek imalatını yapan sanayicileri hedeflemektedir.

Kırmızı biber Kahramanmaraş ilinin yanı sıra Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa başta olmak üzere Kahramanmaraş'ın çevre illerinde yetiştirilmektedir. Aynı şekilde kırmızı biber işleme tesisleri de ağırlıklı olarak bu bölgede yer almaktadır.

Ceviz ülke çapında en çok Kahramanmaraş'ta yetiştirilmekle birlikte bölge kısıtı olmaksızın birçok şehirde de yetiştirilmektedir. Farklı şehirlerde çok farklı tür cevizler yetiştirilmekle birlikte, Kahramanmaraş'ta kurulacak ceviz elektronik satış salonu, ülke çapındaki cevizlerin fiyatlarının belirlenmesinde rol oynayacaktır.

Projenin Sahibi Kuruluş ve Yasal Statüsü:

Kahramanmaraş Ticaret Borsası, 1969 yılında dönemin ileri gelen iş adamları ve sanayicilerinden oluşan kurucu meclis tarafından yapılan başvurular neticesinde; Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile 5590 sayılı kanun ve buna bağlı yönetmelikler doğrultusunda kurulmuştur. 05.11.1969 tarihinde yargı denetiminde yapılan seçimler neticesinde ilk yönetim kurulu göreve gelmiştir. Kuruluşundan 1981 yılına kadar borsa 32m² 'lik kiralık bir alanda hizmetlerini sürdürmüştür.

Borsa 1981 yılında 160 m²'lik kendi mülkiyeti olan bağımsız bir alanda hizmet vermeye başlamıştır. 26 Eylül 1997 tarihine kadar burada hizmetlerini aksatmadan yerine getirmiştir. Bu tarihten itibaren

üyelerine daha iyi hizmet verme düşüncesiyle 318 m2 'lik kendi arsalarına yapılan 5 kattan oluşan her katı 200m2 olan toplam 1000m2 'lik yeni binada hizmet etmeye başlamıştır.

İl merkezine 170 km. uzaklıktaki Elbistan ilçesinde, Borsa hizmetlerinin sağlıklı olarak yürütülebilmesi ve üyelerin ulaşım, zaman ve maddi kayıplarının giderilmesi amacıyla 1997 yılında bir Tescil Bürosu açılmış olup buradaki üyelere hizmet vermeye devam etmektedir.

2005 yılında il merkezine 30 km. uzaklıktaki Pazarcık/Narlı ilçesinde ikinci Tescil Bürosu hizmete girmiştir.

Borsa HVI 900 Pamuk Laboratuvarını kurmuş olup tekstil şehri olan Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren firmalara kaliteli üretim ve ham madde konusunda yardımcı olmaktadır.

Borsada eğitim faaliyetleri kapsamında çeşitli konularda seminerler düzenlenmiş, sınavlar yapılmıştır. Ülke kalkınmasının bilgi ve enformasyona dayalı olduğu inancını taşıyan Borsa, eğitime özel önem vermektedir. Bu nedenle modern konferans salonunda kurslar, seminerler, bilgilendirme gezileri, bilgilendirme toplantıları ve konferanslar gerçekleştirmektedir. Kentin tekstil şehri olması nedeniyle sektörün gereksinimi pamuk ustası, pamuk eksper ve çırçır ustası gibi bir çok elemanı eğiterek belgelendirip sektörün hizmetine sunmaya devam etmektedir.

Yeni hizmet binası bodrum kat hariç 5 kattan oluşmaktadır. Birinci katta gıda, aflatoksin ve pamuk laboratuvarı, ışık odası. İkinci katta Genel Sekreterlik, tescil ve kayıt işlemlerinin yürütüldüğü servis bulunmaktadır. Üçüncü katta Meclis ve Yönetim Kurulu toplantı salonu, Korbey salonu, dördüncü katta konferans salonu ve başkanlık odası bulunmaktadır. Beşinci katta misafir odası, mutfak ve lavabolar bulunmaktadır.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası Kuruluşundan bugüne çeşitli aşamalardan geçerek Tablo-1 de belirtildiği üzere toplamda 18 personeli ile çağdaş bir ortamda hizmet vererek Türkiye'nin sayılı borsaları arasında yerini almıştır.

Tablo 1-Kahramanmaraş Ticaret Borsası İdari Yapısı	
Birim	Personel Sayısı
Tescil Bölümü	7
Laboratuvar	4
Muhasebe	2
İdari	4
Genel Sekreter	1
Toplam	18

Kahramanmaraş bölgesinde faaliyet gösteren Borsa, Tablo-2 de belirtildiği üzere faal 21 meslek grubunda 443 kayıtlı üyesi bulunan başlıca, kütlü pamuk, preseli pamuk, pamuk çekirdeği, pamuk yağı, buğday, kırmızı biber, mısır, şeker pancarı, ay çiçeği, canlı hayvan, tescil işlemleri yaparak faaliyet göstermektedir.

Tablo 2-Üye Bazında Meslek Grubu Sayıları

Meslek Grubu Adı	Üye Sayısı
Ayçiçeği Alım	10
Besici Canlı Hayvan	86
Biber Üretim	40
Çırçır ve Prese	6
Deri Ticaret	2
Deri ve Bağır sak	1
Dokuma Fabrikaları	1
Dondurma İmalatı	3
Hal Komisyoncuları	24
İplik Fabrikası	24
Kasap	8
Mısır Alım-Satım	4
Orman Ürünleri	3
Pamuk Telefi Alım	1
Pamuk Tüccarları	29
Süt Çiftliği, Süt	12
Süt ve Süt Ürünleri	7
Tahıl Tüccarları	161
Toptan Gıda	12
Un Fabrikaları	4
Yağ Fabrikaları	5
Toplam	443

5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 28. Maddesi Ticaret Borsalarının tanımını "5174 sayılı kanunda yazılı esaslar çerçevesinde borsaya dahil maddelerin alım satımı ve borsada oluşan fiyatlarının tespit tescil ve ilânı işleriyle meşgul olmak üzere kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlar" dır. Borsalar kamu tüzel kişiliğine sahip olması sebebiyle yerine getirilen tüm hizmetler 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu başta olmak üzere, Borsa'nın görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen çeşitli yasal mevzuat bulunmaktadır.

Ticaret borsalarının görevleri 5174 sayılı Odalar-Borsalar Kanunu Madde 34'te verilmektedir:

- Borsaya dâhil maddelerin, borsada alım satımını tanzim ve tescil etmek.
- Borsaya dâhil maddelerin borsada oluşan her günlük fiyatlarını usulü dairesinde tespit ve ilân etmek.
- Alıcı ve satıcının, teslim ve teslim alma ile ödeme bakımından yükümlülüklerini, muamelelerin tasfiye şartlarını, fiyatlar üzerinde etkili şartları ve ihtilaf doğduğunda ihtiyari tahkim usullerini gösteren ve Birliğin onayıyla yürürlüğe girecek genel düzenlemeler yapmak.

- d) Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takip ederek fiyat haberleşmesi yapmak, elektronik ticaret ve internet ağları konusunda üyelerine yol göstermek.
- e) 51 inci maddedeki belgeleri düzenlemek ve onaylamak.
- f) Borsaya dahil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tespit etmek üzere laboratuvar ve teknik bürolar kurmak veya kurulmuşlara iştirak etmek.
- g) Bölgeleri içindeki borsaya ilişkin örf, adet ve teamülleri tespit etmek, Bakanlığın onayına sunmak ve ilân etmek.
- h) Borsa faaliyetlerine ait konularda ilgili resmî makamlara teklif, dilek ve başvurularda bulunmak; üyelerinin tamamı veya bir kesiminin menfaati olduğu takdirde bu üyeleri adına veya kendi adına dava açmak.
- i) Rekabeti bozucu etkileri olabilecek anlaşma, karar ve uyumlu eylem niteliğindeki uygulamaları izlemek ve tespiti halinde ilgili makamlara bildirmek.
- j) Mevzuatla bakanlıklara veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilen işlerin, bu Kanunda belirtilen kuruluş amaçları ve görev alanı çerçevesinde borsalara tevdi halinde bu işleri yürütmek.
- k) Üyelerinin ihtiyacı olan belgeleri vermek ve bunlara ilişkin gerekli hizmetleri yapmak.
- l) Yurt içi fuarlar konusunda yapılacak müracaatları değerlendirip Birliğe teklifte bulunmak.
- m) Sair mevzuatın verdiği görevlerle, ilgili kanunlar çerçevesinde Birlik ve Bakanlıkça verilecek görevleri yapmak.

4. PROJENİN ARKA PLANI

4.i. Sosyo-ekonomik Durum

Ekonomik ve sosyal alanda ilerleme kavramı bünyesinde birçok unsuru barındırmakta olup, nitelikli insan gücü, güçlü kurumsal kapasite, çevreye duyarlılık ve bireysel refahın yükselmesi gibi alt değişkenleri içermektedir.

Bir bölgenin gelişmişlik düzeyi ise benzer şekilde ekonomik büyüme, gelir dağılımı, sağlık hizmetleri, kadın statüsü, eğitim düzeyi gibi birçok alt bileşenden oluşmaktadır. Gelişmişlik düzeyi son yıllarda çok sayıda ekonomik, kültürel ve sosyal değişkenin kullanıldığı, coğrafi bazda karşılaştırma olanağı sağlayan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksleri oluşturularak ölçülmektedir.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışması incelendiğinde Kahramanmaraş'ın 60. sırada olduğu görülmektedir. Tüm iller buradaki sıralamaya göre 6 gruba ayrılmıştır.

Beşinci kademedeki 16 il bulunmaktadır. Bu 16 ilin toplam nüfusu 6,6 milyondur. Bu illerden yalnızca Kahramanmaraş'ın nüfusu bir milyonun üzerindedir. Erzurum, Ordu, Tokat ve Adıyaman'ın nüfusu 500 binin üzerinde iken geri kalan 11 ilin nüfusları 500 binin altında kalmıştır.¹

¹İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması, Kalkınma Bakanlığı, 2011, s.67

**Tablo-3 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması 5.
Kademe İller (2011)**

İller	SEGE Sırası
Sinop	51
Giresun	52
Osmaniye	53
Çankırı	54
Aksaray	55
Niğde	56
Tokat	57
Tunceli	58
Erzurum	59
Kahramanmaraş	60
Ordu	61
Gümüşhane	62
Kilis	63
Bayburt	64
Yozgat	65
Adıyaman	66

Kahramanmaraş imalat sanayii göstergeleri itibarıyla belirli bir gelişmişlik seviyesine ulaşmakla birlikte, rekabet gücünü uluslararası düzeyde geliştirememiştir. Kahramanmaraş'taki imalat sanayii işyerlerinin Türkiye içindeki payı yüzde 1,1 olmakla birlikte ilin ihracattan aldığı pay yüzde 0,5'te kalmıştır. İlin teşvik belgeli yatırım tutarının Türkiye içerisindeki payının yüzde 2,3 olduğu göz önüne alındığında, sanayide önemli bir ilerlemenin olduğu ancak bunun ihracata yeterli yansımadağı görülmektedir.

Bunun yanında, Kahramanmaraş'ta gelişmenin genel olarak ülke ortalamasının gerisinde kaldığı gözlemlenmektedir. İnternet bankacılığının çok az kullanıldığı ilde kişi başına banka mevduatı tutarı ülke ortalamasının yüzde 20'si düzeyinde kalmıştır. Eğitim ve sağlık göstergelerinde ülke ortalamalarının altında yer alan Kahramanmaraş'ta yeşil kart sahibi nüfusun il nüfusu içerisindeki payı yüzde 24,4 ile ülke ortalamasının iki katıdır. Buna karşın, sosyal güvenlik kapsamı dışında kalan nüfus oranının yüzde 4,8 ile ülke ortalamasından (yüzde 5,7) düşük düzeyde olması olumlu bir durum olarak görülmektedir.²

"İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışmasında 8 başlık (Demografik, İstihdam, Eğitim, Sağlık, Rekabetçi ve yenilikçi kapasite, Mali, Erişilebilirlik, Yaşam kalitesi) altında 61 tane gösterge kullanılmıştır. 2011 yılında yapılan bu çalışma sonrasında tekrar bir güncel çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda Kahramanmaraş'ın sosyo-ekonomik durumunu analiz edebilmek için bu çalışmada kullanılan 61 göstergeden bir kısmının güncel değerleri alınarak, karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜİK verilerine göre Kahramanmaraş'ın 2018 yılı nüfusu 1.144.851 kişidir. Bu sayının yaşlara ve cinsiyetlere göre kırımını Tablo-4'de verilmektedir.

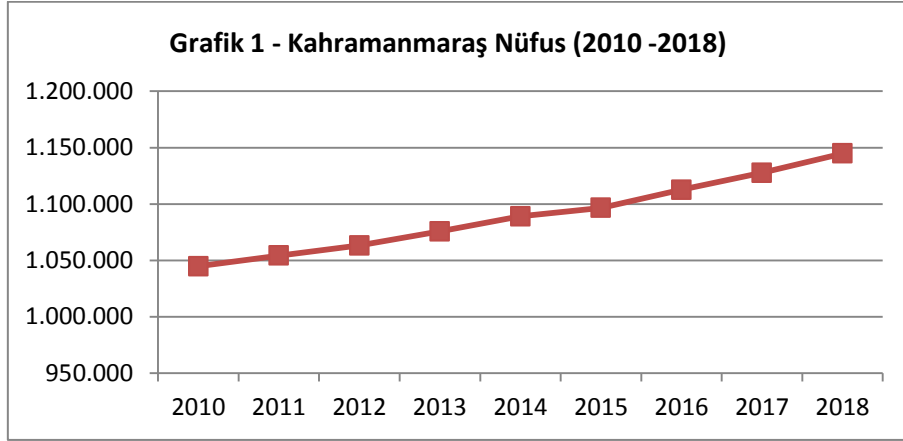
²İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması, Kalkınma Bakanlığı, 2011, s.68

Tablo 4-Kahramanmaraş Nüfus, Cinsiyet ve Yaş Dağılımı (2018)		
YAŞ	ERKEK	KADIN
0-4	54.698	51.739
5-9	56.329	53.551
10-14	57.023	53.610
15-19	54.393	50.541
20-24	42.300	42.887
25-29	39.326	40.509
30-34	42.975	42.230
35-39	45.026	42.786
40-44	38.848	36.561
45-49	34.221	33.065
50-54	28.608	26.882
55-59	24.908	23.125
60-64	20.206	19.386
65-69	15.186	15.812
70-74	11.352	12.195
75-79	7.709	8.882
80-84	3.972	5.697
85-90	2.629	3.194
90+	701	1.789
	580.410	564.441
Toplam	1.144.851	

Kahramanmaraş'ın 11 tane ilçesi olup TÜİK 2018 verilerine göre nüfusları Tablo-5 te verilmektedir.

Tablo 5- Kahramanmaraş İlçe Nüfus Sayımları (2018)		
İlçe	İlçe Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Onikişubat	418.379	36,54
Dulkadiroğlu	222.938	19,47
Elbistan	142.548	12,45
Afşin	81.423	7,11
Türkoğlu	73.770	6,44
Pazarcık	68.838	6,01
Göksun	55.985	4,89
Andırın	33.193	2,90
Çağlayancerit	23.346	2,04
Nurhak	12.592	1,10
Ekinözü	11.839	1,03
Toplam	1.144.851	100,00

Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılan SEGE-2011 çalışmasındaki veriler büyük oranda 2010 yılına aittir. Bu nedenle TÜİK 2010 yılı verileri esas alındığında, Kahramanmaraş nüfusunun 2018 yılına kadar % 9,57 arttığı görülmektedir. Kahramanmaraş'ın yıllara göre nüfus gelişimi Grafik 1'de verilmektedir.

Tablo-6 da gösterilen ve TÜİK 'ten alınan, son beş yıllık verilen ve alınan göç sayılarına bakıldığında, Kahramanmaraş'ta nüfus hareketliliğinin çok fazla olmadığı anlaşılmaktadır. Verilen ve alınan göç sayılarının birbirine yakın seyrettiği, nette verilen göçün tüm nüfusa oranının sıfır ile binde beş arasında değiştiği görülmektedir. Bu sebeple de şehrin sosyo-kültürel yapısının dışarıya kapalı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6-Kahramanmaraş Göç Sayıları (kişi)

Yıl	Alınan Göç	Verilen Göç	Net Göç
2014	27.619	30.903	-3.284
2015	26.856	32.272	-5.416
2016	27.307	28.971	-1.664
2017	26.874	30.314	-3.440
2018	33.619	33.661	-42

Kahramanmaraş sosyo-ekonomik verilerini tek başına analiz etmek yerine ülke ve diğer illerin verileri ile karşılaştırarak analiz etmek daha anlamlı sonuçlar verecektir. Bu amaçla SEGE 2011 çalışmasında Kahramanmaraş ile birlikte 5. kademe iller arasında yer alan, hem de Kahramanmaraş'ın komşusu olan Adıyaman seçilmiştir. Yine komşu illerden Gaziantep ve Malatya da incelemeye dahil edilmiştir. Bir de İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)'na göre Düzey 2 alt kırılımda TR63 Doğu Akdeniz Bölgesinde Kahramanmaraş ile birlikte yer alan Hatay ve Osmaniye illeri incelemeye dahil edilmiştir.

SEGE 2011 çalışmasında Kahramanmaraş 60. sırada yer alırken, Adıyaman 66'ncı, Gaziantep 30'uncu, Malatya 42'nci, Hatay 46'ncı ve Osmaniye 53'üncü sırada yer almaktadır.

Tablo 7- 2010 - 2018 Yılları Nüfus ve Artış Oranları

	2010 Yılı Nüfus	2018 Yılı Nüfus	Nüfus Artış Oranı (%)
Adıyaman	590.935	624.513	5,68
Gaziantep	1.700.763	2.028.563	19,27
Hatay	1.480.571	1.609.856	8,73
Kahramanmaraş	1.044.816	1.144.851	9,57
Malatya	740.643	797.036	7,61
Osmaniye	479.221	534.415	11,52
Türkiye	73.722.988	82.003.882	11,23

Tablo-7'te seçilen 6 il ve ülke geneli için 2010 ve 2018 yılları nüfus sayıları ile artış oranları TÜİK verilerine göre verilmektedir. Buna göre Kahramanmaraş'ın, Gaziantep ve Osmaniye'nin ardından %9,57 nüfus artış oranı ile üçüncü sırada yer aldığı ancak ülke ortalaması olan %11,23'ün altında kaldığı görülmektedir. SEGE 2011 çalışmasında kullanılan göstergelerden birisi olan "Nüfus Yoğunluğu" kişi/km2 olarak ifade edilmekte ve nüfus yoğunluk değerinin yüksek olması ilin ekonomik potansiyelinin yüksek olduğuna işaret ettiği için endeksi ve sıralamayı pozitif yönde etkilemektedir. Kahramanmaraş'ın yüzölçümü 14.520 km2 olup 12. büyük yüz ölçüme sahiptir. Seçilen 6 ilin ve ülke genelinin nüfus yoğunluğu 2010 ve 2018 yılları için Tablo-8 de verilmektedir. Buna göre 2010 yılında Kahramanmaraş, Malatya'nın önünde 5. sıradayken 2018 yılında da sıralamanın değişmediği görülmektedir.

Tablo 8-Nüfus Yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)		
	2010 Yılı	2018 Yılı
Adıyaman	84,02	88,8
Gaziantep	249,42	297,49
Hatay	254,04	276,23
Malatya	62,89	67,68
Kahramanmaraş	72,83	79,8
Osmaniye	153,4	171,07
Türkiye	95,79	106,55

SEGE 2011 çalışmasında kullanılan bir diğer gösterge ise "Net Göç Hızı" olup nüfusa göre binde oran olarak ifade edilmektedir. Bu oranın yüksek olması ilde istihdam başta olmak üzere, eğitim, sosyal yaşam gibi koşulların iyi olmasından dolayı diğer illerden göç alması anlamına geldiğinden bu gösterge endeksi ve sıralamayı pozitif etkilemektedir. Net göç hızı her bir yıl için ayrı ayrı hesaplandığından ve kümülatif takip edilmediğinden dolayı, seçilen 6 il için TÜİK değerleri 2010 dan başlayarak 2018'e kadar tüm yıllar için Tablo 9'de verilmektedir.

Bu göstergeye göre yıllar içinde Kahramanmaraş'ın yanında Adıyaman ve Malatya'nın da değerlerinin iyileştiği; Osmaniye ve Hatay'ın aynı kaldığı; Gaziantep'in ise değerlerinin kötüleştiği görülmektedir.

Yakın zamanda Kahramanmaraş'ın göç vermeyi bitirip, göç almaya başlayacağı söylenebilir. Bu da şehrin sosyo-ekonomik anlamda gelişme kaydettiğini göstermektedir.

Yakın zamanda Kahramanmaraş'ın göç vermeyi bitirip, göç almaya başlayacağı söylenebilir. Bu da şehrin sosyo-ekonomik anlamda gelişme kaydettiğini göstermektedir.

	Adıyaman	Gaziantep	Hatay	Malatya	Kahramanmaraş	Osmaniye
2010	-10,08	2,39	-2,68	-7,55	-7,07	-0,13
2011	-16,81	4,2	-5,18	4,51	-8,77	-5,64
2012	-13,79	1,26	-5,3	-5,59	-8,95	-4,05
2013	-13,91	-0,17	-6,79	-9,55	-4,42	-0,53
2014	-12,88	1,07	-4,27	-2,84	-3,01	-0,66
2015	-9,15	-1,25	-5,63	-5,73	-4,93	-1,43
2016	-3,94	-2,16	-2,2	0,21	-1,49	3,6
2017	-7,61	-1,52	-4,36	-0,89	-3,05	-0,31
2018	-1,38	-8,59	-3,82	2,09	-0,04	-1,75

SEGE 2011 çalışmasında kullanılan göstergelerden birisi olan "Genç Bağımlı Nüfus Oranı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, oran değerinin yüksek olması, il nüfusunun önemli bir bölümünün genç olması nedeniyle işgücü içerisinde yer almaması ve bu nedenle ilin ekonomik potansiyelinin olumsuz etkilenmesi anlamına geldiği için endeksi ve sıralamayı olumsuz yönde etkilemektedir.

	2010	2018	Fark
Türkiye	38,13	34,48	3,65
Adıyaman	51,32	46,34	4,98
Gaziantep	58,01	52,76	5,25
Hatay	45,2	43,6	1,6
Malatya	39,97	34,93	5,04
Kahramanmaraş	50,02	44,86	5,16
Osmaniye	45,64	41,16	4,48

TÜİK verilerine göre seçilen 6 ilin ve ülke genelinin genç bağımlılık oranı, 2010 ve 2018 yılları için Tablo-10 da verilmektedir. Buna göre ülke genelinde de, tüm illerde de oranın düştüğü, şehirlerin sosyo-ekonomik düzeylerinde iyileşme olduğu görülmektedir. 2010, 2018 kıyasında ülke genelinde %3,65 lik bir iyileşme olurken, Gaziantep'in ardından en yüksek ikinci iyileşme %5,16 oranı ile Kahramanmaraş'ta gerçekleşmiştir.

Sosyo-ekonomik göstergelerin en önemlilerinden birisi olan "Okuma Yazma Bilen Oranı" toplam nüfusa göre yüzde olarak ifade edilmekte olup, bu değer yüksek olması ilde temel eğitim altyapısının gelişmiş olduğu anlamına gelmektedir. Endekse ve sıralamaya olumlu katkı yapmaktadır. TÜİK verilerine göre 2018 değerleri bulunmamakta olup, 2010 ve 2017 yılı kıyası 6 il için Tablo-11'de verilmektedir. Buna göre Kahramanmaraş okur yazarlık oranı 2010 yılına göre 2017 de 3,57 puan ile ülke oranından daha bir iyileşme göstermekle birlikte, kıyaslama yapılan illere göre yeterli seviyede iyileşme gösterememiştir.

Tablo 11-Okuma Yazma Bilen Oranı (%)

	2010	2017	Fark
Türkiye	93,96	96,74	2,78
Adıyaman	89,09	93,44	4,35
Gaziantep	92,68	96,3	3,62
Hatay	93,4	97,75	4,35
Malatya	91,29	94,16	2,87
Kahramanmaraş	91,33	94,8	3,47
Osmaniye	92,26	94,96	2,7

Tablo 12- İlk/Orta Öğretim Okullaşma Oranları

	İlköğretim Okullaşma Oranı (%)		Ortaöğretim Okullaşma Oranı (%)	
	Toplam	Kız Öğrenci	Toplam	Kız Öğrenci
Türkiye	96,12	96,25	83,58	83,39
Adıyaman	96,38	96,54	82,46	83,03
Gaziantep	96,7	96,78	78,21	77,83
Hatay	95,99	96,19	82,56	81,8
Malatya	96,62	96,82	93,21	93,24
Kahramanmaraş	95,5	95,82	79,83	78,95
Osmaniye	93,99	94,4	84,72	85,95

"Okullaşma Oranı" da önemli sosyo-ekonomik göstergelerden birisi olup SEGE 2011 çalışmasında da kullanılmıştır. TÜİK 2017 verilerine göre, seçilen iller için okullaşma oranları Tablo-12'de verilmektedir. İlköğretim okullaşma oranı en düşük il olan Osmaniye'nin ardından %95,5 ile Kahramanmaraş gelmektedir. Ortaöğretim okullaşma oranında ise yine aynı şekilde en düşük il olan Gaziantep'in ardından % 79,83 ile Kahramanmaraş gelmektedir.

İlk ve orta öğretimde derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları TÜİK 2017 verilerine göre Tablo-13'de verilmektedir.

Tablo 13-İlk/Orta Öğretim Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı		Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	
	İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim
Türkiye	24	21	17	12
Adıyaman	25	23	17	13
Gaziantep	32	25	22	16
Hatay	26	23	17	14
Malatya	22	22	15	11
Kahramanmaraş	26	25	19	15
Osmaniye	25	23	17	14

SEGE 2011 çalışmasında kullanılan göstergelerden birisi olan "Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Aktif Çalışanların Nüfusa Oranı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, değerinin yüksek olması ilde kayıtlı istihdamın yaygın olduğunu göstermektedir. Endekse ve sıralamaya olumlu katkı sağlamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu 2017 verilerine göre, 2017 yılı ülke nüfusu da kullanılarak Tablo-14

hazırlanmıştır. Buna göre karşılaştırılan 6 il içerisinde Kahramanmaraş % 21,37 lik Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışanların Toplam Nüfusa Oranı ile 4. sırada yer almaktadır.

Tablo 14-Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışanların Toplam Nüfusa Oranı			
	İl Nüfusu (2017)	Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışan	Oran (%)
Türkiye	80.810.525	22.280.463	27,57
Adıyaman	615.076	108.171	17,59
Gaziantep	2.005.515	449.207	22,40
Hatay	1.575.226	316.850	20,11
Malatya	786.676	192.755	24,50
Kahramanmaraş	1.127.623	240.989	21,37
Osmaniye	527.724	103.041	19,53

Yine 2017 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu verileri kullanılarak, çalışanların ortalama günlük kazançları 6 il için Tablo-15'de verilmektedir. "Ortalama Günlük Kazanç" da SEGE 2011 göstergelerinden olup, değerinin yüksek olması ilde katma değer yüksek olduğu, sektörlerde kayıtlı istihdamın yaygın ve işgücü niteliğinin yüksek olduğu anlamına geldiği için sonuca pozitif etki eden bir göstergedir. Kahramanmaraş 82,41 TL ile Hatay ve Osmaniye'nin ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Aynı gösterge kadın çalışanlar için incelendiğinde Kahramanmaraş'ın 74,03 TL ile Osmaniye, Malatya ve Adıyaman'ın önünde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 15-5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Çalışanların Ortalama Günlük Kazançları (TL)		
	Kadın Çalışanlar	Tüm Çalışanlar
Türkiye	90,97	97,15
Adıyaman	73,63	79,03
Gaziantep	83,90	81,39
Hatay	77,30	85,29
Malatya	71,67	77,81
Kahramanmaraş	74,03	82,41
Osmaniye	71,81	84,04

Kahramanmaraş'ta 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında faaliyet gösteren işyerlerinin NACE gruplamasına göre çalıştıkları faaliyet grupları ve çalışan sayıları 2017 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Tablo-16'de verilmektedir. Tablo-17'de de işyerinde çalışan sayısına göre büyüklükler ve işyeri sayıları gösterilmektedir.

Tablo 16-5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kahramanmaraş'taki İşyerlerinin ve Çalışanların Faaliyet Grupları			
Faaliyet Kodu	Faaliyet Grupları	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1	Bitkisel Ve Hayvansal Üretim	181	1.113
2	Ormancılık Ve Tomrukçuluk	67	796
3	Balıkçılık Ve Su Ürünleri Yetiştir.	23	298
5	Kömür Ve Linyit Çıkartılması	8	1.861
6	Ham Petrol Ve Doğalgaz Çıkarımı	0	0
7	Metal Cevheri Madenciliği	12	48
8	Diğer Madencilik Ve Taş Ocak.	63	475
9	Madenciliği Destekleyici Hizmet	18	150
10	Gıda Ürünleri İmalatı	557	5.117
11	İçecek İmalatı	5	62
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	280	33.146
14	Giyim Eşyaları İmalatı	144	2.577
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	20	83
16	Ağaç,Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	106	462
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	11	1.092
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	44	139
19	Kok Kömürü Ve Petrol Ürün. İm.	2	2
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	24	338
21	Eczacılık Ve Ecz.İlişkin Mal.İm..	2	28
22	Kauçuk Ve Plastik Ürünler İm.	91	809
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	172	2.179
24	Ana Metal Sanayi	108	742
25	Fabrik.Metal Ürün.(Mak.Tec.Har)	452	5.206
26	Bilgisayar, Elektronik Ve Optik Ür.	4	4
27	Elektrikli Techizat İmalatı	26	186
28	Makine Ve Ekipman İmalatı	52	368
29	Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İm.	10	49
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	0	0
31	Mobilya İmalatı	115	710
32	Diğer İmalatlar	162	773
33	Makine Ve Ekipman.Kurulumu Ve On.	139	1.338
35	Elk.Gaz,Buhar Ve Hava.Sis.Üret.Da.	175	3.721
36	Suyun Toplanması Arıtılması Ve Dağt.	4	210
37	Kanalizasyon	4	52
38	Atık Maddelerin Değerlendirilmesi	42	1.188

Tablo Devamı			
Faaliyet Kodu	Faaliyet Grupları (NACE Sınıflandırmasına göre)	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
39	İyileştirme Ve Diğer Atık Yön.Hiz.	0	0
41	Bina İnşaatı	1.840	14.997
42	Bina Dışı Yapıların İnşaatı	217	5.120
43	Özel İnşaat Faaliyetleri	407	2.876
45	Toptan Ve Per.Tic.VeMot.Taşıtların Onar.	414	1.269
46	Toptan Tic.(Mot.Taşıtların Onar.Hariç)	776	3.311
47	Perakende Tic.(Mot.Taşıtların Onar.Hariç)	3.079	10.595
49	Kara Taşıma.Ve Boru Hattı Taşıma.	1.284	5.289
50	Su Yolu Taşımacılığı	0	0
51	Havayolu Taşımacılığı	2	31
52	Taşıma.İçin Depolama Ve Destek.Fa.	92	856
53	Posta Ve Kurye Faaliyetleri	20	151
55	Konaklama	112	688
56	Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	749	3.564
58	Yayıncılık Faaliyetleri	10	76
59	Sinema Filmi Ve Ses Kaydı Yayıncılığı	4	34
60	Programcılık Ve Yayıncılık Faal.	2	44
61	Telekomünikasyon	33	98
62	Bilgisayar Programlama Ve Danış.	26	820
63	Bilgi Hizmet Faaliyetleri	16	607
64	Finansal Hizmet.(Sig.VeEmek.Hariç)	48	308
65	Sigorta Reas.Emek.Fonl(Zor.S.G.Hariç)	36	99
66	Finans.VeSig.Hiz.İçinYard.Faal.	83	196
68	Gayrimenkul Faaliyetleri	943	1.319
69	Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	349	831
70	İdari Danışmanlık Faaliyetleri	40	301
71	Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	215	1.116
72	Bilimsel Araştırma Ve Geliş.Faal.	8	34
73	Reklamcılık Ve Pazar Araştırması	28	114
74	Diğer Mesleki,Bilim.VeTek.Faal.	40	113
75	Veterinerlik Hizmetleri	25	43
77	Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	26	68
78	İstihdam Faaliyetleri	16	149
79	Seyahat Acentesi,TurOper.Rez.Hiz	29	103
80	Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	128	2.988
81	Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	404	6.974
82	Büro Yönetimi,Büro Desteği Faal.	257	3.453
84	Kamu Yön.VeSavunma,Zor.Sos.Güv.	43	2.109
85	Eğitim	357	5.481
86	İnsan Sağlığı Hizmetleri	211	3.411

Tablo Devamı			
Faaliyet Kodu	Faaliyet Grupları (NACE Sınıflandırmasına göre)	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
87	Yatılı Bakım Faaliyetleri	17	281
88	Sosyal Hizmetler	68	527
90	Yaratıcı Sanatlar,Eğlence Faal.	4	9
91	Kütüphane,Arşiv Ve Müzeler	6	18
92	Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	15	20
93	Spor, Eğlence Ve Dinlenme Faal.	53	198
94	Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	120	366
95	Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya.Onar.	78	307
96	Diğer Hizmet Faaliyetleri	198	833
97	Ev İçi Çalışanların Faaliyetleri	12	15
98	HanehalklarıTar.Kendilht.Faal.	3	3
99	Uluslararası Örgüt Ve Tems.Faal.	1	23
	Ev Hizmetlerinde 10 Günden Fazla Çalışanlar	99	103
	Toplam	16.166	147.661

Tablo 17-5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kahramanmaraş'taki İşyerlerinin Büyüklükleri	
İşyerinde Çalışan Sayısı	İş Yeri Sayısı
1	6.328
2-3	4.209
4-6	2.353
7-9	951
10-19	1.229
20-29	377
30-49	281
50-99	190
100-249	165
250-499	65
500-749	13
750-999	2
1000+	3

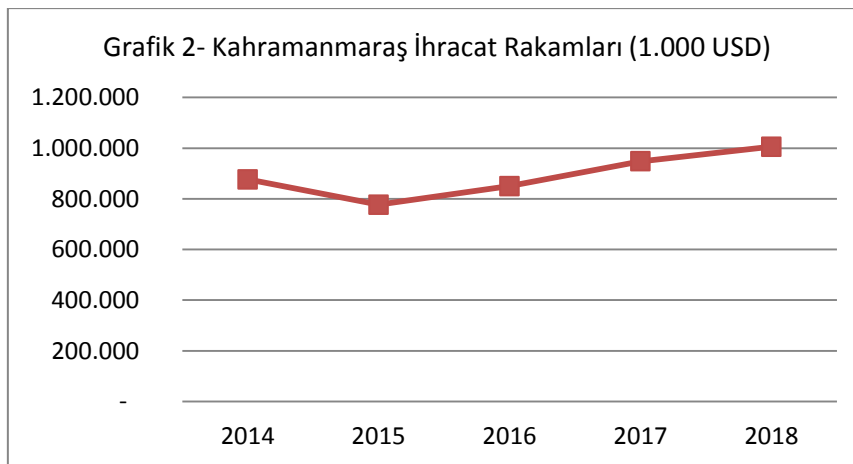
SEGE 2011 çalışmasında "Rekabetçi ve Yenilikçi Kapasite" kategorisindeki göstergelerden birisi olan "İl İhracatının Türkiye İçindeki Payı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, illerin üretim seviyesi, özellikle ihraç edilebilecek kalitede üretim yapabilme gücü, döviz girdisi sağlama potansiyeli bakımından sosyo-ekonomik gelişmeye pozitif etki eden bir göstergedir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre seçilen 6 il için ihracata rakamları ve ülke ihracatı içerisindeki payları Tablo 18'da verilmektedir. Buna göre Kahramanmaraş'ın 2010 yılı ihracat payı binde 4,85 iken, 2018 de bu oranın artış kaydederek binde 6,15 olduğu görülmektedir. Kahramanmaraş 2010'da da, 2018'de de seçilen 6 il içerisinde üçüncü sırada yer almaktadır. 2018 yılı ihracat rakamlarının 2010 yılı ihracat rakamlarına göre artışlarına bakıldığında Kahramanmaraş % 84,92 lik artış oranı ile Osmaniye ve Gaziantep'in ardında yer almaktadır.

Buna göre Kahramanmaraş'ın 2010 yılı ihracat payı binde 4,85 iken, 2018 de bu oranın artış kaydederek binde 6,15 olduğu görülmektedir.

Tablo 18-İllerin İhracat Rakamları ve Ülke İhracatındaki Payları					
	2010 Yılı İhracat Rakamı (1.000 USD)	Ülke İhracatındaki Pay (Binde) 2010	2018 Yılı İhracat Rakamı (1.000 USD)	Ülke İhracatındaki Pay (Binde) 2018	2010 -2018 İhracat Artışı (%)
Adıyaman	71.934,76	0,64	75.922,48	0,46	5,54
Gaziantep	3.593.632,38	32,05	6.939.031,70	42,43	93,09
Hatay	1.697.854,97	15,14	2.871.660,64	17,56	69,13
Kahramanmaraş	543.759,50	4,85	1.005.498,52	6,15	84,92
Malatya	329.442,81	2,94	339.552,44	2,08	3,07
Osmaniye	78.775,65	0,70	276.047,42	1,69	250,42
Türkiye	112.139.382,74		163.532.568,55		

Kahramanmaraş'ın son beş yıllık ihracat rakamları Grafik 2'de gösterilmektedir.

SEGE 2011 çalışmasında kullanılan ihracat ile ilgili bir diğer gösterge de "Kişi Başı Düşen İhracat Tutarı" olup ilin uluslararası piyasada ne kadar rekabet gücü olduğunu gösteren ve nüfustan arındırılmış olarak kişi başında üretim ve rekabet kapasitesini gösteren bir veridir. Seçili 6 il için kişi başına düşen ihracat tutarları Tablo-19'da verilmektedir. Tablo incelendiğinde Kahramanmaraş kişi

başına düşen ihracat tutarının 2010 yılından 2018 yılına %68,76 artış göstererek 878 USD'ye ulaştığı ve bu artış ile Osmaniye'nin ardından ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 19-Kişi Başı İhracat Tutarları							
	2010 Yılı İhracat Rakamı (1.000 USD)	2010 Nüfus	Kişi Başı İhracat Tutarı 2010 (USD)	2018 Yılı İhracat Rakamı (1.000 USD)	2018 Nüfus	Kişi Başı İhracat Tutarı 2018 (USD)	Kişi Başı İhracat Değişim (%)
Adıyaman	71.934,76	590.935	122	75.922,48	624.513	122	-0,13
Gaziantep	3.593.632,38	1.700.763	2.113	6.939.031,70	2.028.563	3.421	61,89
Hatay	1.697.854,97	1.480.571	1.147	2.871.660,64	1.609.856	1.784	55,55
K.Maraş	543.759,50	1.044.816	520	1.005.498,52	1.144.851	878	68,76
Malatya	329.442,81	740.643	445	339.552,44	797.036	426	-4,22
Osmaniye	78.775,65	479.221	164	276.047,42	534.415	517	214,23
Türkiye	112.139.382,74	73.722.988	1.521	163.532.568,55	82.003.882	1.994	31,10

TÜİK verilerine göre kişi başı elektrik tüketim değerleri seçili 6 il için Tablo-20'de verilmektedir. EPDK tarafından hazırlanan 2018 yılı Elektrik Piyasası Gelişim Raporu'na göre elektrik üretiminde lisanslı kurulu güç Kahramanmaraş'ta 4319,25 MW olup, Türkiye toplamının % 5,19'u ile 2. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre Kahramanmaraş lisanssız kurulu güçte 207,3 MW ile Türkiye toplamında %3,9'luk payı ile 5. sırada yer almaktadır. 2018 rakamlarına göre şehrin kendi iç ihtiyacını karşıladıktan sonra sisteme verdiği elektrik üretimi 279.416,57 MWH ile ülke sıralamasında 6. sırada yer almaktadır.

Tablo 20-Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh)			
	2009	2017	Artış (%)
Adıyaman	1.420	2.228	56,90
Gaziantep	2.329	3.769	61,83
Hatay	3.398	4.197	23,51
Malatya	1.388	2.238	61,24
Kahramanmaraş	2.685	3.974	48,01
Osmaniye	1.961	8.102	313,16
Türkiye	2.162	3.082	42,55

Mali kategoride yer alan bir diğer sosyo-ekonomik gösterge de "İl Vergi Gelirlerinin Türkiye İçindeki Payı" olup ildeki kayıtlı ekonomiyi ve katma değer yaratabilme kapasitesini göstermekte ve yüzde olarak ifade edilmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan alınan verilere göre hazırlanan Tablo-21'de seçilen illerin vergi gelirlerinin ülke içindeki yüzdesel payları ve ülke sıralamaları verilmektedir. Kahramanmaraş'ın yüzdesel payının 2010'daki 0,28 den 2018 yılında 0,31'e çıkırsa da sıralaması 27 den 28'e düştüğü görülmektedir.

Tablo 21-İllerin Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı ve Sıralaması

	2010		2018	
	Ülke İçindeki Payı (%)	Ülke Sıralaması	Ülke İçindeki Payı (%)	Ülke Sıralaması
Adıyaman	0,11	52	0,11	53
Gaziantep	0,7	13	0,97	12
Hatay	0,91	9	1,47	8
Malatya	0,21	33	0,21	33
K.Maraş	0,28	27	0,31	28
Osmaniye	0,11	54	0,15	45

Bir şehrin sosyo-ekonomik gelişiminin bir göstergesi de kişi başına düşen tarımsal üretim değeridir. TÜİK verilerine göre 2010 ve 2018 yılları için seçilen illerin kişi başına düşen tarımsal üretim değerleri Tablo 22'de verilmektedir. Buna göre 2010'dan 2018'e değer artışında %134,86 ile Kahramanmaraş, Adıyaman ve Gaziantep'in arkasından gelmektedir.

Tablo 22-Kişi Başına Düşen Tarımsal Üretim Değeri (TL)

	2010	2018	Artış Oranı (%)
Adıyaman	1.608	5.045	213,74
Gaziantep	1.147	3.592	213,16
Hatay	2.026	2.961	46,15
Malatya	2.025	4.364	115,51
Kahramanmaraş	1.807	4.244	134,86
Osmaniye	2.947	3.991	35,43
Türkiye	2.239	4.685	109,25

Ekonomik seviyenin önemli bir göstergesi olan "Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)" iller için de bir karşılaştırma göstergesi niteliğindedir. TÜİK yıllık olarak illerin "Kişi Başına Düşen GSYH" göstergesini açıklamaktadır. 2010 ve 2017 yılı için TÜİK 'in açıkladığı verilere göre seçilen 6 il için Tablo-23 hazırlanmıştır. Tabloya göre 2010 yılından 2017 yılına GSYH 'daki en düşük artış %131,74 ile Kahramanmaraş'ta gerçekleşmiştir.

Tablo 23-Kişi Başına GSYH (TL)

	2010	2017	Artış Oranı (%)
Adıyaman	7.315	18.706	155,72
Gaziantep	9.998	27.933	179,39
Hatay	10.137	25.846	154,97
Malatya	9.363	22.546	140,80
Kahramanmaraş	9.911	22.968	131,74
Osmaniye	9.757	23.760	143,52
Türkiye	15.860	38.681	143,89

4.ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar

Kurulması planlanan ESS için tarım politikaları, ticaret borsaları, fiyat istikrarı, çiftçi refahı ve gelir artışı, kırmızı biber ve ceviz konularında üst ölçek planlarında araştırmalar yapılarak bulgular bu bölümde verilmektedir.

1.Kahramanmaraş İli Tarımsal Yatırım ve Üretim Stratejik Planı 2012-2016

DOĞAKA tarafından hazırlanan "Kahramanmaraş İli Tarımsal Yatırım ve Üretim Stratejik Planı 2012-2016"da Stratejik Hedef 1.1.1'de "İlimizde Sert Kabuklu Meyve Üretimini Arttırmak- Performans hedefi: Ceviz alanlarını 10.000 da. arttırmak" ve Stratejik Hedef 1.1.6 da "İlimizde Sebze Üretimini Arttırmak - Performans hedefi: Maraş Biberi (Kırmızı Biber)Alanlarını % 50 Arttırmak" denilmektedir. Buna göre ilde ceviz ve kırmızı biber üretimlerinin artış eğitiminde olacağı anlaşılmaktadır.

Aynı raporun GZFT analizi bölümünde güçlü yönlerde "etkin bir ceviz pazarının var olması" denilmektedir. Bu da ceviz elektronik satış salonunun üreticiler tarafından aktif kullanılabileceğini işaret etmektedir.

2.TR63 Bölgesi İşgücü Piyasası Raporu

DOĞAKA tarafından hazırlanan "TR63 Bölgesi İşgücü Piyasası Raporu"nda "TR63 bölgesinde istihdamın sektörlere göre dağılımı incelendiğinde 2010-2016 yılları arasındaki dönemde tarımın payı %35,5 iken 2016 yılında bu oran % 21,5 e gerilemiştir. Hizmet sektöründe ise tarımın tam tersi bir oran söz konusudur. Hizmet sektöründe 2010 yılında istihdam oranı %39,7 iken bu oran 2016 yılında %53,1 e yükselmiştir. Bu değişimin nedeni olarak tarım sektöründen hizmet sektörüne geçişlerin olduğu düşünülmektedir." denilmektedir. Kurulması düşünülen ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonunun tarımsal ürünlerin fiyat istikrarını sağlayacağı ve buna bağlı olarak tarımsal üretimin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.Kahramanmaraş Potansiyel Yatırım Konuları Araştırması

DOĞAKA tarafından hazırlanan "Kahramanmaraş Potansiyel Yatırım Konuları Araştırması"nda "300 metreden 3000 metreye yayılan yükseltisi, Türkiye'deki neredeyse tüm iklim tiplerini barındıran geniş coğrafyası ile Kahramanmaraş, ceviz, ayçekirdeği, elma ve kırmızı biber gibi birçok tarımsal ürün yetiştiriciliğinde Türkiye'nin başarılı illeri arasında yer almaktadır." denilmektedir. Bu rapor ile Kahramanmaraş'ta yatırım yapılabilecek sektörler ve ürünler irdelenmiş olup cevizin ve kırmızı biberin de öne çıkartıldığı görülmektedir.

Raporda ceviz ile ilgili bazı bilgiler şu şekilde verilmektedir:

"Kahramanmaraş'ta 2016 yılında ticari değeri en yüksek ürünlerin başında ceviz gelmektedir. İlin bitkisel üretim değerinin%13'ü yalnızca ceviz satışlarından sağlanmaktadır. Kahramanmaraş'ta ceviz yetiştirme alanları meyvecilik yapılan toplam tarım alanlarının %20'sidir. Ceviz dikili alanlar 2013 ve 2016 yıllarında sırasıyla %93 ve %70 oranlarında artmıştır.39,3 bin da olan alan Türkiye ceviz yetiştiriciliği alanlarının %4,5'ine karşılık gelmektedir. 2016 yılında 10,5 bin ton ceviz üretimiyle Türkiye toplam üretiminin %5,4'udur.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde 1994 yılında başlayan ve ıslah çalışmalarına ek olarak ceviz yetiştiriciliğiyle ilgili tüm konular üzerine devam eden araştırmalar sonucunda ilde ceviz üretimi ve ticareti önemli ölçüde gelişmiş ve Maraş 18 (2009), Süt yemez 1 (2009) ve Kaman 1 (2010) türleri

tescil edilmiştir. Tescil edilmiş ceviz türleri Dünya piyasalarında Amerikan Chandler ve Pedro ile Fransız Franquette ve Fernorturleri ile rekabet edebilecek özelliklerde ve il dünyanın önde gelen ceviz üretim merkezlerinden biri olma potansiyeline sahip bulunmaktadır (Süt yemez, 2015)."

Raporun Bitkisel Üretim Bölümü'nde verilen "Kahramanmaraş Bitkisel Ürünler Üretim Değeri" incelendiğinde cevizin 2016 yılı üretim değerinin, sert kabuklular kategorisinde 223.110.826 TL ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Aynı tabloda baharatlık kırmızı biberin 2016 yılı üretim değerine bakıldığında, meyvesi yenen sebzeler kategorisinde 59.869.000TL ile ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Raporda kırmızı biber ile ilgili bazı bilgiler şu şekilde verilmektedir:

" Kahramanmaraş'ın bilinen tarımsal ürünlerinden Kahramanmaraş biberi ekili alanları ve üretiminde son yıllarda kısmi bir gerileme gözlenmektedir.2016 yılında 60 milyar TL tutarındaki baharatlık kırmızı Biber üretim değeri 13 bin da alanda yetiştirilmiş 27,3 bin ton ürünün karşılığıdır. Türkiye Maraş biberi üretiminin %11,9'u Kahramanmaraş'ta yapılmaktadır. Endüstri boyutundaki darboğazların giderilmesiyle üretimdeki söz konusu durağanlık aşılabilir görünmektedir.

Kahramanmaraş İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü mevcut darboğazlara çözüm geliştirmek amacıyla Maraş Biber Kümesi Projesi (MBKP) geliştirmiştir. Bununla, biber yetiştiren, işleyen ve pazarlayan işletme ve bireyler arasında işbirliğinin geliştirilmesi; bazı işletmelerle bazı üreticilerin sözleşmeli üretim sistemine geçmeleri ve bir kısım üreticilerin organik üretime uygun hale getirilmesi; biber üretim süreçlerindeki teknik problemlerin giderilmesi ve test ve analiz laboratuvarlarının kurulması; ortak bir paketlenme tesisinin kurulması; firmalarda küme içinde faaliyet gösterme, gıda güvenliği, pazarlama, organik tarım bilincinin artırılması; tanıtım ve marka oluşumu faaliyetleriyle işkolunun üretim maliyetlerinin düşürülmesi, verimlilik ve rekabet gücünün artırılması ile iç ve uluslararası pazarlarda satışların artırılması hedeflenmektedir."

4. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023 raporunda 26. maddede "Kırsal alanların ülke genelinde farklılaşan özelliklerini gözeten, şehirlerle bütünleşik özellikler gösteren kırsal alanlar ile irak kırsal yörelerin ihtiyaçlarına uygun, yerel özellikleri gözeten politikalar geliştirilecek ilçe bazlı gelişme stratejileri uygulanacaktır. Kırsal ekonomide tarımsal faaliyetlerin verimliliği artırılacak, ekonominin geliştirilmesi amacıyla doğal ve beşeri kaynaklar harekete geçirilecek, örgütlenme düzeyi ve etkinliği artırılacaktır. Kırsal ekonominin ve sosyal yaşamın geliştirilmesi yönünde temel altyapı ve hizmetlere öncelik verilecektir. Kırsal alanda mekansal gelişme, kırsal yörelerin yerleşme/yapılaşma karakterleri göz önüne alınarak düzenlenecektir." denilmekte olup kırsalda tarım yapanların, çiftçilerin kamu desteklerinden faydalanmaya devam edeceği, tarımsal üretimlerin artacağı anlaşılmaktadır.

Raporun 439. maddesinde "Kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi yönünde yerel koşul ve imkanlara dayalı olarak mikro girişimcilik desteklenecek, tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik yapılar güçlendirilecek, yerele özgü ürünlerin üretimi desteklenerek katma değer artışı sağlanacak, kırsal turizm geliştirilecektir." denilmektedir. Ceviz ve kırmızı biber yerele özgü ürünler olup, bu madde kapsamında özel olarak üretimlerinin desteklenebileceği düşünülmektedir.

Planın 454. maddesinde "Kırsal kesimde yaşayanların işbirliği, ortaklık kurma ve iş yapabileme kapasitesi geliştirilerek, örgütlenmeleri teşvik edilecek ve tarımsal ürünlerin pazarlanmasına ilişkin idari ve teknik kapasite güçlendirilecektir."; 461. maddesinde "Bölgede üretilen tarım ve hayvancılık ürünlerini bölgede işleyerek katma değer yaratacak ilk tesisleşme girişimleri ile üretici örgütlerine dayanan işletme modelleri desteklenecektir."; 506. maddesinde "Tarım-gıda sanayi işletmelerinin kırsal yerleşimlerde kurulması özendirilecektir." ve 513. maddesinde "Üretici örgütü bulunmayan köylere öncelik verilerek örgütlenme yaygınlaştırılacak ve güçlendirilecektir." denilmektedir. Kurulması düşünülen ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonunun maddede belirtilen kritik konuların gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020 raporunun "Kırsal Ekonominin Geliştirilmesi ve İstihdam İmkânlarının Artırılması" başlıklı birinci stratejik amaçta "Tarım ve gıda sektörünün piyasa koşullarına, tüketici beklentilerine ve çevresel sürdürülebilirliğe uygun üretime yönelmesi olarak görülen tarımdaki yeniden yapılanma süreci bir taraftan sektörün rekabet gücünün iyileştirilmesini diğer taraftan da kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasını gözeterek bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu ihtiyaçlardan hareketle "kırsal ekonomiye" yönelik tedbirlerle; tarım ve gıda üretiminde verimliliğin ve ürün kalitesinin artırılması, çiftçilerin mesleki bilgi ve örgütlenme düzeyinin yükseltilmesi, tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi, tarım-gıda işletmelerinde verimlilik artışı sağlayacak modernizasyon yatırımlarının gerçekleştirilmesi, gıda güvenilirliğinin geliştirilmesi, tarımsal üretimde bitki ve hayvan sağlığının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır." denilmektedir.

Kurulması düşünülen ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonunun maddede belirtilen "piyasa koşullarına uygun üretim", "rekabet gücünün iyileştirilmesi", "örgütlenme düzeyinin yükseltilmesi", "tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi" ve "gıda güvenilirliğinin geliştirilmesi" konularında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6. On Birinci Kalkınma Planı

On Birinci Kalkınma Planı incelendiğinde kırsal kalkınma ve tarıma önem verildiği görülmektedir.

Planın 2.4.6 Kırsal kalkınma bölümünde 705. maddede "Sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, üretici birlikleri ve aile işletmelerinin üretim kapasitesinin ve kırsal işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele ile kırsal toplumun düzenli ve yeterli gelir imkânlarına kavuşturularak refah düzeyinin artırılması ve nüfusun kırsalda tutundurulması temel amaçtır." denilmektedir. Aynı şekilde 707.2 maddesinde de "IPARD ve KKYDP Programları kapsamında kırsal tarım, kırsal ekonomik altyapı yatırımları ile çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesi, kırsal turizm, el sanatları ve kırsalda bilişim uygulamalarına yönelik destekler sürdürülecektir." denilmektedir. Bu iki madde değerlendirildiğinde kırsalda tarım yapanların, çiftçilerin kamu desteklerinden faydalanmaya devam edeceği, tarımsal üretimlerin artacağı anlaşılmaktadır.

Planın 708.1 maddesinde "Kırsal kalkınma destekleri kapsamında aile işletmeleri ile küçük ve orta ölçekli üreticilerin üretim ve finansal yapısını güçlendirmek ve ölçek ekonomilerinden faydalanılmasını sağlamak üzere örgütlenmeleri teşvik edilecek; üretim ve lojistik altyapıları ile markalaşma ve pazarlama faaliyetlerinin iyileştirilmesi sağlanacaktır." denilmektedir. Kurulması düşünülen ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonu üreticilerin örgütlü hareket etmelerine zemin oluşturarak destek vereceği düşünülmektedir.

Planın 710.1 maddesinde "Köylerdeki üretim ve yaşam biçimleri ile tabiat ve kültür varlıklarının korunmasını teminen; köylere özgü geleneksel zanaat ve el sanatları, agro-turizm, coğrafi işaretli ürünler, süs bitkileri, bağcılık, arıcılık, balıkçılık, kümes hayvancılığı, alternatif tarım ürünleri yetiştiriciliği, tarım ve gıda ürünlerindeki geleneksel üretim ve saklama bilgisini gelecek kuşaklara taşıyacak girişimler ve işbirlikleri gibi alanların desteklenmesine devam edilecektir." denilmektedir. Hem ceviz, hem de kırmızı biber coğrafi işarete sahip olduğundan bu ürünlere kamu desteğinin devam edeceği anlaşılmaktadır.

Planda tarımsal ürünlerin fiyat istikrarı ile ilgili olarak aşağıdaki maddeler yer almaktadır:

403.3 Tarımsal girdi ve ürün fiyat dalgalanmalarının izlenmesi, rekabetin korunması ve piyasa aksaklıklarının giderilmesine yönelik piyasa bilgi ve izleme sistemi oluşturulacaktır.

244.5 Rekabete açık ürün piyasası oluşturulmasına yönelik bitkisel ve hayvansal ürün ihtisas borsaları tesis edilecektir.

Tarımsal girdi ve ürün fiyat dalgalanmalarının izlenmesi, rekabetin korunması ve piyasa aksaklıklarının giderilmesine yönelik piyasa bilgi ve izleme sistemi oluşturulacaktır.

Rekabete açık ürün piyasası oluşturulmasına yönelik bitkisel ve hayvansal ürün ihtisas borsaları tesis edilecektir.

Kurulması planlanan ceviz ve kırmızı biber elektronik satış salonu da fiyat istikrarı konusunda önemli bir misyon üstlenecek olup, ileride düşünülebilecek ürün ihtisas borsasının da temelini oluşturacaktır.

4.iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat (teşvik ve YİD mevzuatı gibi)

Sahip olduğu başarıya, çalışanlarının gücü ve desteği ile ulaşan ve önemli değerinin insan kaynağı olduğuna inanan Kahramanmaraş Ticaret Borsası Kuruluşundan bugüne çeşitli aşamalardan geçerek toplamda 18 personeli ile çağdaş bir ortamda hizmet vererek Türkiye'nin sayılı borsaları arasında yerini almıştır.

"Üye memnuniyetinin ön planda tutulduğu, vizyon, misyon ve stratejik planımız doğrultusunda, güvenilir, şeffaf, tarafsız, KYS ve TOBB Akreditasyon sistemine uygun, çözüm odaklı, üye gizliliklerine saygılı, güncelliğini koruyan, yenilikçi, yön veren, bir kurum olarak kaliteli hizmet sunmak, bu esaslara dayanarak üye şikayet ve önerilerinin etkin olarak değerlendirilmesini sağlayarak her zaman en iyi hizmeti sunmak, Kahramanmaraş Ticaret Borsası Üye İlişkileri Politikasıdır." politikasıyla Kahramanmaraş bölgesinde faaliyet gösteren Borsa, faal 21 meslek grubunda 443 kayıtlı üyesi bulunan başlıca, kütlü pamuk, preseli pamuk, pamuk çekirdeği, pamuk yağı, buğday, kırmızı biber, mısır, şeker pancarı, ay çiçeği, canlı hayvan, tescil işlemleri yaparak faaliyet göstermektedir.

Kırmızı biber ve ceviz Kahramanmaraş için bir değer olup, her iki ürünün de coğrafi tescilli bulunmaktadır. "Maraş Biberi" 14.04.2002 tarihi itibarıyla Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası tarafından tescillenmiştir. Maraş Biberi'nin coğrafi sınırları " Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve Şanlıurfa ilçeleri" olarak belirlenmiştir. Aynı şekilde "Çağlayancerit Cevizi" de 30.07.2013 tarihi itibarıyla Çağlayancerit Ziraat Odası tarafından tescillenmiştir. Çağlayancerit

Cevizi'nin coğrafi sınırları " Kahramanmaraş İli Çağlayancerit Merkez İlçesi, Boylu Köyü, Bölükdamlar Köyü, Emiruşağı Köyü, Kale Köyü, Küçükcerit Köyü, Soğukpınar Köyü, Oruçpınar Köyü, Zeynep Uşağı Köyü, Küçüküngüt Köyü, Bozlar ve Helete Beldesi" olarak belirlenmiştir.

4.iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu

4.iv.1. Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına Uygunluğu

Tarım Bakanlığının 2018-2022 Stratejik Planı sayfa 48 de" Tarımda arz güvencesinin sağlanması, öncelikle yeterli ve kaliteli gıda ile yemin uygun maliyetlerde üretimi olmak üzere, tarımsal üretime dayalı tüm sektörlerle erişilebilir ve sürdürülebilir tarımsal ürün arz edilmesini, çiftçilerin ve doğal kaynakların korunması için geliştirecek sistem ve uygulamaları içerir." stratejisiyle ulusal anlamda biber üretiminin %95 ni karşılayan bölge olarak Kahramanmaraş'ta kurulacak olan ESS ile tarımsal ürün arz edilmesini sağlayacak olup çiftçilerin ve doğal kaynakların korunması açısından büyük bir adım olacaktır.

Onbirinci Kalkınma Planı tarım ve tedbirler bölümü sayfa 92 de "Tarımsal girdi ve ürün fiyat dalgalanmalarının izlenmesi, rekabetin korunması ve piyasa aksaklıklarının giderilmesine yönelik piyasa bilgi ve izleme sistemi oluşturulacaktır." politikasıyla fizibilite sonucunda KTB tarafından kurulması planlanan elektronik satış salonu ile bölgesel anlamda fiyatlandırmanın kaldırılarak fiyatlandırmanın ulusal anlamda olması, kalite standardizasyonunun getirilmesi ve pazar boşluğunun giderilmesinde büyük aşama kaydedilecektir.

TR63 Bölge Planı'nda geçen "TR63 Bölgesi'nin sahip olduğu tarımsal üretim potansiyelinin modern üretim ve pazarlama yöntemleri ve markalaşma ile katma değerini yükseltmek ve kırsalda ekonomik ve sosyal altyapıyı güçlendirerek yaşam kalitesini artırmak." hedefi gibi borsa üzerinden kalitesi belirlenmiş ürünleri pazarlayarak yeni pazar oluşturulacak, modern elektronik satış salonu ile burada satılacak ürünlerden elde edilen gelirlerin artması, artan gelirler ile de bölgesel anlamda ekonomik kalkınmaya katkı sağlanacaktır.

4.iv.2. Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi

Maraş Biberi Kümelenme Projesi, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyetinin ortaklaşa finanse ettiği, T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yürüttüğü Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında desteklenen bir programdır. Genel hedefi, bölge halkının ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak olan projenin amacı, Maraş biber sektörünün bölgedeki rekabet gücünü artırmak olarak belirlenmiştir. Maraş Biberi Kümelenme Projesine, projenin ana faydalanıcısı olan Kahramanmaraş İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün yanı sıra, Kahramanmaraş Ticaret Borsası ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası da, ana paydaşlar olarak destek vermektedirler.

Maraş Biberi Kümelenme Projesi; çiftçileri, biber işletmelerini, bölgedeki sivil toplum örgütlerini, ilgili devlet kuruluşlarını, üniversite ve enstitüleri bir araya getirerek, değer zincirinde yer alan tüm aktörlerin katılımıyla araştırma geliştirme, sektörel tanıtım, destekleyici tesislerin kurulması gibi pek çok faaliyete öncülük etmeyi amaçlamıştır. İşletmelerin ortak kullanımı için kurulacak olan analiz laboratuvarı ve paketleme tesisleri, proje kapsamında hayata geçirilecek ilk yatırımlar olarak öne çıkmaktadır. Maraş Biberi Kümelenme Projesi, biber üreten işletmelerin kapasitesini artıracak ve

işbirliğini teşvik eden bir çatı kimliğinde faaliyet göstermektedir. Bu işbirliğinin bir sonucu olarak kümelenmede yer alan her bir üyenin üretim maliyetlerinin düşmesi, pazarlama ve rekabet edebilirlikteki avantajlarını artırmıştır.

4.iv.3.Projenin Diğer Kurum Projeleri İle İlişkisi

Kahramanmaraş Ticaret Borsası tarafından yürütülen Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektronik Satış Salonu Kurulumu Fizibilitesi projesinin diğer kurum projeleri ile doğrudan bir bağlantısı olmayıp yatırımın gerçekleşmesi durumunda elde edilen veriler farklı kurum ve projeleri etkileyecektir.

4.iv.4.Proje İle Eşzamanlı Götürülmesi Gereken Diğer Kurum Projeleri

ESS projesinin eşzamanlı götürülmesi gereken diğer kurum projeleri bulunmamaktadır.

4.iv.5.Projede Başka Kurum Projesi İle Fiziki Çakışma Oluşmamasına Yönelik Tedbirler

Projemizin diğer kurumların projesi ile çakışması söz konusu değildir.

4.iv.6.Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu

Kahramanmaraş Ticaret Borsasının 2018-2021 yıllarını kapsayan stratejik planında “Stratejik Plan Amaç 4. Üyeye Sunulan Hizmetlerin Geliştirilmesi” denilmekte olup bu maddeden hareketle Borsa bünyesinde kurulacak ESS ile; alım satım, depolama ve elektronik satış ile teknolojinin tarıma dayalı endüstrilerde yaygınlaştırılması, çiftçilerin pazarlama ve pazara ulaşma yeteneklerinin geliştirilmesi, çiftçi ile tüccarın serbest piyasa şartlarında bir araya gelmesi, güncel ve gerçek fiyatları anlık olarak çiftçi ve tüccarın takip edebilmesi, çiftçiler için ürünün gerçek piyasa fiyatları ile alınıp satıldığı bir pazar ortamı oluşturulması sağlanacaktır. Bu faaliyetler ile Borsanın hizmet çeşitliliği artacak ve geliştirilecektir.

Aynı raporda “Stratejik Plan Amaç 5. Sosyal Sorumluluk ve Bölgesel Kalkınmadaki Rolün Geliştirilmesi” denilmekte olup bu maddeden hareketle Borsa bünyesinde kurulacak ESS ile Kahramanmaraş ilinde tarıma dayalı ürünlerin ticari faaliyetleri artarak bölgesel kalkınmadaki payı artacaktır.

4.iv.7.Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı

DOĞAKA tarafından hazırlanan "Kahramanmaraş Potansiyel Yatırım Konuları Araştırması"nda raporda Kahramanmaraş'ta 2016 yılında ticari değeri en yüksek ürünlerin başında ceviz gelmektedir. İlin bitkisel üretim değerinin %13'u yalnızca ceviz satışlarından sağlanmaktadır. 2016 yılında 10,5 bin ton ceviz üretimiyle Türkiye toplam üretiminin %5,4'üdür. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünümlüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Mersin öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranlarının %17,61 olarak hesap edilmektedir.

DOĞAKA tarafından hazırlanan "Kahramanmaraş Potansiyel Yatırım Konuları Araştırması"nda raporda Kahramanmaraş'ta 2016 yılında ticari değeri en yüksek ürünlerin biri ise patenti kendisine ait olan Maraş biberidir. 2016 yılında 60 milyar TL tutarındaki baharatlık kırmızı biber üretim değeri 13 bin da

alanda yetiştirilmiş 27,3 bin ton ürünün karşılığıdır. Türkiye Maraş biberi üretiminin %11,9'u Kahramanmaraş'ta yapılmaktadır. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Şanlıurfa öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranları %95,58 olarak hesap edilmektedir.

Projenin amacı Türkiye üretiminin büyük kısmını oluşturan ceviz ve biberin kurulacak "Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu" ile ülke çapında ceviz ve kırmızı biber fiyatları için Kahramanmaraş Ticaret Borsasının belirleyici olması, Maraş Biberinin ve Cevizinin marka kimlik gücünün artırılması, pazar boşluğunun giderilmesi, bölgede bulunan biber üreticilerinin ve ceviz üreticilerinin sayısının ve kapasitesinin geliştirilmesi, Maraş Biberinin ve cevizin fiyat politikalarının kalite ile bağlantısının sağlanması, Maraş Biberinin ve Cevizinin rekabet gücünün artırılmasıdır.

BİBER

Ülke üretiminin tamamına yakını Kahramanmaraş bölgesinde yetiştirilen Maraş Biberinin GZFT Analizi aşağıdaki gibidir;

GÜÇLÜ YÖNLERİ

- Kahramanmaraş'ın tescilli ürünü olması,
- Üretim miktarının şehirde yüksek olması,
- Sektör tesislerinin olduğu bölgede, her hangi bir otoriteye bağlı olmasa da işleyen bir alım-satım borsasının olması.
- Çevre illerden üreticilerin şehre geliyor olması,
- Şehirde geçmişten gelen bir tarım kültürünün olması,
- Şehirde verimli tarım arazilerinin olması

ZAYIF YÖNLERİ

- Bölgede kayıt dışı üretim oranının yüksek olması,
- Şehrin güçlü üretimine karşılık markasının olmaması,
- Pazar eksikliğinden dolayı bahçelerde toptan satışın gerçekleşiyor olması,
- Piyasada fiyat standardizasyonunun olmaması,
- Maraş biberi markası kullanılmadığından ötürü tanıtımının yapılamaması,

FIRSATLAR

- Toplumun baharata ve sağlıklı gıdalara yöneliyor olması,
- Çevre illerde Kahramanmaraşlı üreticilerle anlaşmalı çiftçilerin olması,

TEHDİTLER

- Gaziantep il yöneticilerinin Maraş biberini, İslahiye Kırmızı biberi adı altında sahiplenmeleri,
- ESS kurulursa kayıt dışılık durumu ortadan kalkacağı için üreticiler Kahramanmaraş'a gelmeyi bırakabilir

CEVİZ

Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulması planlanan ESS 'na yönelik ülke genelindeki ceviz sektörü temsilcileriyle görüşülerek konu hakkındaki fikirleri alınmıştır:

Dile getirilen olumsuzluklar:

- Ulusal anlamda sektörde büyük bir pazar boşluğunun olduğu,
- Fiyatlandırma konusunda herhangi bir standardizasyonun olmadığı,
- Bölgeler arasında fiyat farklığının olduğu,
- Ülke bazında üretimin tüketimi karşılamaması,
- İthal cevizlerin yerli üretici ve tüccarları etkileyerek piyasayı olumsuz etki yapması,

Kurulması planlanan ESS ile ilgili olumlu görüşler:

- Ulusal anlamda sektörde ihtiyaç olan pazarın oluşması,
- Üretici ve tüccarların ceviz kalite ve fiyat standardizasyonu hakkında bilgi sahibi olması,
- Bölgesel anlamda fiyatlandırmanın kaldırılarak fiyatlandırmanın ulusal anlamda olması,
- Fiyat konusunda fırsatçılığın son bularak fiyatlandırma anlamında üretici ve tüccarların tatmin olması,
- Pazarlama olanaklarının artmasıyla sektöre yönelik üreticilerin ilgisinin artması ve üretimin artması,

Kahramanmaraş, ceviz yetiştiriciliğinde kalite ve üretim yönünden ülkenin önde gelen şehirlerinden biridir. Cevizin GZFT Analizi aşağıdaki gibidir.

GÜÇLÜ YÖNLERİ

- Tescilli ürün olması
- Üretim miktarının şehirde yüksek olması,
- Yaygın olarak kalitesi yüksek çerezlik olarak kullanılan Maraş 18 cinsi ceviz yetiştiriliyor olması,
- Ürünün görsel anlamda büyük ve beyaz olması,
- İklimin ve coğrafyanın ceviz yetiştiriciliğine uygun olması

ZAYIF YÖNLERİ

- Kayıt dışı üretim oranının yüksek olması,
- Şehirde ceviz işlem tesisinin olmaması,
- Yüksek kaliteye sahip olan cevizin markasının olmaması,
- Ürün fiyatını dışarıdan gelen bir kaç büyük tüccarın belirliyor olması,
- Cevizli katma değer ürünler yeteri kadar yok
- Maraş cevizi teriminin kullanılmıyor olması ve bu şekilde tanıtımın yapılmıyor olması,
- Teknolojik üretimden ziyade aile boyutlu işletmelerin olması,
- Şehrin markasına ceviz tesciline sahip çıkmaması

FIRSATLAR

- İnsanların sağlıklı beslenme adına ceviz tüketiminin artıyor olması,
- Yakın çevredeki illerde de ceviz üretiminin olması,
- Ülke genelinde üretim miktarının hızla artıyor olması,

TEHDİTLER

- İthalat yapıyor olması,
- Yurt dışında çok daha ucuz ürünlerin olması,
- Yurt dışında teknoloji destekli üretim yapılarak verimin fazla olması,
- Denizli ilinde ceviz üretiminin artması ve kurumlar arası organizasyonun iyi olması Denizli'nin , cevizi sahiplenme ihtimalini artırmaktadır.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Ziyaret ve Görüşmeler:

Öncelikle bünyesinde ESS bulduran Konya Ticaret Borsası ve Adana Ticaret Borsası ziyaret edilerek ESS 'nin yapısı hakkında bilgiler alınmış ve salonların işleyişi yerinde görülmüştür. Buradan edinilen bilgiler raporun çeşitli bölümlerinde yer almaktadır.

Bu rapor çerçevesinde yapılan çalışmalar doğrultusunda konunun çeşitli paydaşları ile anket dışında yüz yüze veya odak grup görüşmeleri de yapılarak görüşleri alınmıştır

Bu rapor çerçevesinde yapılan çalışmalar doğrultusunda konunun çeşitli paydaşları ile anket dışında yüz yüze ve odak grup görüşmeleri de yapılarak görüşleri alınmıştır. Hem ceviz hem de kırmızı biber ile ilgili görüşülen paydaşların bazıları aşağıda listelenmektedir:

- Kahramanmaraş İl Tarım Müdürlüğü
- Onikişubat İlçe Tarım Müdürlüğü
- Çağlayancerit Belediyesi
- Çağlayancerit İlçe Tarım Müdürlüğü
- Çağlayancerit Ceviz Yetiştiricileri Kooperatifi
- Çağlayancerit Ziraat Odası
- Kırmızı Biber Üreticileri Derneği
- KSÜ Ziraat Fakültesi
- Çeşitli Üniversitelerden Akademisyenler
- Biber Sanayicileri
- Biber Yetiştiricileri
- Ceviz Toptancıları
- Ceviz Yetiştiricileri

Biber Satıcıları

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Odak Grup Toplantıları

Her iki ürün için de farklı yerlerde ve farklı zamanlarda birden fazla odak grup toplantıları yapılmış olup, bu ortamlar da paydaşların çok çeşitli görüşleri alınmıştır. İmkan buldukça ESS hakkında bilgiler de verilmiştir.

Odak grup toplantılarının bazıları farklı organizasyonlarca yapılan çeşitli toplantılar ile birleştirilmiştir. Bunlardan birisi DOĞAKA ve Çağlayancerit Belediyesince organize edilen "3. Ceviz Çalıştayı" dir. Bir diğer örnek ise 2019 yılı Eylül ayının başında Kahramanmaraş Tarım İl Müdürlüğü'nce yapılan Kırmızı biber sektör toplantısıdır.

Odak grup toplantılarında paydaşların ortaya koyduğu görüşler aşağıda sunulmaktadır.

Çağlayancerit Ceviz Çalıştayı

Ceviz Paydaş Görüşleri:

- Maraş 18 fidanının tek noktadan satılması gerekiyor ancak kendisi fidan üretip başka şehirlere satanlar var. Bu şekilde ileride başka şehirlerde de Maraş 18 cevizi üretimi artacak ve Kahramanmaraş'ın önemi azalacak. ESS burada kurulursa cevizin başka şehirlerdeki fiyatını da belirleriz
- Denizli ilinde ceviz üretimi yükseliyor ve kurumlar arası organizasyon çok iyi. Cevize sahip çıkıyorlar.

Denizli ilinde ceviz üretimi yükseliyor ve kurumlar arası organizasyon çok iyi. Cevize sahip çıkıyorlar.

- Sezonda cevizi satamazsak elimizde kalıyor. Sezon sonu alıcı bulmak çok zor oluyor.
- Çağlayancerit'e dışarıdan gelip toplu ceviz alan sadece 3-5 kişi var. Bunlar fiyatı belirliyorlar ve satış için alternatifimiz yok. Hatay, Gaziantep ve Çorum ağırlıklı. Maraş cevizini paketleyip katma değerli olarak satıyorlar. Parayı onlar kazanıyorlar.
- Üretimimiz çok hızlı artıyor. Geçtiğimiz yıllarda dikilen fidanlar mahsul vermeye başladıkça bölgemizde ceviz üretimi artacak. Bu da satışımızı çok zorlayacak. ESS gibi bir mekanizma kurulmaz ise bölge üreticisi çok sorunlar yaşayacaktır.
- Dünya geneline göre birim alanda ceviz üretimimiz düşük. Bu konu da çalışmalar yapılması gerekmektedir. Şu anki üretim tonajı iyileştirmelerle kolaylıkla iki katına çıkabilecektir.
- Ceviz de ar-ge ve inovasyon konusunda çok zayıfız. Her şeyi eski usul yapmaya devam ediyoruz. Bu da mahsul verimimizi olumsuz yönde etkiliyor. Aynı şekilde cevizden mamul katma değerli ürünler de üretmediğimizden ihracatımız da artmamaktadır.
- Çağlayancerit'te ceviz yetiştiriciliğinde olabildiğince kimyasal kullanılmamaya ve organik üretim yapılmaya çalışılıyor.
- Ceviz satış pazarını genişletmek ve zaman içinde katma değerli ürünlere yönelebilmek için kooperatif kuruldu. ESS ile daha rekabetçi ve sağlam bir piyasa yapısına kavuşulacaktır.
- Ülke genelinde yüksek sayılarda fidanlar dağıtılıyor ancak bunlar beklenen sürelerde mahsule dönmüyor. Kimse de takip etmiyor.
- Ülkemizdeki kişi başı ceviz tüketimi dünya ortalamasının 6 katı.
- Yerel coğrafi işarete sahip çıkılmalı ve güncellemeler yapılmalı. Takip edilmezse kaybedilebilir.
- Yerel coğrafi işareten sonra uluslararası coğrafi işaret de alınmalı.
- Gübre fiyatları çok arttı, ceviz toplayacak işçi bulmakta zorlanıyoruz. Toplayıcıların yevmiyeleri çok yükseldi.
- Arazilerimizin eğimli olduğundan ve üreticilerin arazilerinin parça parça olduğundan dolayı makine ile toplama yaygın değil.
- Yeşil dış kabuk makine ile soyulabiliyor ama makine cevize zarar veriyor, elle soydurmak daha iyi sonuç veriyor.
- Kereste amaçlı farklı bir tür ceviz dikilmeli.
- Kahramanmaraş cevizi markasına her kesimin sahip çıkması, arkasında durması gerekmektedir.

- Üretim ve çeşit sayısı arttıkça cevizde kalite daha çok aranacak. ESS gibi çatılarda kalitenin de tanımlanması faydalı olacaktır.
- Coğrafi işaret var ancak gıda güvenliğine gereken önem verilmiyor, standart üretim yapılmıyor.
- Çiftçilere ceviz yetiştiriciliği konusunda, verimi arttırmak adına daha çok teknik bilgi verilmeli.
- İç ceviz nem oranı %4'ü geçmemeli. iyi kurutulmalı.
- Ağaçtan toplandıktan, kabuklu satılana kadar yapılan işlemler kalite düşmesine sebep oluyor. Aynı bölge de yetiştirilse de aynı kalite de ceviz olmuyor. ESS ile her kalitenin ayrı fiyatı oluşacaktır. Daha sağlıklı satış yapılacaktır.
- Son yıllarda daha ürün yetişmeden bahçede pazarlık yapılması yaygınlaştı. kabala yöntemle bahçe mahsulü satılıyor. Toplatma, kavlatma ve kurutma hep toplayanda kalıyor. Çiftçi satışla uğraşmak istemediğinden, elde kalma riskine girmeden bahçede satıyor. Düşük fiyata satıyor, razı oluyor. Oysa ESS kurulursa çiftçi satış yapabileceği yeri bilir, ürününü oraya götürür.
- Uluslararası piyasalara göre ceviz fiyatlarımız çok yüksek. Orta ve uzun vadede bizim fiyatlar da düşüş eğiliminde olacak. O vakitten önce sağlıklı bir piyasa mekanizması kurulması faydalı olacaktır. ESS bu eksikliği kapatacaktır.

Kırmızı Biber Paydaş Görüşleri:

Kırmızı Biber Odak Grup Toplantısı

- Kilis, Kırıkhan, Şanlıurfa, Gaziantep ve İslahiye'de biber sanayi hızla gelişti. Maraş biberi imalatı burada bilindiğinden tüm yasal kontroller burada bize yapılıyor. Diğer bölgelerde bu kadar denetim yok. Onlarda fırsattan istifade üretimlerini kontrol ve kalitesiz olarak arttırıyorlar.
- Bizim maliyetler yükseldikçe çiftçiye iyi fiyat veremiyoruz, çiftçi de ürününü diğer illere götürme eğiliminde oluyor. ESS kurulursa fiyat istikrarı sağlanır. Bölge sanayicileri de burayı takip eder.
- Gıda kodeksinde kırmızı biber tanımı yetersiz kalıyor. Müşteri kendine özgü bir karışım istiyor ama kodekste yok diye ceza yiyoruz.
- Kırmızı biber geleceği için siyasiler, STK lar ve firmalar bir arada hareket etmeli. Bu koordinasyon ile ESS de kurulursa kırmızı biberimize sahip çıkarız.
- Kontrol olmayan yerlerde üretilen biberlerin içerisinde biber bile olmuyor bazen. Bu konu da tüketici bilinci de arttırılmalı.
- Tüm piyasa ne kadar kayıt altına girerse o kadar sahtecilerin şansı kalmaz. Ticaret borsası kaydı, ESS 'de satış zorunlu hale getirilmeli.
- Kahramanmaraş'ta 17'si ilçelerde, 48'i merkezde olmak üzere aktif çalışan 65 kırmızı biber işletmesi var.
- Faal olmayan tesislerde kayıt dışı imalat yapılıyor.
- Satış faturaları mutlaka ticaret borsasından geçirilmeli ve üzerlerinde seri, parti numarası gibi detaylar olmalı.
- Kayıtsız işlemler yüzünden sektör büyüklüğü gerçek görüntüsünü vermiyor ve sektör adına taleplerde bulunamıyoruz.
- Kümelenme projesi sonrası koordinasyon dağıldı, tekrar ESS ile bir araya gelinmeli ve koordinasyon sağlanmalı.
- Çiftçinin yeni yöntemlerle verim artışı sağlaması gerekir.
- Ticaret borsası laboratuvarı daha aktif kullanılmalı. Ürün kalitesi garanti edilmiş olur.
- Biberin kullanıldığı katma değerli ürünler üzerinde çalışmalar yapılmalı.
- Şu an fabrikaların olduğu Odun Ambarları mevkiindeki işletmeler bir organize sanayi bölgesine taşınmalı.
- Sabah kurulan borsa herkesin gözü önünde herkes pazarlığa dahil oluyor. Zaman zaman sağlıklı işleyiş yürümüyor. ESS gibi bir yapı ile herkes kendi özelinde alım kararı verir.
- Maddi anlamda zor durumda olan, haciz durumu olan çiftçi hiçbir yere kayıt olmuyor.
- Çiftçi piyasada satış sırasında rahat hissetmiyor. Pazarlık kiminle oldu, ne fiyat verildi veya daha iyi fiyat var mıydı gibi detaylar belli olmuyor. ESS gibi daha şeffaf bir yapıya ihtiyaç var.

- ESS olursa herkes buranın fiyatını takip eder, çiftçiler de burayı tercih eder satış için.

Bu rapor çalışması çerçevesinde yapılan paydaş görüşmeleri, odak grup toplantıları ve GZFT analizi yanında sektör oyuncularını ile anket çalışması da yapılmıştır. 50 tane kırmızı biber, 50 tane ceviz sektör temsilcisi ile anket çalışması yapılmış olup, anket soru seti ekte (Ek 1) sunulmaktadır. Aynı soru seti hem üreticilere, çiftçilere hem de toptancı ve sanayicilere sorulmuştur. Anketlere verilen cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlar tek tek incelenmiştir.

Tablo-24' de ceviz ve biber sektöründeki sektör temsilcilerinin mesleki tecrübeleri ağırlıklı olarak 5 ile 10 yıl arasındadır.

Tablo 24-Mesleki Tecrübe		
Yıl	Kişi Sayısı(Ceviz)	Kişi Sayısı(Biber)
1-2	5	8
2-5	12	7
5-10	21	19
10+	12	16

Tablo-25 de sektör temsilcilerinin yıllık gelir memnuniyeti idare eder şeklindedir.

Tablo 25-Yıllık Gelir Memnuniyeti		
	Kişi Sayısı(Ceviz)	Kişi Sayısı(Biber)
Evet	13	9
İdare Eder	26	25
Hayır	11	16

Tablo -26'da sektörde bir sonra ki yıl ceviz işine devam etmek isteyenler biber işine devam etmek isteyenlerden daha fazladır.

Tablo 26-Gelecek Sene İş Devamlılığı		
	Kişi Sayısı(Ceviz)	Kişi Sayısı(Biber)
Evet	34	24
Belki	13	14
Hayır	3	12

Tablo-27'de gerçek borsa salonuna veya ESS gelme durumunda ceviz sektörü temsilcileri istekliken biber sektörü temsilcileri çekimser kalmıştır.

Tablo 27-Gerçek Bir Borsa Salonu Veya ESS Olsa Gelme Durumu		
	Kişi Sayısı(Ceviz)	Kişi Sayısı(Biber)
Evet	31	17
Belki	11	15
Hayır	8	18

Ceviz sektörü temsilcileri ceviz alım satımında, ticaretlerinde sorun olup olmadığı sorulmuş; ağırlıklı olarak hayır cevabını vererek sorun olmadığını bildirmektedirler. Diğer cevaplar da Tablo-28'de gösterilmektedir.

Tablo 28-Ceviz Alım- Satım Ticaretiniz De Çıkan Sorunlar	
	Kişi Sayısı
Hayır	14
Ucuz Veriyoruz	8
Bahçede Satış Yapıyoruz	7
Bir Kaç Alıcıya Mahkûmuz	6
Fiyat Artışı Yapamıyoruz	6
Beklediğimiz Kaliteyi Alamıyoruz	5
Bugün Sorun Yok Ama Adet Arttıkça Satmamız Zor Olacak	4

Aynı şekilde biber sektörü temsilcilerine biber alım satımında, ticaretlerinde sorun olup olmadığı sorulmuş; 11 kişi hayır cevabını vererek sorun olmadığını bildirmektedirler. Diğer cevaplar da Tablo-29'da gösterilmektedir.

Tablo 29-Biber Alım- Satım Ticaretiniz De Çıkan Sorunlar	
	Kişi Sayısı
Hayır	11
Herkesin Önünde Yapılıyor	13
Malın Gerisi İlk Görülenle Aynı Olmuyor	7
Piyananın Ne Olduğunu Bilemiyoruz	6
Anlaşmalı Çiftçi Başkasına Gitmiyor	5
Para Almamız Gecikiyor	5
Sözler Tutulmuyor	3

4.iv.8.Projeyle İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar

Maraş Biberi Kümelenme Projesi, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ortaklaşa finanse ettiği, T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yürüttüğü Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında desteklenen bir programdır. Genel hedefi, bölge halkının ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak olan projenin amacı, Maraş biber sektörünün bölgedeki rekabet gücünü artırmak olarak belirlenmiştir. Maraş Biberi Kümelenme Projesine, projenin ana faydalanıcısı olan Kahramanmaraş İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün yanı sıra, Kahramanmaraş Ticaret Borsası ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası da, ana paydaşlar olarak destek vermektedirler.

5. PROJENİN GEREKÇESİ

5.i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi

Bu bölümde kırmızı biber ve ceviz ESS için talebini belirleyen nedenler ve göstergeler, geçmişteki üretimler ve büyüme eğilimleri, mevcut talep düzeyi hakkında bilgiler verilmektedir.

5.i.1 Kırmızı Biber

Kırmızı Biber tarladan hasat edildikten sonra kurutulmakta ve kurutulduktan sonraki ağırlığı hasat ağırlığının yaklaşık olarak dörtte birine düşmektedir. Kurutulmuş kırmızı biber iki ürünün üretiminde kullanılmaktadır. Birincisi "Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biberi", ikincisi de "Urfa İSOT Biberi" dir. Paydaşlarla yapılan görüşmelerde toplam hasat miktarının yaklaşık dörtte birinin "Urfa İSOT Biberi" üretimi için; yaklaşık dörtte üçünün ise "Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biberi" üretimi için kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yine paydaşlarla yapılan görüşmelerde "Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biberi" üretimi için kullanılan miktarın yaklaşık yarısının şu an için Kahramanmaraş piyasasında işlem gördüğü anlaşılmaktadır. Bu verilere göre hasattan üretime, miktarın oransal dağılımı Tablo-39'de verilmektedir.

Paydaşlarla yapılan görüşmelerde toplam hasat miktarının yaklaşık dörtte birinin "Urfa İSOT Biberi" üretimi için; yaklaşık dörtte üçünün ise "Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biberi" üretimi için kullanıldığı anlaşılmıştır. Yine paydaşlarla yapılan görüşmelerde "Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biberi" üretimi için kullanılan miktarın yaklaşık yarısının şu an için Kahramanmaraş piyasasında işlem gördüğü anlaşılmıştır.

Tablo 30-Ülke Geneli Yaklaşık Kırmızı Biber Hasat ve Üretim Oranları	
Kırmızı Biber Üretim Miktarı Ülke Geneli - Tarladan Hasat Edilen Yaş Kırmızı Biber Miktarı (Birim)	100
Kahramanmaraş ve Civar 5 ildeki (Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman) Üretim Miktarı (Birim) (Yaklaşık ülke Üretiminin %95'i)	95
Kurutulmuş Tüm Kırmızı Biber (Birim) (Yaş Ağırlığının yaklaşık %25'i)	24
İSOT Biberi Üretimi İçin Kullanılan Yaklaşık Miktar (Birim) (Yaklaşık Ülke Üretim Miktarının %25'i Olduğu Tahmin Edilmektedir)	6
Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biber Üretimi İçin Kullanılan Yaklaşık Miktar (Birim) (Yaklaşık Ülke Üretim Miktarının %75'i olduğu Tahmin Edilmektedir)	18
Şu Anda Kahramanmaraş Piyasasında İşlem Gören Tahmini Miktar (Birim) (Kırmızı Biber Üretimine Ayrılan Kısımın Yaklaşık %50'si olduğu Tahmin Edilmektedir)	9

TÜİK verilerine göre son 10 yıllık (2009-2018) baharatlık kırmızı biber (Maraş Kırmızı Biberi) üretimi alanları ve üretim miktarları Tablo-31'de gösterilmektedir.

Tablo 31 Türkiye Baharatlık Kırmızı Biber Üretim Miktarları		
Yıl	Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
2009	91.372	196.900
2010	104.049	186.272
2011	91.557	162.125
2012	112.677	165.527
2013	112.736	198.636
2014	108.508	186.291
2015	112.887	204.131
2016	122.415	228.531
2017	101.710	179.264
2018	119.865	227.380

TÜİK verileri incelendiğinde kırmızı biberin Türkiye genelinde sadece 9 ilde üretildiği görülmekte olup, 9 ilin üretim verileri, ülke üretimindeki payları son beş yıl (2014-2018) için Tablo-32'de verilmektedir. Yine aynı tabloda son beş yıllık ülke üretim paylarının ortalamaları da gösterilmekte olup %44,57'lik pay ile Şanlıurfa'nın birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Şanlıurfa'nın ardından sırasıyla %22,79'luk pay ile Gaziantep, %12,43'lük pay ile Kahramanmaraş ve %11,76'lık pay ile Kilis illeri yer almaktadır. Diğer beş ilin toplam üretim payı ise %8,45 olmaktadır.

Tablo 32-İller Kırmızı Biber Üretim Hacimleri ve Payları (2014-2018)

	Üretim Miktarı (Ton)	Ülke Üretim Payı (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Ülke Üretim Payı (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Ülke Üretim Payı (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Ülke Üretim Payı (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Ülke Üretim Payı (%)	Ülke Üretim Payı Ortalama (%)
	2014		2015		2016		2017		2018		
Adıyaman	1.870	1	1.790	1	2.736	1	1.368	1	1.710	1	0,92
Aydın	3.518	2	3.600	2	3.564	2	3.800	2	3.601	2	1,78
Bursa	3.864	2	4.620	2	5.180	2	5.320	3	5.880	3	2,43
Gaziantep	35.900	19	41.100	20	40.988	18	54.900	31	59.100	26	22,79
Hatay	7.176	4	8.562	4	9.984	4	3.484	2	2.690	1	3,11
K.Maraş	29.290	16	28.200	14	27.283	12	17.620	10	24.625	11	12,43
Kilis	16.606	9	24.554	12	17.245	8	29.500	16	31.500	14	11,76
Muğla	980	1	608	0	428	0	20	0	24	0	0,21
Şanlıurfa	87.087	47	91.097	45	121.123	53	63.252	35	98.250	43	44,57
Türkiye Toplamı	186.291		204.131		228.531		179.264		227.380		

Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller Tablo-32'de incelendiğinde; Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Şanlıurfa öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranlarının %95,58 olarak hesap edilmektedir. Diğer illerdeki (Aydın, Bursa, Muğla) üretimlerin Kahramanmaraş'a getirilmesi ulaşım nedeniyle çok olası olarak değerlendirilmemektedir.

Ülkede toplam tarımsal üretiminin %25'inin İSOT biberi üretiminde kullanıldığı ve Şanlıurfa'da üretime girdiği bilgisinden hareketle Kahramanmaraş merkezli 6 ilin %95,58 lik paylarından %25'lik İSOT payı çıkartıldığında kalan %70,58'lik payın Maraş kırmızı biberi üretiminde kullanıldığı düşünülmektedir. Yine Tablo 32'de verilen kırmızı biber üretimine ayrılan kısmın yaklaşık %50'sinin şu anda Kahramanmaraş'ta işlem gördüğü bilgisinden hareketle, ülke geneli hasat miktarına göre kurutulmamış ham kırmızı biberin %35,30'un Kahramanmaraş'ta işlem gördüğü söylenebilmektedir. Kurutulmuş hale geldiğinde bu oranın %9'lara düştüğü hesaplanmaktadır.

Kırmızı biber üretiminin olduğu 9 ilin ticaret borsalarının 2018 yılı bültenleri incelenerek üretilen hacme göre ticaret borsalarından geçen işlem hacimleri değerlendirilmektedir. Sadece 5 ilin ticaret borsasında işlem bulunabilmiş olup, Adıyaman, Hatay, Kilis ve Muğla illerinin ticaret borsalarında her hangi bir işlem bulunamamıştır. Sonuçlar Tablo-33'de verilmektedir. Tablo incelendiğinde ticaret borsalarındaki işlem hacimlerinin, ilde üretilen ve kurutulan miktarlardan çok düşük olduğu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinin kırmızı biber için her hangi bir tarımsal destek mekanizması olmadığından, çiftçilerin kayda ihtiyaç duymaması ve piyasada çok fazla kayıt dışı toz-pul biber imalatı olduğundan imalatçıların da kayda ihtiyaç duymaması olduğu düşünülmektedir.

Ticaret borsalarındaki işlem hacimlerinin, ilde üretilen ve kurutulan miktarlardan çok düşük olduğu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinin kırmızı biber için her hangi bir tarımsal destek mekanizması olmadığından çiftçilerin kayda ihtiyaç duymaması ve piyasada çok fazla kayıt dışı toz-pul biber imalatı olduğundan imalatçıların da kayda ihtiyaç duymaması olduğu düşünülmektedir.

Tablo 33-Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri						
		Bursa	Aydın	Şanlıurfa	Gaziantep	K.Maraş
Kurutulmuş İşlenmemiş Kırmızı Biber	Ticaret Borsasında İşlem Gören Miktar (Ton)	251	354	99	2.479	1.248
	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Düşük Fiyat	1,5	1,1	0,75	2,1	2,5
	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Yüksek Fiyat	4,37	1,96	1,5	17	20
İşlenmiş Pul/Toz Biber	Ticaret Borsasında İşlem Gören Miktar (Ton)	4	15	0	2.906	38
	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Düşük Fiyat	10	3		6,7	11
	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Yüksek Fiyat	39,26	55		28	20
	İlde Hasat Edilen Yaş Kırmızı Biber Miktarı (Ton)	5.880	3.601	98.250	59.100	24.625
	İlde Hasat Edilen Yaş Kırmızı Biberin Kurutulduktan Sonraki Miktarı (Ton)	1.470	900	24.563	14.775	6.156

Kırmızı biberin dış ticaret verileri iki GTİP numarası altında takip edilmektedir:

- 090421: Biberler (Capsicum ve Pimenta cinsi); kurutulmuş, ezilmemiş, öğütülmemiş
- 090422: Biberler (Capsicum ve Pimenta cinsi); ezilmiş veya öğütülmüş

Her iki GTİP için TÜİK 2018 yılı dış ticaret verileri incelendiğinde 2.271 Ton ihracat yapıldığı, 2.840 Ton ithalat yapıldığı görülmektedir. Parasal büyüklükleri ise sırasıyla 7.387.911 USD ve 4.696.060 USD olarak görülmektedir. İthalatta ağırlık Çin ve Meksika'da olup, en çok ihracatın yapıldığı ülkeler ise sırasıyla Almanya, Suudi Arabistan ve İngiltere'dir.

5.i.2 Ceviz

TÜİK verilerine göre son 10 yıllık (2009-2018) ceviz ağaç sayıları ve üretim miktarları Tablo-34'te gösterilmektedir.

Tablo 34 Türkiye Ceviz Üretim Miktarları			
Yıl	Meyve Veren Ağaç Sayısı (Bin)	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı (Bin)	Üretim (Ton)
2009	5.192	3.200	177.298
2010	5.441	3.643	178.142
2011	5.594	4.045	183.240
2012	5.977	4.541	203.212
2013	6.526	4.878	212.140
2014	7.001	5.374	180.807
2015	7.596	5.560	190.000
2016	8.171	6.873	195.000
2017	8.767	7.895	210.000
2018	9.875	8.897	215.000

Ülkemizde 79 ilde ceviz üretimi yapılmaktadır. Tablo-35'de illerin 2018 yılı ceviz üretimleri ve ülke geneli üretim içindeki yüzdeler verilmektedir.

Tablo 35-İller Ceviz Üretim Miktar ve Payları (2018)			
Sıra	İl	Üretim (Ton)	Ülke Üretimindeki Pay (%)
1	Kahramanmaraş	10.515	4,89
2	Bursa	8.828	4,11
3	Denizli	8.537	3,97
4	Mersin	7.863	3,66
5	Çorum	7.031	3,27
6	Antalya	6.396	2,97
7	Amasya	5.960	2,77
8	Manisa	5.831	2,71
9	Sakarya	5.622	2,61
10	Balıkesir	5.480	2,55
11	Van	5.392	2,51
12	Adıyaman	5.306	2,47

Tablo Devamı			
Sıra	İl	Üretim (Ton)	Ülke Üretimindeki Pay (%)
13	Karaman	5.148	2,39
14	Kastamonu	4.884	2,27
15	Aydın	4.877	2,27
16	Tokat	4.850	2,26
17	İzmir	4.782	2,22
18	Kütahya	4.425	2,06
19	Afyonkarahisar	4.403	2,05
20	Kocaeli	4.265	1,98
21	Hakkari	4.209	1,96
22	Çanakkale	4.064	1,89
23	Malatya	3.892	1,81
24	Konya	3.769	1,75
25	Muğla	3.666	1,71
26	Uşak	3.640	1,69
27	Ankara	3.428	1,59
28	Bitlis	3.235	1,50
29	Gaziantep	3.152	1,47
30	Samsun	2.903	1,35
31	Adana	2.812	1,31
32	Isparta	2.773	1,29
33	Erzurum	2.770	1,29
34	Ordu	2.759	1,28
35	Burdur	2.690	1,25
36	Tekirdağ	2.453	1,14
37	Niğde	2.284	1,06
38	Elazığ	2.163	1,01
39	Hatay	2.123	0,99
40	Zonguldak	2.094	0,97
41	Kırşehir	1.837	0,85
42	Edirne	1.781	0,83
43	Bingöl	1.693	0,79
44	Artvin	1.692	0,79
45	Kırklareli	1.684	0,78
46	Bilecik	1.558	0,72
47	Sinop	1.542	0,72
48	Bartın	1.390	0,65
49	Giresun	1.365	0,63
50	Diyarbakır	1.269	0,59
51	Tunceli	1.241	0,58

Tablo Devamı			
Sıra	İl	Üretim (Ton)	Ülke Üretimindeki Pay (%)
52	Trabzon	1.150	0,53
53	Kayseri	1.119	0,52
54	Aksaray	1.085	0,50
55	Sivas	998	0,46
56	Gümüşhane	994	0,46
57	Eskişehir	889	0,41
58	Yozgat	872	0,41
59	Karabük	757	0,35
60	Osmaniye	730	0,34
61	Mardin	708	0,33
62	Çankırı	704	0,33
63	Yalova	693	0,32
64	Muş	603	0,28
65	Şırnak	579	0,27
66	Bolu	569	0,26
67	Nevşehir	537	0,25
68	Iğdır	527	0,25
69	Kars	480	0,22
70	Erzincan	422	0,20
71	İstanbul	415	0,19
72	Kırıkkale	376	0,17
73	Düzce	276	0,13
74	Siirt	249	0,12
75	Batman	225	0,10
76	Ardahan	210	0,10
77	Kilis	198	0,09
78	Rize	160	0,07
79	Şanlıurfa	149	0,07
	Türkiye Toplamı	215.000	

Tablo 36-Ceviz Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri (2018)

İller	Ceviz			İç Ceviz			Üretim (Ton)
	Ticaret Borsasında İşlem Gören Miktar (kg)	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Düşük Fiyat	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Yüksek Fiyat	Ticaret Borsasında İşlem Gören Miktar (kg)	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Düşük Fiyat	Ticaret Borsasında İşlem Gören En Yüksek Fiyat	
Kahramanmaraş	11.255	30	36	10.950	18,5	42	10.515
Bursa	12.452	13	25	6.081	22,43	36,32	8.828
Denizli	1.086	17,93	18,11	365.357	28	59	8.537
Mersin	390.632	11	22	6.420	43,5	57	7.863
Antalya	797	24,5	24,88	5.810	36	58	6.396
Manisa				42	48,4	48,4	5.831
Sakarya	118.772	8	20,5	135.319	16,7	55	5.622
Balıkesir	10.780	10	25,54	120	35	35	5.480
Gaziantep	3.201.646	5,2	30	990.481	16	70	3.152

Üretimi en yüksek 10 il ve Kahramanmaraş'ın civar illerinin ticaret borsalarında 2018 yılında yapılan ceviz işlem hacimleri Tablo-36'da verilmektedir. Ceviz üretiminde ilk on il arasında yer almasına rağmen Çorum ve Amasya illerinin ticaret borsalarında 2018 yılında ceviz işlemi yapılmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Kahramanmaraş civar illerinden olup ülke sıralamasında 12. sırada yer alan Adıyaman, 23. sırada yer alan Malatya ve 31. sırada yer alan Adana ticaret borsalarında da 2018 yılında ceviz işlemi yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo-36 incelendiğinde ülke ceviz üretim sıralamasında 29. olmasına rağmen, en yüksek ticaret borsası işlem hacminin Gaziantep Ticaret Borsasında olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin üretimden bağımsız, ilden yapılan dış ticaret sebebiyle olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde Mersin Ticaret Borsasında da yapılan ceviz işlem hacminin dış ticaret ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulması düşünülen elektronik satış salonunda ceviz işlemi yapması muhtemel illerin, bir kaç saat mesafede olan Kahramanmaraş'ın çevre illeri olduğu düşünülmektedir. Bu iller ve üretim bilgileri Tablo-37'de verilmektedir. Buna göre Kahramanmaraş dışında 10 ilin Kahramanmaraş Ticaret Borsasında işlem yapması muhtemel olup, 2018 verilerine göre Kahramanmaraş dahil bölgenin toplam üretim hacmi 37.859 Ton ve ülke üretimindeki toplam pay %17,61 olmaktadır.

Buna göre Kahramanmaraş dışında 10 ilin Kahramanmaraş Ticaret Borsasında işlem yapması muhtemel olup, 2018 verilerine göre Kahramanmaraş dahil bölgenin toplam üretim hacmi 37.859 Ton ve ülke üretimindeki toplam pay %17,61 olmaktadır.

Tablo 37-Kahramanmaraş ve Civar İller Ceviz Üretim Miktar ve Payları (2018)

İl	Üretim (Ton)	Ülke Üretimindeki Pay (%)
Kahramanmaraş	10.515	4,89
Mersin	7.863	3,66
Adıyaman	5.306	2,47
Malatya	3.892	1,81
Gaziantep	3.152	1,47
Adana	2.812	1,31
Hatay	2.123	0,99
Kayseri	1.119	0,52
Osmaniye	730	0,34
Kilis	198	0,09
Şanlıurfa	149	0,07
Toplam	37.859	17,61

Ceviz dış ticaret ve ülke geneli yeterlilik göstergeleri için TÜİK'in açıkladığı "Bitkisel Ürün Denge Tabloları" kullanılmaktadır. Son beş yıllık veriler tablo-38'de gösterilmektedir. Buna göre son beş yılda ihracatın 14 bin ton seviyesinden 7-8 bin ton seviyelerine düştüğü, buna karşılık ithalatın 30 bin ton seviyelerinden 70-80 bin ton seviyelerine çıktığı görülmektedir. Tablo-38'de kişi başı ceviz tüketimi de gösterilmektedir. 2014 yılında 2,8 kg olan kişi başı tüketimin, 2018 yılında 3,3 kg'a çıktı görülmektedir.

Üretim, dış ticaret ve iç tüketim rakamlarına göre TÜİK bitkisel ürünlerin yeterliliğini de hesaplamaktadır. Tablo-47'de de gösterildiği gibi cevizin 2014 yılında yeterlilik derecesi %92,7 iken, 2018 yılında bu oranın %74,5'e düştüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 38-Ceviz Dış Ticaret Ve Denge Tablosu

Yıl	Üretim (Ton)	Üretim kayıpları (Ton)	Kullanılabilir üretim (Ton)	İthalat (Ton)	Arz= Kullanım (Ton)	Kayıplar (Ton)	İhracat (Ton)	Tüketim (Ton)	Kişi başına tüketim (Kg)	Yeterlilik derecesi (%)
2018	210.000	5.040	204.960	77.382	282.342	6.604	7.185	268.553	3,3	74,5
2017	195.000	4.680	190.320	66.008	256.328	5.956	8.167	242.205	3,0	76,7
2016	190.000	4.560	185.440	63.800	292.240	5.792	7.917	235.531	3,0	76,8
2015	180.807	4.339	176.468	34.285	210.753	4.856	8.407	197.489	2,5	87,2
2014	212.140	5.091	207.049	30.479	237.528	5.361	14.171	217.996	2,8	92,7

5.ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini

Bu bölümde kırmızı biber ve ceviz ESS için talep tahmini, talebin gelecekteki gelişim potansiyeli, talep tahminlerine temel teşkil eden varsayımlar hakkında bilgiler verilmektedir.

5.ii.1 Kırmızı Biber

Kurulacak elektronik satış salonunun kırmızı biber işlem hacminin belirlenmesi gerekmektedir. Borsadaki işlem hacmini belirleyen bir kaç faktör bulunmaktadır:

a- Ülke geneli kırmızı biber üretimi

b- Hali hazırda Kahramanmaraş'ta işlem gören kırmızı biberin alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılma oranı

c- Civar illerde işlenen kırmızı biberlerin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılma oranı

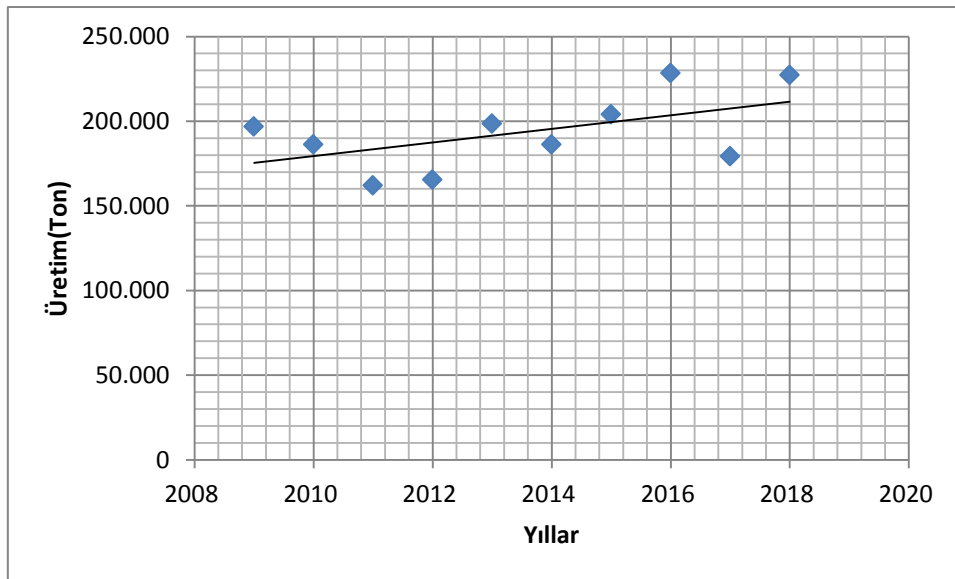
a- Ülke geneli kırmızı biber üretimi

Tablo-39'da son 10 yıllık (2009-2018) ülke geneli kırmızı biber üretimi verilmektedir.

Tablo 39-Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Kırmızı Biber Üretim Miktarları	
Yıl	Üretim (Ton)
2009	196.900
2010	186.272
2011	162.125
2012	165.527
2013	198.636
2014	186.291
2015	204.131
2016	228.531
2017	179.264
2018	227.380

Bu tablodan hareketle gelecek 10 yıllık ülke geneli üretim hacmini tahmin etmek için basit doğrusal regresyon modeli kullanılmaktadır. Geçmiş on yıllık üretim verileri ve verilerin eğim çizgisi Grafik 2'de gösterilmektedir. Eğim çizgisinin formülü basit doğrusal regresyon modeli ile belirlenmektedir. Belirlenen formül grafikteki tüm verileri birebir tanımlamamakla birlikte, tüm noktalar için en yakın tanımlamaları yapmaktadır. Gelecek tahmini için aynı eğim çizgisinin korunacağı varsayımıyla, aynı formül kullanılmaktadır. Buna göre gelecek on yıllık ülke geneli kırmızı biber üretim rakamları hesaplanarak tablo-40'ta verilmektedir.

GRAFİK 2- Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Kırmızı Biber Üretim Miktarları

Tablo 40-Gelecek On Yıl (2019-2028) Ülke Geneli Kırmızı Biber Üretim Miktarları

Yıl	Üretim (Ton)
2019	215.000
2020	219.000
2021	223.000
2022	227.000
2023	231.000
2024	235.000
2025	239.000
2026	243.000
2027	247.000
2028	251.000

b- Hali hazırda Kahramanmaraş'ta işlem gören kırmızı biberin alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılma oranı

Hali hazırda Kahramanmaraş'ta önemli miktarlarda kırmızı biber işlenmektedir. Ancak bunların çok az bir kısmının ticaret borsasında işlem gördüğü anlaşılmaktadır. Kurulacak elektronik satış salonu ile kırmızı biber üreticilerinin ve imalatçılarının zaman içerisinde, ESS 'nin faydalarını görerek işlemlerini ticaret borsasına kaydıracakları düşünülmektedir.

Kurulacak ESS 'nin işlem hacimleri belirlenirken, elektronik satış salonunu yakın zamanda kuran Adana Ticaret Borsası'nın salonun paydaşlarca faal olarak kullanılma oranları hakkındaki tecrübeleri de dikkate alınmıştır.

Kahramanmaraş'ta sahada paydaşlarla yapılan görüşmelerde ticaret borsası bünyesinde elektronik satış salonunun kurulması halinde, işlemlerini oraya kaydırıp kaydırmayacakları hakkındaki görüşleri de alındı. Çok ümit verici yorumlar yapılsa da halen pazar olarak aktif faaliyet gösteren bir yapının olmasının, işlemlerin ticaret borsası elektronik satış salonuna kaydırılmasının çok da güç olmayacağı değerlendirilmektedir. Bir kısım paydaşlar halen kullanılan pazar yapısında her işlemin, tüm herkesin ortasında yapılmasının, alım satımlara zarar verdiğini düşünerek, işlemlerin ticaret borsası elektronik satış salonuna kaydırılmasının daha sağlıklı bir işleyiş olacağı görüşündeler.

Çok ümit verici yorumlar yapılsa da halen pazar olarak aktif faaliyet gösteren bir yapının olmasının, işlemlerin ticaret borsası elektronik satış salonuna kaydırılmasının çok da güç olmayacağı değerlendirilmektedir. Bir kısım paydaşlar halen kullanılan pazar yapısında her işlemin, tüm herkesin ortasında yapılmasının, alım satımlara zarar verdiğini düşünerek, işlemlerin ticaret borsası elektronik satış salonuna kaydırılmasının daha sağlıklı bir işleyiş olacağı görüşündeler.

Paydaşların görüşleri doğrultusunda, bu fizibilite raporu için hali hazırda Kahramanmaraş'ta işlem gören kırmızı biberin, ticaret borsası bünyesinde kurulacak elektronik satış salonuna ilk yıl %10'unun, ikinci yıl %20'sinin, üçüncü yıl %40'ının geleceği varsayılmaktadır. Hali hazırda Kahramanmaraş'ta

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

işlem gören kırmızı biberin dördüncü yıl %60'ının, beşinci yıl %80'inin ve altıncı yıldan sonra tamamının ticaret borsası bünyesinde kurulacak elektronik satış salonunda alım satımının yapılacağı varsayılmaktadır.

c- Civar illerde işlenen kırmızı biberlerin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılma oranı

Halen civar illerde işlenen kırmızı biberlerin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının burada yapılması çok muhtemel görünmemektedir. Ancak zaman içerisinde Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde faaliyet gösteren ESS 'nin sağladığı kolaylık ve avantajlar kırmızı biber üreticileri arasında duyulacak ve civar illerden Kahramanmaraş'a satış yapmaya gelenlerin sayısı artacağı düşünülmektedir.

Paydaşlarla yapılan görüşmeler doğrultusunda, bu fizibilite raporu için Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak ESS 'nin faaliyete geçmesinden 4 yıl sonra civar illerde işlenen kırmızı biberlerin %10'unun, beş yıl sonra %20'sinin, altı yıl sonra %30'unun Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılacağı varsayılmaktadır. Civar illerde işlenen kırmızı biberlerin yedi yıl sonra %40'ının, sekiz yıl sonra %60'ının, dokuz ve on yıl sonra %80'ninin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılacağı varsayılmaktadır. Bu oranın %100 olamayabileceği, mutlaka ürünlerin bir kısmının Kahramanmaraş'a getirilmeyebileceği düşünülmektedir.

Kurulacak elektronik satış salonunda kırmızı biber işlem hacmini belirleyen üç faktör bir arada değerlendirilerek sonuçlar Tablo-41'de verilmektedir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 41-Kurulacak Elektronik Satış Salonu Tahmini İşlem Hacimleri

	Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	Ülke Geneli Üretim (Ton) - Tarladan Hasat Edilen Yaş Kırmızı Biber	215.000	219.000	223.000	227.000	231.000	235.000	239.000	243.000	247.000	251.000
B= A*0,95	B Kahramanmaraş ve Civar 5 ildeki (Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman) Üretim Miktarı (Ton)	204.250	208.050	211.850	215.650	219.450	223.250	227.050	230.850	234.650	238.450
C=B/4	C Kurutulmuş Tüm Kırmızı Biber (Ton)	51.063	52.013	52.963	53.913	54.863	55.813	56.763	57.713	58.663	59.613
D=C/4	D İSOT Biberi Üretimi İçin Kullanılan Yaklaşık Miktar (Ton)	12.766	13.003	13.241	13.478	13.716	13.953	14.191	14.428	14.666	14.903
E=C-D	E Maraş Kırmızı Pul ve Toz Biber Üretimi İçin Kullanılan Yaklaşık Miktar (Ton)	38.297	39.009	39.722	40.434	41.147	41.859	42.572	43.284	43.997	44.709
F=E/2	F Hali Hazırda Civar İllerde İşlem Gören Tahmini Miktar (Ton)	19.148	19.505	19.861	20.217	20.573	20.930	21.286	21.642	21.998	22.355
G=E/2	G Hali Hazırda Kahramanmaraş Piyasasında İşlem Gören Tahmini Miktar (Ton)	19.148	19.505	19.861	20.217	20.573	20.930	21.286	21.642	21.998	22.355
H	H Hali Hazırda Civar İllerde İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılma Oranı (%)				10	20	30	40	60	80	80

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo Devamı	Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	I	Hali Hazırda Kahramanmaraş Piyasasında İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılma Oranı (%)	10	20	40	60	80	100	100	100	100	100
J=F*H	J	Hali Hazırda Civar İllerde İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Miktar (Ton)	0	0	0	2.022	4.115	6.279	8.514	12.985	17.599	17.884
K=G*I	K	Hali Hazırda Kahramanmaraş Piyasasında İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Miktar (Ton)	1.915	3.901	7.944	12.130	16.459	20.930	21.286	21.642	21.998	22.355
L=J+K	L	Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Toplam Miktar (Ton)	1.915	3.901	7.944	14.152	20.573	27.209	29.800	34.628	39.597	40.238

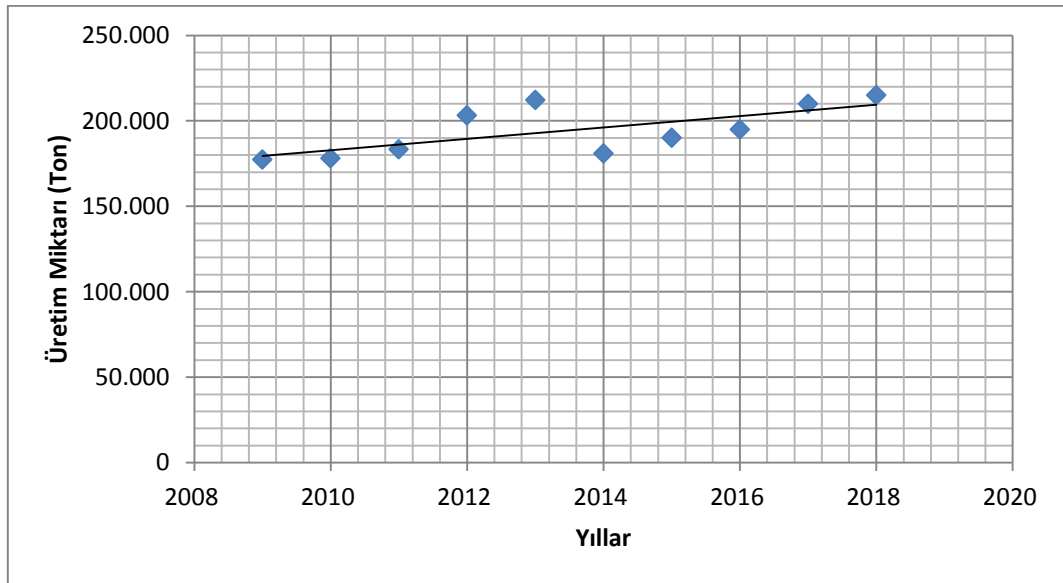
5.ii.2 Ceviz

Tablo-42'de son 10 yıllık (2009-2018) ülke geneli ceviz üretimi verilmektedir.

Tablo 42-Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Ceviz Üretim Miktarları	
Yıl	Üretim (Ton)
2009	177.298
2010	178.142
2011	183.240
2012	203.212
2013	212.140
2014	180.807
2015	190.000
2016	195.000
2017	210.000
2018	215.000

Bu tablodan hareketle gelecek 10 yıllık ülke geneli üretim hacmini tahmin etmek için basit doğrusal regresyon modeli kullanılmaktadır. Geçmiş on yıllık üretim verileri ve verilerin eğim çizgisi Grafik 3'de gösterilmektedir. Eğim çizgisinin formülü basit doğrusal regresyon modeli ile belirlenmektedir. Belirlenen formül grafikteki tüm verileri birebir tanımlamamakla birlikte, tüm noktalar için en yakın tanımlamaları yapmaktadır. Gelecek tahmini için aynı eğim çizgisinin korunacağı varsayımıyla, aynı formül kullanılmaktadır. Buna göre gelecek on yıllık ülke geneli ceviz biber üretim rakamları hesaplanarak Tablo- 43'te verilmektedir.

GRAFİK 3- Son On Yıl (2009-2018) Ülke Geneli Ceviz Üretim Miktarları

**Tablo 43-Gelecek On Yıl (2019-2028)
Ülke Geneli Ceviz Üretim Miktarları**

Yıl	Üretim (Ton)
2019	213.000
2020	216.000
2021	219.000
2022	222.000
2023	226.000
2024	229.000
2025	232.000
2026	236.000
2027	239.000
2028	243.000

Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulması düşünülen elektronik satış salonunda ceviz işlemi yapması muhtemel illerin, bir kaç saat mesafede olan Kahramanmaraş'ın çevre illeri olduğu düşünülmektedir. Tablo-43'te detayları verildiği üzere Kahramanmaraş dahil 11 ilin (Mersin,Adıyaman,Malatya,Gaziantep,Adana,Hatay,Kayseri,Osmaniye,Kilis,Şanlıurfa) ülke ceviz üretimindeki payı %17,61 olup, geleceğe yönelik yapılan üretim miktarı tahmini için bu oran %18 olarak kullanılmaktadır. Buna göre Tablo-44'te ki ülke üretim tahminlerinin %18'inin bölgede üretileceği kabul edilmekte olup, işlem kolaylığı açısından hesaplanan rakamlar düzeltilerek bölge üretim tahmini olarak Tablo-53'de verilmektedir.

**Tablo 44-Gelecek On Yıl (2019-2028)
Bölge (11 İl) Ceviz Üretim Miktarları**

Yıl	Ülke Üretim (Ton)	Bölge Üretim (Ton)
2019	213.000	38.000
2020	216.000	39.000
2021	219.000	39.500
2022	222.000	40.000
2023	226.000	41.000
2024	229.000	41.500
2025	232.000	42.000
2026	236.000	42.500
2027	239.000	43.000
2028	243.000	44.000

Hali hazırda Kahramanmaraş'ta önemli miktarlarda ceviz ticareti yapılmaktadır. Ancak bunların çok az bir kısmının ticaret borsasında işlem gördüğü anlaşılmaktadır. Kurulacak elektronik satış salonu ile ceviz üreticilerinin zaman içerisinde, ESS 'nin faydalarını görerek işlemlerini ticaret borsasına kaydıracakları düşünülmektedir.

Kurulacak ESS 'nin işlem hacimleri belirlenirken, elektronik satış salonunu yakın zamanda kuran Adana Ticaret Borsası'nın salonun paydaşlarca faal olarak kullanılma oranları hakkındaki tecrübeleri de dikkate alınmıştır.

Kahramanmaraş'ta sahada paydaşlarla yapılan görüşmelerde ticaret borsası bünyesinde elektronik satış salonunun kurulması halinde, işlemlerini oraya kaydırıp kaydırmayacakları hakkındaki görüşleri de alındı. Üreticiler ve toptancılar gerçek bir piyasa yapısı olmadığından, şehre gelen büyük tüccarların sayısının kısıtlı olmasından dolayı gerçek bir rekabetçi piyasa oluşmasını sağlayacağı için kurulacak ESS 'nin faydalı olacağı görüşündeler.

Üreticiler ve toptancılar gerçek bir piyasa yapısı olmadığından, şehre gelen büyük tüccarların sayısının kısıtlı olmasından dolayı gerçek bir rekabetçi piyasa oluşmasını sağlayacağı için kurulacak ESS 'nin faydalı olacağı görüşündeler.

Paydaşlardan alınan bilgiler doğrultusunda hali hazırda Kahramanmaraş'ta işlem gören ceviz miktarının %60'ının şehir içerisinde perakende tüketildiği, %40'ının şehir dışı toptancı ve tüccarlara satıldığı anlaşılmaktadır. Yine paydaşlardan alınan bilgilere göre civar illerde de bu oranın geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Kahramanmaraş ceviz üretiminin il dışına satılan bölümünün, ticaret borsası bünyesinde kurulacak elektronik satış salonuna ilk yıl %10'unun, ikinci yıl %20'sinin, üçüncü yıl %40'ının geleceği varsayılmaktadır. Halen Kahramanmaraş'tan başka illere satılan ceviz miktarının dördüncü yıl %60'ının, beşinci yıl %80'inin ve altıncı yıldan sonra tamamının ticaret borsası bünyesinde kurulacak elektronik satış salonunda alım satımının yapılacağı varsayılmaktadır.

Halen civar illerde ticareti yapılan cevizlerin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının burada yapılması çok muhtemel görünmemektedir. Ancak zaman içerisinde Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde faaliyet gösteren ESS 'nin sağladığı kolaylık ve avantajlar ceviz üreticileri arasında duyulacak ve civar illerden Kahramanmaraş'a satış yapmaya gelenlerin sayısı artacağı düşünülmektedir.

Paydaşlarla yapılan görüşmeler doğrultusunda, bu fizibilite raporu için Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak ESS 'nin faaliyete geçmesinden 4 yıl sonra civar illerden başka illere satılan miktarın %10'unun, beş yıl sonra %20'sinin, altı yıl sonra %30'unun Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılacağı varsayılmaktadır. Civar illerden başka illere yapılan ceviz satış miktarının yedi yıl sonra %40'ının, sekiz yıl sonra %60'ının, dokuz ve on yıl sonra %80'ninin Kahramanmaraş'a getirilip alım satımının Kahramanmaraş Ticaret Borsasında yapılacağı varsayılmaktadır. Bu oranın %100 olamayabileceği, mutlaka ürünlerin bir kısmının Kahramanmaraş'a getirilmeyebileceği düşünülmektedir.

Kurulacak elektronik satış salonunda ceviz işlem hacmini belirleyen etkenler bir arada değerlendirilerek sonuçlar Tablo-45'te verilmektedir. Tabloda-10 yıllık ülke geneli ceviz üretim tahmini esas alınarak bunun %5'inin Kahramanmaraş'ta, %13'ünün civar illerde olacağı gösterilmektedir. Bu miktarların da %60'ının illerin kendi iç tüketimi olacağı, %40'ının ise başka illere satılacağı gösterilmektedir.

Tablo 45-Kurulacak Elektronik Satış Salonu Tahmini İşlem Hacimleri - Ceviz

	Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	A	Ülke Geneli Üretim (Ton)	213.000	216.000	219.000	222.000	226.000	229.000	232.000	236.000	239.000	243.000
$B = A * 0,18$	B	Kahramanmaraş ve Civar 10 ildeki Üretim Miktarı (Ton)	38.000	39.000	39.500	40.000	41.000	41.500	42.000	42.500	43.000	44.000
$C = 13 * (B/18)$	C	Civar İllerde Tahmini Üretim Miktar (Ton)	27.444	28.167	28.528	28.889	29.611	29.972	30.333	30.694	31.056	31.778
$D = 5 * (B/18)$	D	Kahramanmaraş Tahmini Üretim Miktar (Ton)	10.556	10.833	10.972	11.111	11.389	11.528	11.667	11.806	11.944	12.222
$E = C * 0,4$	E	Civar İllerde Üretilip İl Dışına satışı Yapılan Miktar (Ton)	10.978	11.267	11.411	11.556	11.844	11.989	12.133	12.278	12.422	12.711
$F = D * 0,4$	F	Kahramanmaraş'ta Üretilip İl Dışına satışı Yapılan Miktar (Ton)	4.222	4.333	4.389	4.444	4.556	4.611	4.667	4.722	4.778	4.889
	G	Civar İllerde Üretilen Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılma Oranı (%)				10	20	30	40	60	80	80
	H	Kahramanmaraş'ta Üretilen Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılma Oranı (%)	10	20	40	60	80	100	100	100	100	100
$I = E * G$	I	Hali Hazırda Civar İllerde İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Miktar (Ton)	0	0	0	1.156	2.369	3.597	4.853	7.367	9.938	10.169
$J = F * H$	J	Hali Hazırda Kahramanmaraş Piyasasında İşlem Gören Ürünlerden Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Miktar (Ton)	422	867	1.756	2.667	3.644	4.611	4.667	4.722	4.778	4.889
$K = I + J$	K	Kahramanmaraş Ticaret Borsasında Satış Yapılan Toplam Miktar (Ton)	422	867	1.756	3.822	6.013	8.208	9.520	12.089	14.716	15.058

6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI

i. Satış Programı

6.i.1 Kırmızı Biber

Kurulması planlanan elektronik satış salonunda yapılacak kırmızı biber satış işlem hacmi ile ilgili detay analizler ve varsayımlar 5.ii.1 "Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini" bölümünde yapılmış olup, gelecek 10 yıl için işlem hacimleri Tablo-46'da gösterilmektedir. Buna göre ilk yıl 1.915 ton kırmızı biberin satış işleminin kurulması planlanan elektronik satış salonunda yapılacağı öngörülmektedir.

Yıl	Miktar (Ton)
1	1.915
2	3.901
3	7.944
4	14.152
5	20.573
6	27.209
7	29.800
8	34.628
9	39.597
10	40.238

Üreticiler hasat sonrası kurdukları kırmızı biberlerini kamyonet sınıfı araçlarla, şu anda Kahramanmaraş il merkezinde bulunan "Odun Ambarları" bölgesinde halen faal durumda olan kırmızı biber alım-satım piyasasına getirmektedirler. Her araç, dolayısıyla her alım-satım partisi 3-5 Ton ağırlığındadır. Aynı düzenin ESS kurulduğunda da devam edeceği düşünülerek, hesap kolaylığı açısından fizibilite çalışmasında her bir alım-satım partisi 5 ton olarak kabul edilecektir. Kırmızı biber sezonu kabaca ağustos ayı başlayıp, ekim ayı gibi bitmektedir. Bu süre zarfında borsada işlem yapılacak gün sayısı 60 gün olarak kabul edilmektedir.

Tablo 47-Kırmızı Biber Borsa İşlem Sayıları

Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yıllık Borsada İşlem görmesi Beklenen Miktar (Ton)	1.915	3.901	7.944	14.152	20.573	27.209	29.800	34.628	39.597	40.238
Parti Sayısı - Yaklaşık (Her parti 5 Ton)	383	780	1589	2830	4115	5442	5960	6926	7919	8048
Sezon Gün Sayısı	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Günlük İşlem Görecek Parti Sayısı - Yaklaşık	6	13	26	47	69	91	99	115	132	134

6.i.2 Ceviz

Kurulması planlanan elektronik satış salonunda yapılacak ceviz satış işlem hacmi ile ilgili detay analizler ve varsayımlar 5.ii.1 "Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini" bölümünde yapılmış olup, gelecek 10 yıl için işlem hacimleri Tablo-48'de gösterilmektedir. Buna göre ilk yıl 422 ton ceviz satış işleminin kurulması planlanan elektronik satış salonunda yapılacağı öngörülmektedir.

Tablo 48-Kurulması Planlanan ESS 'de Ceviz Satış İşlem Hacmi Öngörüsü

Yıl	Miktar (Ton)
1	422
2	867
3	1.756
4	3.822
5	6.013
6	8.208
7	9.520
8	12.089
9	14.716
10	15.058

Orta büyüklükteki ceviz üreticilerinin her sezon ortalama 2 ton (ortalama cevizli kabuk tane gramajı 17gr kabul edilip, üretici başına 110.000 - 120.000 adet üretildiği var sayılmıştır) ürün aldıkları var sayımından hareketle fizibilite çalışmasında her bir alım-satım partisi 2 ton olarak kabul edilmektedir. Ceviz sezonu eylül ve ekim aylarında gerçekleşmektedir. Bu süre zarfında borsada işlem yapılacak gün sayısı 50 gün olarak kabul edilmektedir.

Tablo 49-Ceviz Borsa İşlem Sayıları

Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yıllık Borsada İşlem görmesi Beklenen Miktar (Ton)	422	867	1.756	3.822	6.013	8.208	9.520	12.089	14.716	15.058
Parti Sayısı- Yaklaşık (Her parti 2 Ton)	211	433	878	1911	3007	4104	4760	6044	7358	7529
Sezon Gün Sayısı	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
Günlük İşlem Görecek Parti Sayısı - Yaklaşık	4	9	18	38	60	82	95	121	147	151

6.ii. Üretim Programı

Kurulması planlanan ESS 'de ilk bölüm kırmızı bibere ayrılacak olup, ilk seans 09:00'da başlayacaktır. Bu seansa ürünlerin yetişebilmesi için laboratuvar 08:00'da çalışmaya başlayacaktır. Buna göre 08-09 saatleri arası laboratuvar analizleri tamamlanan ürünler 09:00 senasına girecek olup, bir yandan laboratuvar çalışmaları devam edecek, bir yandan da seanslar devam edecektir. Kırmızı biber seansları bittiğinde de ceviz seanslarına devam edilecektir.

Tablo-50'a göre 10. yılda sezon süresince günlük 09:00'da başlayan kırmızı biber seansı 134 parti işlem görecektir ve toplam süre 140 dk olacak. Buna göre kırmızı biber seansları 11:20'de bitecektir. 11:30'da ceviz seansları başlayacak olup, 151 parti ile 150 dakika sürecektir. Buna göre ceviz seansları 14:00'da bitecektir. Cevizin laboratuvar analizleri ise 13:00'da bitmiş olacaktır. Her iki ürün için de günlük işlem görecektir parti sayıları öngörülerini kırmızı biber için Tablo-56'dan, ceviz için Tablo-58'den gelmektedir.

Tablo 50-Seans sayıları ve Süreleri

Yıl		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kırmızı Biber	Günlük İşlem Görecek Parti Sayısı	6	13	26	47	69	91	99	115	132	134
	Günlük Seans Sayısı (10 parti 1 seans)	1	2	3	5	7	9	10	12	13	14
	Toplam Seans Süresi (dk) (1 seans 10 dk)	10	20	30	50	70	90	100	120	130	140
Ceviz	Günlük İşlem Görecek Parti Sayısı	4	9	18	38	60	82	95	121	147	151
	Günlük Seans Sayısı (10 parti 1 seans)	1	1	2	4	6	8	10	12	15	15
	Toplam Seans Süresi (dk) (1 seans 10 dk)	10	10	20	40	60	80	100	120	150	150
Günlük Toplam Parti Sayısı		11	22	44	85	129	173	195	236	279	285
Günlük Toplam Seans Süresi (dk)		20	30	50	90	130	170	200	240	280	290

6.iii. Pazarlama Stratejisi

Türkiye Maraş biberi üretiminin %11,9'u Kahramanmaraş'ta yapılmaktadır. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Şanlıurfa öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranlarının %95,58 olarak hesap edilmektedir.

Kahramanmaraş'ta 2016 yılında ticari değeri en yüksek ürünlerin başında ceviz gelmektedir. İlin bitkisel üretim değerinin %13'u yalnızca ceviz satışlarından sağlanmaktadır. 2016 yılında 10,5 bin ton ceviz üretimiyle Türkiye toplam üretiminin %5,4'udur. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Mersin öne çıkmaktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranlarının %17,61 olarak hesap edilmektedir.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası olarak bölgesel anlamda Türkiye biber üretiminin tamamına yakını ve ceviz üretiminin bir kısmını karşılayan bölge olarak üreticilerimize kolay şekilde ulaşarak çevre illerdeki borsalar vasıtasıyla ESS 'nin avantajlarından bahsetmek üzere toplantılar düzenlenecektir. Toplantılarda katılımcılara ;

- Elektronik Satış Salonunun avantajlarını içeren broşürlerden dağıtarak daha akılda kalıcı olmak hedeflenecektir.
- Avantajlar hakkında sunum yapılacaktır.
- Adana ve Konya ESS 'nın videoları seyrettirilecektir.
- Üyelerin ESS sisteminin işlem kolaylığın ve güvenilirliğinden bahsedilecektir.
- Güncel ve gerçek fiyatları anlık olarak takip edebileceklerinden ve sistemin özelliklerinden bahsedilecektir.
- Çiftçi ve tüccarın her türlü altyapısı hazır ticaret borsası binasından faydalanmaları hakkında bilgi verilecektir.
- Üretici ve tüccarlara aralıklı bilgi akışı iletmek üzere iletişim ağı kurulacağı bilgisi verilecektir
- Adana ve Konya Ticaret Borsasına iş gezisi düzenleneceği bilgisi aktarılacaktır.

7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI

7.i. Fiziksel ve coğrafi özellikler ³

7.i.1. Coğrafi Yerleşim

Kahramanmaraş Türkiye'nin, 14.327 km²'lik yüzölçümü ve deniz seviyesinden 568 m. yüksekte olup, ilin kuzey kesimleri oldukça dağlıktır. Kahramanmaraş, kuzeyden Sivas, kuzey - doğudan Malatya, doğudan Adıyaman, güneyden Gaziantep, batıdan Adana ve Osmaniye ve kuzeybatıdan Kayseri illeri ile çevrilidir.

7.i.2. İklim

Kahramanmaraş ili, Akdeniz Bölgesi'nin Doğu Akdeniz Bölümü'nde yer almakla birlikte konum itibarı ile Akdeniz Bölgesi'nin Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerine geçiş alanında bulunmaktadır. Kahramanmaraş ilinde yıllık ortalama sıcaklıklar güneyden kuzeye doğru yüksekliğin artmasına bağlı olarak azalmakta ve karasallık ön plana çıkmaktadır

Genel olarak, yıllık ortalama 16,8 °C Kahramanmaraş ve çevresinin kış aylarında Sibirya yüksek basıncının etkisi altında kalmasından dolayı sıcaklığın azaldığı, yaz aylarında ise basınç merkezlerinin yer değiştirmesi sonucunda Basra alçak basıncının etkisi altına girmesiyle sıcaklığın arttığı görülmektedir (Karabulut vd. 2010). Bu nedenle sıcaklığın ocak ayından itibaren ağustosa kadar tedrici olarak arttığı, eylül ayından ocak ayına doğru da hızlı bir şekilde düştüğü

³Kahramanmaraş İl Turizm Müdürlüğü ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin internet sayfalarından derlenen bilgilerden faydalanılmıştır.

görülmektedir. Aynı zamanda yıllık ortalama sıcaklıklar güneyden kuzeye doğru yüksek ve karasallığın artmasına bağlı olarak azalmaktadır.

Kahramanmaraş il sınırları içerisinde yağış miktarının dağılışı yükselti, bakı, hava kütleleri, topografik özellikler ve konuma bağlı olarak farklılıklar göstermektedir (Karabulut ve Cosun, 2009). Kahramanmaraş ilinde Akdeniz yağış rejimine uygun olarak en yağışlı mevsim kış iken, en az yağış düşen mevsim yazdır. Kuzeye doğru gidildikçe iklimde karasallaşmanın görülmesiyle birlikte ilkbahar yağışlarının oranında artış gözlenmektedir. İl içerisinde yıllık yağış miktarları da çok değişiklik göstermektedir. Kahramanmaraş merkezde yıllık yağış miktarı 731,2 mm dir.

7.i.3. Toprak ve Arazi Yapısı ile İlgili Bilgiler

Kahramanmaraş'ta iklim, yeryüzü şekilleri ve zamana bağlı olarak farklı toprak yapıları oluşmuştur. Kireçtaşı, kumtaşı ve metamorfik taşlarla birlikte olan topraklar daha çok kahverengi (yüksek oranda kalsiyum içeren ve kuru tarım yapılan), kolüviyal (yan derelerin ve yüzeysel akışın getirdiklerinin eğimin az olduğu yamaç eteklerinde birikmesiyle oluşan ve sulu tarım yapılan) ve alüviyal (akarsular tarafından taşınan ve düz veya az eğimli alanlarda biriken verimli) niteliklerdedir ve tekstür yapıları killi, siltli-killi ve kumlu-siltli arasında değişmektedir. Bunların %15'i Elbistan ve Afşin'in Kuzeyinde geniş bir alandaki kahverengi topraklardır.

Kahverengi orman (yüksek kireç içeriğine sahip), kahverengi, kireçsiz kahverengi orman (dağlık alanlarda) ve kırmızı Akdeniz toprakları (kireçtaşı, marn, kil ve konglomeralar üzerinde oluşmuş iri taneli ve killi) gibi farklı niteliklerde toprak türleri de bulunmaktadır. Az miktarda organik toprak (eski Gavur Gölü alanında bozuk bir drenaja sahip yılın büyük bir kısmında suya doymun alanda) ve kestane rengi toprak (kurak iklimlerde görülen ve kireç bakımından oldukça zengin) da bulunmaktadır.⁴

Kahramanmaraş'ın arazisi kireç taşı, kumtaşı ve metamorfik taşlar üzerine oluşmuştur. Toprakları kırmızı kahverengi, kırmızı Akdeniz, kahverengi orman toprakları, alüviyat, kolüviyat ve organik toprak gruplarından meydana gelmektedir.

7.i.4. Bitki Örtüsü

Kahramanmaraş, Akdeniz ve İran-Turan Fitocoğrafya bölgelerinin geçiş kuşağında ve Anadolu Diyagonalı üzerinde yer alır (Varol, 1997:31). Buna karşılık Kahramanmaraş'ın bazı bölgelerinde Avrupa-Sibirya Fito Coğrafya bölgesine ait relikt tarzda bitkileri de görebiliriz. Bitki örtüsünün ana iskeletini Akdeniz Fitocoğrafya bölgesine ait bitki türleri oluşturur. Fakat, ekolojik şartların belirlediği doğal bitki örtüsü beşeri tahribatlar sonucu tür, bileşim ve yoğunluk bakımından değişime uğramıştır. Kahramanmaraş ilinde ekolojik ve antropojenik şartların belirlediği üç vejetasyon kuşağı gözlenir. Sahada, maki ve çoğu yerde psödomaki elemanlarından oluşan çalı formasyonu geniş yapraklı ağaç ve çalılarında bulunduğu iğne yapraklı yarı nemli orman formasyonu, ormanın üst sınırının üzerinde alpin ot formasyonu yer alır.

İl topraklarının % 42'si orman ve fundalıklar, % 27'si ekili- dikili alanlarla, % 24'ü çayır ve meralarla kaplıdır. Dağların çoğu orman ve maki ile kaplıdır. Elbistan ve Andırın bölgeleri orman bakımından

⁴DOĞAKA Kahramanmaraş bölge yatırım konuları say. 33

oldukça zengindir. Ormanlar çam, meşe, ardıç, kayın, sedir, köknar ve şimşirden meydana gelmektedir. Zeytinlikler de oldukça geniş yer kaplamakla birlikte son yıllarda düşüş olduğu gözlenmektedir. Kahramanmaraş ovalarının çoğu bozkır görünümündedir. Kahramanmaraş'ta yükseltiyeye bağlı olarak bitki örtüsü de değişmektedir. Çalı Formasyonu, Orman Formasyonu ve Alpin Formasyonu olarak üç çeşit bitki formasyonu görülmektedir. Bunlardan Çalı Formasyonu 500-1200 metreler arasında yer almaktadır. Karışık çalılardan meydana gelen bu bitki örtüsüne Maki Formasyonu denir.

900 ile 2000 metrelere kadar olan kısımlarda kuru ve yarı nemli olarak ayıra bileceğimiz Orman Formasyonu vardır. Burada iğne yapraklı ağaçlardan Kızılçamlar bol miktarda bulunmaktadır. Kızılçamların arasında kışın yaprağını döken ağaçlara da rastlanmaktadır. 1400-2000 metreler arasında Karaçam (P.Nigra), Gökknar (Abiefclicica), Sedir (Cedruslibani), Ardıç türleri Meşe türleri, kızılçamların arasında karışık halde bulunmaktadır.(Kahramanmaraş Belediyesi)

7.i.5. Su Kaynakları

Kahramanmaraş ilinde Hacı Mustafa Çiftliği köyünde Kumaşır gölü, Nurhak ve Ahir dağları üzerindeki küçük krater gölleri dışında doğal göl bulunmamaktadır. Buna karşılık Kahramanmaraş ili baraj gölü bakımından zengindir. Ceyhan ırmağı ve kolları üzerinde yapılmış olan barajlar Kartalkaya (10,20 km²), Menzelet (42 km²), Sır (47,50 km²), Ayvalı (2,73 km²) ve Kılavuzlu (2,88 km²) Barajlarıdır. Adatepe Barajı (18,60 km²) ise inşaat halindedir. Kahramanmaraş'taki baraj göllerinin alanı 105,31 km²' dir. Bu alan il topraklarının %0,73'üne tekabül eder. Yapım ve proje halindeki barajların hizmete girmesiyle bu oran %0,86'ya yükselecektir.

7.ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı

Türkiye Maraş biberi üretiminin %11,9'u Kahramanmaraş'ta yapılmaktadır. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyaman 164 km, Gaziantep 80 km, Hatay 176 km, Kilis 139 km ve Şanlıurfa 217 km ile öne çıkmakla beraber mesafeler birkaç saat uzaklıktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranları olarak %95,58 hesap edilmektedir.

2016 yılında 10,5 bin ton ceviz üretimiyle Türkiye toplam üretiminin %5,4'udur. Bölgesel anlamda ise Kahramanmaraş merkez olarak düşünülüp ulaşımı yakın olan iller incelendiğinde; Adıyamann164 km, Gaziantep 80 km, Hatay 176 km, Kilis 139 km ve Mersin 258 km ile öne çıkmakla beraber mesafeler birkaç saat uzaklıktadır. Bu iller ile birlikte Kahramanmaraş üretiminin payları incelendiğinde ise toplam ülke çapındaki üretime oranları %17,61 olarak hesap edilmektedir.

Elektronik satış salonunun kurulacağı Ticaret Borsası yeni hizmet binası Malik Ejder Mahallesi Batı Çevre Yolu Bulvarı No 80 Onikişubat ilçe sınırları içerisinde faaliyet gösterecektir. Yapılmakta olan bina 6,3 dönüm içerisinde yer alıp bodrum katı 1,689 m², orta kat 1,653 m² ve üst kat 1,258 m² olarak toplam 4,676 m² kapalı alana sahiptir. Bina inşaatının tahmini tamamlanma tarihi ise 2020 Aralık olarak öngörülmektedir.

7.iii. Sosyal Altyapı

Kahramanmaraş'ın nüfusu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 2016 yılında yaklaşık 1,1 milyon olup bununla ülke nüfusunun %1,4'ü, TR63 Bölgesi nüfusunun %34,9'unu oluşturmaktadır ve bu anlamda il Türkiye'de 18. Sıradadır. Genel olarak Kahramanmaraş'ta kırsal nüfus varlığı devam etmektedir. TR63 Bölgesi Kalkınma Ajansı tarafından Kahramanmaraş'ın 11 ilçesinde saha araştırması ve hiyerarşik küme analiziyle yapılan yaşam kalitesi çalışması bulguları da kır-kent ayrımı beklentileri paralelinde il nüfusunun %56'sının kırsal ve kalan %44'unun kentsel nüfus olduğunu göstermektedir.

Kahramanmaraş Türkiye'ye oranla daha yüksek işsizlik oranına sahip ve istihdam ve işgücüne katılma oranlarında Türkiye'nin gerisindedir. TR63 Bölgesi'nde istihdam tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinde görece dengeli dağılmıştır. Bölgede sağlanan istihdamın ana sektörlerle dağılımında tarım %21,5, sanayi %25,3 ve hizmetler %33,1 pay almaktadır. TR63 Bölgesi %42,1 kayıt dışı istihdam oranıyla 26 Düzey II bölgesi içinde en yüksek orana sahip olanlar arasında 11. sırada, kayıt dışı istihdam sayısı (364 bin kişi) ile 10. sırada yer almaktadır. TR63 Bölgesi'nde tarım sektöründe kayıt dışılık oranı %84,4, sanayi sektöründe %32,4 ve hizmetler sektöründe %26,6'dır.

Kahramanmaraş'ta okuryazarlık oranı Türkiye ortalamasına paralel bir şekilde artmakla birlikte, 2016 yılında Türkiye ortalamasının (%92,60) altında kalmıştır (%91,60). Okuma yazma bilmeyenlerin oranının %6,43 olduğu ilde, özellikle kadınların okuma yazma bilmeme oranı yüksektir (%9,06).

2016 yılında Kahramanmaraş, iller arası sıralamada toplam hastane sayısında 25. sırada, toplam yatak sayısında 24. sırada ve yüz bin kişi başına düşen toplam hastane yatak sayısında 36. sırada yer almıştır. İl hastane ve yatak sayısı açısından, Türkiye ortalamalarının üzerinde ve kısmen iyi bir konumdadır.⁵

7.iv. Kurumsal Yapılar

- Kahramanmaraş ili Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı bölgesinde olup, Ajans "bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmaya katkı sağlayan, bölgesel ve ulusal paydaşların hedeflerine ulaşmasında destek veren, kurumsal kapasite geliştirmeyi ön planda tutan ve bölgesinde kalkınma süreçlerine liderlik eden bir kuruluş" tur.
- Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası; bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlama amacı ile üyeleri ve sivil toplum örgütleri ile İl ekonomisinin geliştirilmesi için faaliyetlerde bulunan, Kahramanmaraş'ın bölgesel ulusal arenada tanıtımını yapan, yatırımlar için altyapı çalışmalarını yürüten kuruluştur.
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bünyesinde 2019 yılı itibariyle; 11 fakülte, 4 yüksekokul, 3 enstitü, 8 meslek yüksekokulu, rektörlüğe bağlı 5 bölüm, 21 uygulama ve araştırma merkezi ile 1 sağlık uygulama ve araştırma hastanesi bulundurarak ilgili bölümlerinde tarım ekonomisiyle ilgili birçok araştırma yapılmaktadır.

⁵ TR63 Bölgesi Yaşam Kalitesi Analizi, 2015

- Üniversite kampüsünde yer alan Teknopark girişimcilere Ar-Ge hizmetleri sunmak, üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmek, kobilerin yüksek teknolojilere yönelmesini sağlamak, bölge sektör odaklı projeler geliştirme amaçlı kurulmuştur.
- Çağlayancerit Ceviz Yetiştiriciler Kooperatifi; 2019 yılında bölgenin ceviz yetiştiricileri tarafından ceviz pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur.
- Kahramanmaraş Kırmızı Biber Yetiştiriciler Derneği; Maraş biberinin tanıtılması ve pazarlanma koşullarını geliştirilmesi amacıyla kurulmuş olup faaliyetlerine devam etmektedir.

Tüm bakanlıkların Kahramanmaraş ilinde İl Müdürlükleri bulunmaktadır.

7.v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup evsel atık dışında farklı bir atık ortaya çıkması öngörülmektedir.

7.vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir arazi veya bina maliyeti olmadığı gibi alternatif yer seçimi de söz konusu değildir.

8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM

8.i. Kapasite Analizi ve Seçimi

Kurulacak ESS kapasite hesabı için Tablo 46 ve Tablo 48'de her iki ürün için de hesaplanan yıllık tonajlar dikkate alınarak kapasite gelişimi Tablo 51'de verilmektedir. 10. yılda her iki ürün birlikte toplam ESS'de işlem görecektir miktarın 55.296 Ton olması beklenmektedir. Buna göre 55.296 Ton tam kapasite olarak kabul edilmiş olup, ilk yıl her iki ürün birlikte 2.337 Ton işlem göreceği düşünülerek kapasite kullanımı %4,23 olarak hesaplanmaktadır. Aynı şekilde ikinci yıl %8,62 olup ancak 10. yıl %100'e ulaşmaktadır.

10. yılda her iki ürün birlikte toplam ESS'de işlem görecektir miktarın 55.296 Ton olması beklenmektedir. Buna göre 55.296 Ton tam kapasite olarak kabul edilmiş olup, ilk yıl her iki ürün birlikte 2.337 Ton işlem göreceği düşünülerek kapasite kullanımı %4,23 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 51-ESS Kurulu Kapasite ve Tahmini İşlem Miktarı

	Birim	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Kurulu Kapasite	Ton	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00	55.296,00
İşlem Miktarı	Ton	2.337,00	4.768,00	9.700,00	17.974,00	26.587,00	35.416,00	39.320,00	46.716,00	54.313,00	55.296,00
Kapasite Kullanım Oranı	%	4,23%	8,62%	17,54%	32,51%	48,08%	64,05%	71,11%	84,48%	98,22%	100,00%
Ortalama Kapasite Kullanım Oranı		4,23%	8,62%	17,54%	32,51%	48,08%	64,05%	71,11%	84,48%	98,22%	100,00%

8.ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi

Elektronik satış için Kahramanmaraş Ticaret Borsasına getirilen ürünler önce laboratuvarında belli test ve analizlerden geçirilmektedir. Test ve analiz işlemlerinde nem oranı, renk tespiti, randıman oranı tespiti, boyut ve ağırlık, küf-çürük-ezik ve yabancı madde tespiti yapıp elektronik satış sürecine geçilmektedir.

Test ve analizlerde halen Kahramanmaraş Ticaret Borsası laboratuvarlarında bulunan mevcut cihazların yanında ihtiyaç duyulan yeni cihazların alınması da planlanmaktadır.

Elektronik satış salonunda, laboratuvarında analizi tamamlanmış numuneler satışı gerçekleştirilmek üzere satış salonunda bekletilir. Her üyenin önünde ürünlerin analiz değerlerini görebilecekleri ve fiyat verebilecekleri dokunmatik ekranlar bulunmaktadır. Numune tabakları konveyör sistemi ile üyelerin önünden geçerken RFID teknolojisi sayesinde analizler ekranda görünür. Geçiş esnasında üyelerimiz istedikleri üründen numune alarak önlerindeki tablaya koyarak fiziksel olarak inceleme imkanına sahiptirler. Üyelerimiz istedikleri ürüne seans sonuna kadar manuel fiyat artışı, otomatik artış veya tek fiyat girişi şeklinde fiyat verebilmektedir. Ayrıca üyeler ilgilendiği ürünleri takibe alabilmekte, gruplarına ve analizlerine göre filtre yapabilmektedirler.

8.iii. Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti

Seçilen teçhizat, ekipmanlar çevre ile ilgili olumsuz bir etki oluşturmamaktadır.

8.iv. Teknik Tasarım

Kurulması planlanan ESS'de işlem akışı aşağıda detayları verildiği şekilde ilerleyecektir.

Kayıt İşlemleri

Borsada satış yapmak üzere ürününü getiren üreticinin ilk önce kaydı yapılır. İsim, TC numarası, araç plakası, araç cinsi, araç rengi, ürün cinsi bilgileri numara verilerek kayıtlara geçer. Sonraki işlemlerin tamamı bu numara üzerinden yürütülecektir.

Üreticiden analiz ücreti alınır. Yetkili vezne personeli tarafından alındı makbuzu verilir.

Üretici aracını numune alınacak yere çeker.

Numune Alma İşlemleri

a- Kırmızı Biber

Satış için borsaya getirilen kurutulmuş ürünler gerek tüm gerek parçalanmış halde olabilmektedir. Numune alımı açısından fark etmemektedir. Ürünler büyük çuvallar içerisinde kamyonetin kasasında getirilmektedir. 5 tonluk bir yük ile borsaya gelen üretici 50 kg lık çuvallar kullandıysa 100 adet, eğer daha büyük çuvallar kullandıysa 100 den az sayıda çuval araçta yüklü olacaktır.

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğüne yayınlanan "Resmi Numune Alma Prosedürü"nün "6.2.Numune alma işlemi" bölümünde çuvalı emtialar için numune alma işlemi "...partiyi oluşturan çuvalların en az % 2'sinden ve her çuvalın alt, orta ve üst noktalarından paçal olarak numune alınır." şeklinde tanımlanmaktadır. Bu referanstan hareket ile borsaya satış yapmak için ürün getiren üreticinin aracından rastgele seçilecek 2 çuval araçtan indirilir.

İndirilen her bir çuvaldan aşağıda resimleri gösterilen dikey çuval sondaları kullanılarak numuneler alınır. İki çuvaldan alınan numuneler bir kap içerisinde karıştırılır.

Araçlardan numune alınırken

b- Ceviz

Ceviz ticareti yaklaşık 1.000 adet cevizin konulabildiği çuvallarla yapılmakta olup, daha çok miktarda cevizin olduğu çuvallama şekilleri de mevcuttur. 1.000 adet cevizin olduğu çuvallar yaklaşık 15-20 kg arası ağırlıkta olup 2.000 kg lık partide 100-120 adet çuval bulunacaktır.

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünce yayınlanan "Resmi Numune Alma Prosedürü"nün "6.2.Numune alma işlemi" bölümünde çuvalı emtialar için numune alma işlemi "....partiyi oluşturan çuvalların en az % 2'sinden ve her çuvalın alt, orta ve üst noktalarından paçal olarak numune alınır." şeklinde tanımlanmaktadır. Bu referanstan hareket ile borsaya satış yapmak için ürün getiren üreticinin aracından rastgele seçilecek 3 çuval araçtan indirilir.

İndirilen her bir çuvaldan aşağıda resimleri gösterilen dikey çuval sondaları kullanılarak numuneler alınır. İki çuvaldan alınan numune cevizler bir kap içerisinde karıştırılır.

Dikey Çuval Sondası Örnekleri

Laboratuvar Analiz İşlemleri

a- Kırmızı Biber

Alınan numune laboratuvara getirilir. Burada 2 eşit parçaya ayrılarak bir parçası şahit numune olmak üzere ağzı kapalı olarak 24 saat saklanır. Diğer numune parçası ile analizler başlatılır.

Alınan numune üzerinde kapsamlı analizler yapılarak gıda kodeksine göre tüm ilgili değerler ortaya çıkartılır. Numuneler üzerinde en az aşağıdaki analizlerin yapılması gerekmektedir:

- 1- Nem oranı tespiti: Nem Tayin Terazisi kullanılarak 10-15 dk süre içerisinde numune içindeki nem oranının tespit edilmesi
- 2- Renk tespiti: Reflektometre (Renk tayin cihazı) kullanılarak numunenin renk skalasının belirlenmesi
- 3- Randıman Oranının tespiti: Ortalama et ağırlığı ile çöp ağırlığının oranlanması. Numune içerisinden alınacak 10 adet kırmızı biberin çöp ve et kısmı ayrılarak ayrı ayrı hassas terazide tartılır.
- 4- Boyut ve ağırlık tespiti: Ortalama boy, en ve ağırlık tespit edilmesi. Numune içerisinden alınacak 10 adet kırmızı biberin her birinin ağırlığı, boyları ve enleri ölçülür.
- 5- Küf, Çürük, Ezik, Yabancı Madde tespiti: Numunenin geneli gözle kontrol edilerek varsa küf, çürük, ezik ve yabancı madde oranı belirlenir.

Sonuçlar sisteme işlenerek numuneler satış salonuna RFID li kap içerisinde gönderilir.

ESS İşlem Ekranı ve Laboratuvar Sonuç Görüntüsü

b- Ceviz

Alınan numune laboratuara getirilir. Burada 2 eşit parçaya ayrılarak bir parçası şahit numune olmak üzere ağzı kapalı olarak 24 saat saklanır. Diğer numune parçası ile analizler başlatılır.

Alınan numune üzerinde kapsamlı analizler yapılarak gıda kodeksine göre tüm ilgili değerler ortaya çıkartılır. Numuneler üzerinde en az aşağıdaki analizlerin yapılması gerekmektedir:

1- Nem oranı tespiti: İç cevizin Nem Tayin Terazisi kullanılarak 10-15 dk süresinde numune içindeki nem oranının tespit edilmesi

2- Renk tespiti: İç cevizin Reflektometre (Renk tayin cihazı) kullanılarak numunenin renk skalasının belirlenmesi

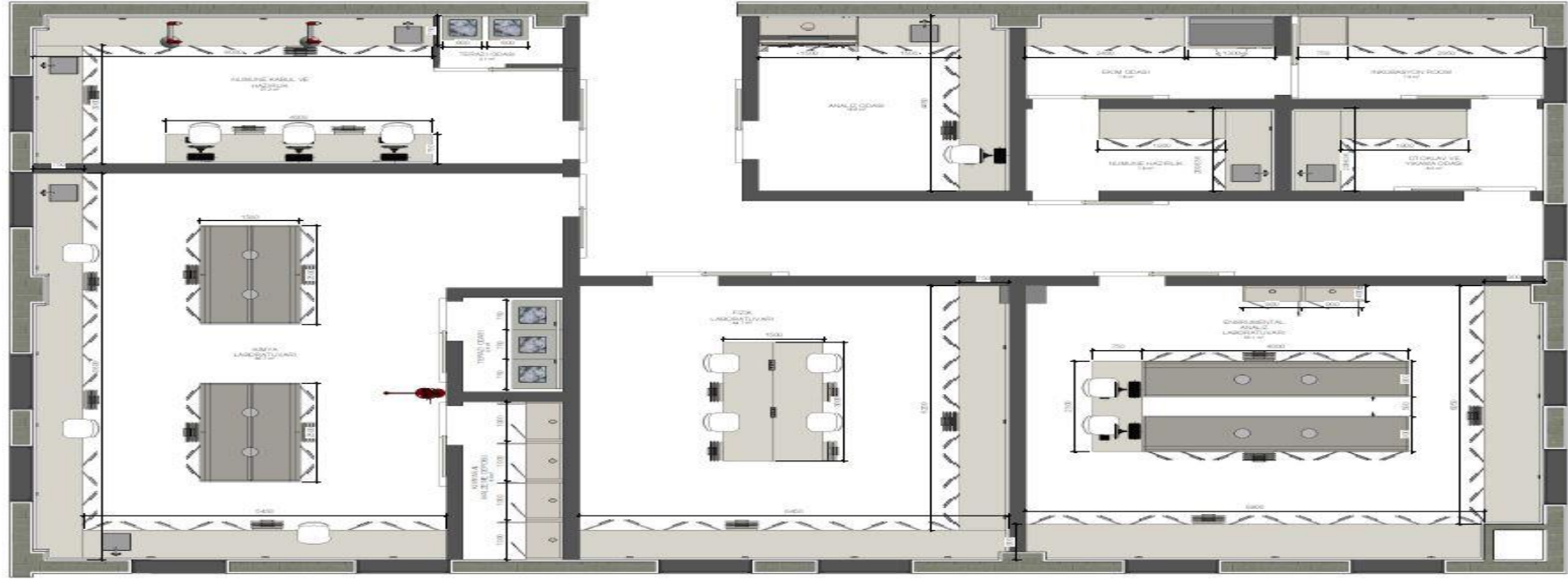
3- Randıman Oranının tespiti: Ortalama kabuk ağırlığı ile iç ağırlığının oranlanması. Numune içerisinde alınacak 10 adet cevizin kabuk ve iç kısmı ayrılarak ayrı ayrı hassas terazide tartılır.

4- Boyut ve ağırlık tespiti: Ortalama boy, en ve ağırlık tespit edilmesi. Numune içerisinde alınacak 10 adet cevizin her birinin ağırlığı, boyları ve enleri ölçülür.

5- Küf, Çürük, Ezik, Yabancı Madde tespiti: Numunenin geneli gözle kontrol edilerek varsa küf, çürük, ezik ve yabancı madde oranı belirlenir. Aynı şekilde kırılan cevizlerin iç kısımlarında da gözle kontrol yapılarak küf, çürük, ezik ve yabancı madde oranı belirlenir.

Sonuçlar sisteme işlenerek numuneler satış salonuna RFID li kap içerisinde gönderilir.

Her iki ürün için de söz konusu kapsamlı analizlerin yapılabilmesi için kurulacak laboratuvarın yeterli cihazlarla donatılması gerekmektedir. Halihazırda Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın geniş kapsamlı bir laboratuvarı bulunmakta olup tüm cihazlar kullanılmaya devam edilecektir. Ancak kapsamlı analizlerin yapılabilmesi için bir kısım ilave yeni cihazlara ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan cihazlar ve özellikleri Ek2'de verilmektedir.

Laboratuvar Yerleşim Planı

Laboratuvar Yerleşim Planı 3 Boyutlu Görünüm

Elektronik Satış Salonu İşlemleri

Laboratuvarıda işlemi tamamlanmış ürün numuneleri satışı gerçekleştirilmek üzere Elektronik Satış Salonuna getirilir.

Numune taslarında RFID etiketleri takılı olup seans başlamadan önce her bir numune RFID okuyucu ile elektronik satış sistemine tanıtılır ve konveyör bant üzerine konulur.

10 adet numunenin sisteme tanıtımı yapıldıktan sonra 10 dk. süreli seans sistem üzerinden başlatılır.

Seansın başlamasıyla birlikte konveyör bant harekete geçer ve sırasıyla tüm işlem terminallerinin önünden geçerek, isteyen alıcılara numunelerden örnek olarak fiziksel olarak inceleme imkanı sağlanır. Seans boyunca konveyör bant sistemi dönmeye devam eder.

Elektronik Satış Salonunda satış masasında bulunan alıcılar seansa katılabilmek ve alım yapabilmek üzere kendilerine tahsis edilen Usb Flash Bellekler ile sisteme giriş yaparlar. Her firmadan sadece bir kişi seansa katılabilir.

Borsa üyeleri eğer isterlerse satış salonuna gelmeden de işletmelerinden, bürolarından satış seansına internet üzerinden online bağlanarak açık arttırmaya katılabilir ve ürün alımı yapabilirler.

Geçiş sırasında ürünün analiz değerleri alıcıların önünde bulunan Dokunmatik LCD (Multiouch) ekranlarda yanıp sönmekle hangi ürün olduğunu görmeleri sağlanır.

Önlerinden geçen numunelerden örnek alıp inceleyen alıcılar seans süresince fiyat artırımına katılabilirler. Bu esnada alıcı, ilgilendiği ürünleri takibe alabilir. Satış seansı başladığında sadece alıcının takibe aldığı ürünler ekranında görünür. Alıcılar satıştaki ürünleri gruplarına ve analizlerine göre filtreleyerek sadece ilgilendikleri ürünleri ekranında tutar ve böylece daha rahat takip ederler.

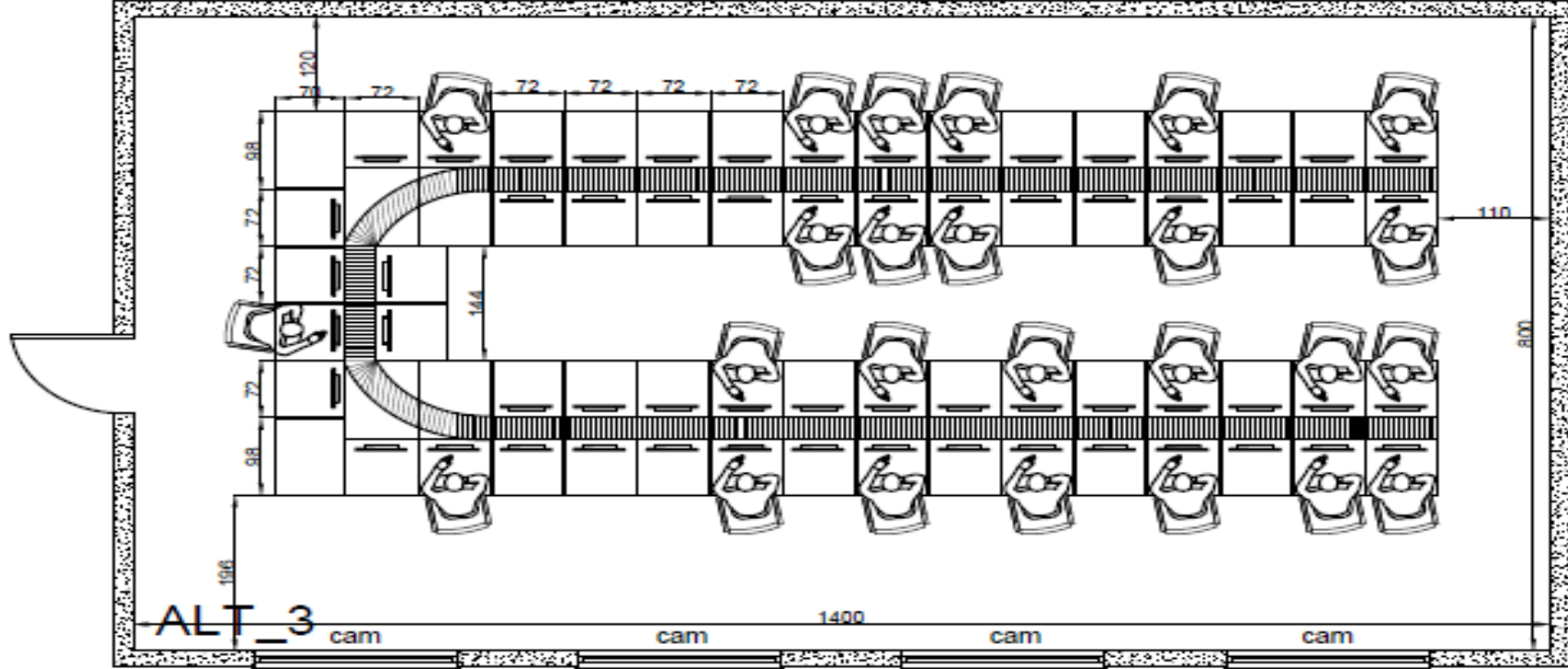
Ürünü borsaya satmak üzere getiren ürün sahipleri seans sırasında gerçekleşen fiyat artışlarını anlık olarak bekleme salonunda bulunan Led ekranlar üzerinden izleyebilmektedirler. Ancak hangi ürünün kimin olduğu belli olmamaktadır.

Örnek Elektronik Satış Salonu

Örnek Satış Seansı

Elektronik Satış Salonu Yerleşim Planı

Elektronik Satış Salonu Yerleşim Planı 3 Boyutlu Görünüm

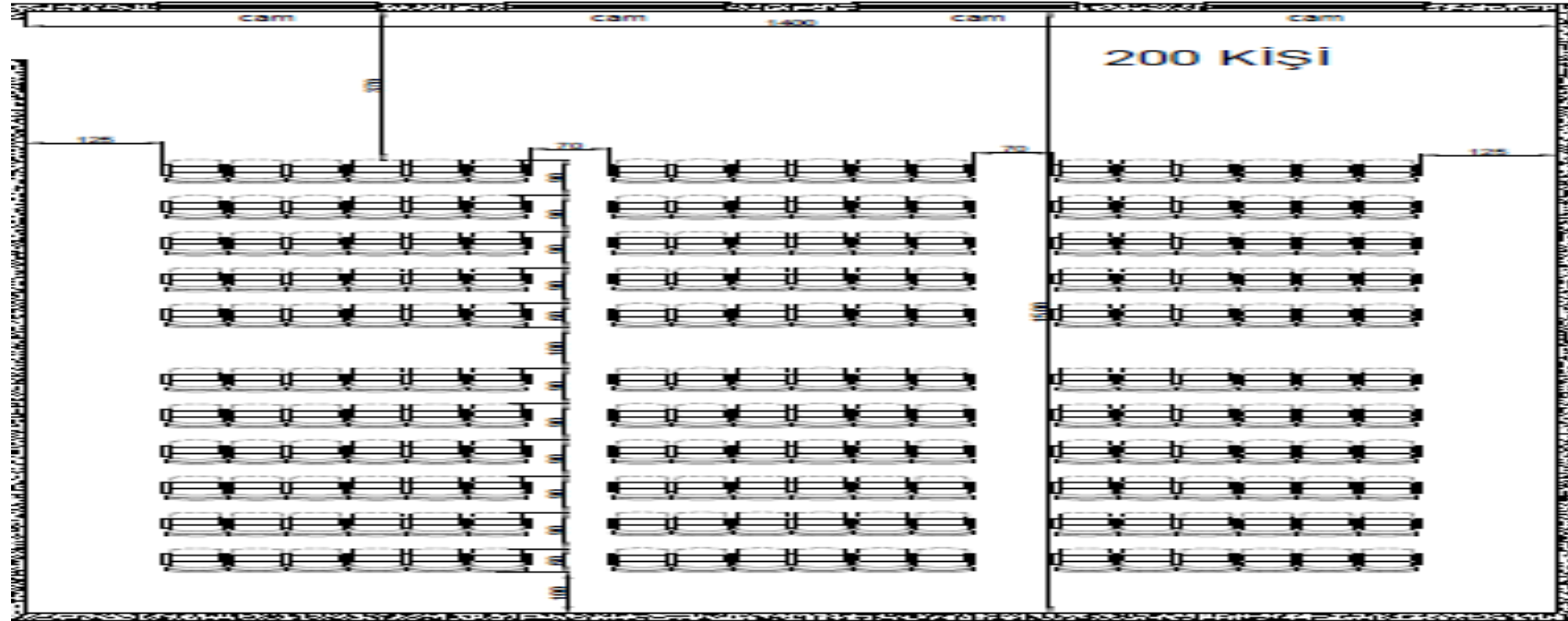
Elektronik Satış Salonu ilk birkaç yıl bir seansta 40 kişilik işlem kapasitede dizayn edilmiş olup talebe göre 60 kişiliğe kadar çıkarılabilecektir.

Elektronik Satış Salonu ilk birkaç yıl bir seansta 40 kişilik işlem kapasitede dizayn edilmiş olup talebe göre 60 kişiliğe kadar çıkarılabilecektir.

Satıcılar seans süresi boyunca ürünlerinin gerçekleşen fiyat değişimlerini anlık olarak 200 kişilik bekleme salonundaki ekranlardan izleyebilmektedir. Bekleme salonu giriş kapısı alıcı ile satıcının karşılaşmaması amacıyla bina girişinden yapılmayarak binanın yan duvarından yapılmaktadır.

Örnek ESS Bekleme Salonu

Elektronik Satış Salonu Bekleme Salonu Yerleşim Planı

Elektronik Satış Salonu Bekleme Salonu Yerleşim Planı 3 Boyutlu Görünüm

8.v. Yatırım Maliyetleri

Detayları 13. bölümde verilmek üzere ESS kuruluşu için 2.277.250 TL lik bir yatırım öngörülmektedir. Bu yatırımın içerisinde her hangi bir inşaat veya yapım onarım gideri olmayıp, ağırlıklı olarak salonun tefrişatı, ilgili yazılım ve donanımlar yer almaktadır.

9. PROJE GİRDİLERİ

9.i. Girdi İhtiyacı

Kurulacak ESS'de her hangi bir imalat yapılmayacak olup, elektronik satış hizmeti verilecektir. Hizmet verilebilmesi için her hangi bir girdi ham ve yardımcı maddeye ihtiyaç olmayıp, hizmet yazılım üzerinden verilecektir.

laboratuvar analizlerinde girdi olarak her hangi bir kimyasal kullanılmayacak olup analizler cihazlarda ve fiziki kontrol şeklinde yapılacaktır.

9.ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini

Kurulacak ESS de herhangi bir ham ve yardımcı madde gideri olması öngörülmemiştir.

10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

10.i. Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi

Kahramanmaraş Ticaret Borsası Kuruluşundan bugüne çeşitli aşamalardan geçerek tescil bölümü 7, laboratuvar 4, muhasebe 2, idari 4 ve genel sekreter 1 olmak üzere toplamda 18 personeli ile çağdaş bir ortamda hizmet vererek Türkiye'nin sayılı borsaları arasında yerini almıştır.

ESS ile birlikte yeni faaliyetler ve sorumluluklar ortaya çıkmaktadır:

- Numune Alacak Personel
- Laboratuvardan Salona Numuneleri Taşıyacak Personel
- Salon Yetkilisi
- İlk Girişte Kayıt İşlemini Yapacak Personel

Bunların yanında bir de halen var olan görevlerde işlem artışı sebebiyle istihdam sayısının artması gerek fonksiyonlar:

- Laboratuvar Personeli
- Bilgi İşlem Destek Personeli

- Tescil İşlemi Yapacak Personel

Bu görevlerin bazıları kısmi zamanlı iş olup, bazıları aynı kişiye yaptırılabilir. Ancak yıllar içerisinde ESS işlem hacimlerinin artması ile işlemlerin belli bir sürede bitirilmesi gerektiğinden personel ihtiyacı artacaktır. Personel öngörüsü 10.3 bölümünde analiz edilmektedir.

10.ii. Organizasyon ve Yönetim Giderleri

ESS ticaret borsası yeni bina içerisinde ve var olan organizasyon yapısının çatısı altında kurulacağından bir takım ekstra yönetim ve işletme giderleri oluşmayacaktır. Burada ESS 'nin faaliyette olmasından dolayı ticaret borsasının bazı gider kalemlerinde artışlar oluşacaktır.

10. yılda tam kapasiteye ulaşıldığında aylık ekstra 1.000 TL elektrik giderinde, 500 TL su ve gaz giderinde , 500 TL haberleşme giderinde, 1.000 TL diğer giderlerde artış olacağı öngörülmektedir. Yıllık olarak 10.000 TL de bakım onarım giderlerinde artış olacağı planlanmaktadır.

Bu giderler kapasite ile doğru orantılı olup yıllık kapasite kullanım oranında giderlere yansıtılacaktır.

10.iii. İnsan gücü İhtiyacı ve Tahmini Giderler

ESS'nin faaliyet gösterebilmesi için ihtiyaç duyulması öngörülen yeni kadrolar ve yıllara göre artan işlem hacmine bağlı sayıları Tablo-52'de verilmektedir.

Tablo 52-ESS Norm Kadro Kişi Sayıları										
Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Laboratuvar Personeli	1	1	2	4	6	8	9	10	11	12
Numune Alma İşlemini Yapacak Personel	1	1	1	2	3	4	5	6	7	7
Laboratuvardan Salona Numuneleri Taşıyacak Personel	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3
Salon Yetkilisi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bilgi İşlem Destek Personeli	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
İlk Girişte Kayıt İşlemini Yapacak Personel	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
Tescil İşlemi Yapacak Personel	1	1	1	2	2	2	3	3	4	4
Toplam	7	7	8	12	17	21	24	27	30	31

İlk 3 yıl ESS'nin çalışması için yeni personel alımı yapılmadan var olan çalışanlarla sistemin çalıştırılabileceği düşünülmektedir. Yine var olan çalışanlar muhafaza edilerek 4. yıldan itibaren ek personel ihtiyacı ortaya çıkacaktır. Bu sayılar Tablo-53'te verilmektedir.

Tablo 53-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları										
Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Laboratuvar Personeli	0	0	0	2	4	6	7	8	9	10
Numune Alma İşlemini Yapacak Personel	0	0	0	1	2	3	4	5	6	6
Laboratuvardan Salona Numuneleri Taşıyacak Personel	0	0	0	0	1	1	1	2	2	2
Salon Yetkilisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bilgi İşlem Destek Personeli	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
İlk Girişte Kayıt İşlemini Yapacak Personel	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Tescil İşlemi Yapacak Personel	0	0	0	1	1	1	2	2	3	3
Toplam	0	0	0	4	9	13	16	19	22	23

Tablo-54'te gösterilen yeni işe alınması gereken personel sayılarının bir kısmı sadece kırmızı biber ve ceviz hasat sezonunda ihtiyaç duyulacak olup, bir kısmı ise daimi kadroda yer almalıdır. Borsa seans yoğunluğu en yoğun olması beklenen 10. yıl da bile işlemler saat 14:00'da bitmektedir. Sezon olarak Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım olmak üzere yılın 4 ayını düşünülmektedir. Sezon süresince mevsimlik çalıştırılabilecekler ve daimi kadroya alınacaklar sırasıyla Tablo-63 ve Tablo-64'da verilmektedir.

Tablo 54-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Mevsimlik)										
Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Laboratuvar Personeli	0	0	0	1	2	3	4	4	5	5
Numune Alma İşlemini Yapacak Personel	0	0	0	1	2	3	4	5	6	6
Laboratuvardan Salona Numuneleri Taşıyacak Personel	0	0	0	0	1	1	1	2	2	2
İlk Girişte Kayıt İşlemini Yapacak Personel	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Toplam	0	0	0	2	5	8	10	12	14	14

Tablo 55-ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Daimi Kadro)										
Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Laboratuvar Personeli	0	0	0	1	2	3	3	4	4	5
Bilgi İşlem Destek Personeli	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Tescil İşlemi Yapacak Personel	0	0	0	1	1	1	2	2	3	3
Toplam	0	0	0	2	4	5	6	7	8	9

Tablo-56 de Genel Yönetim Giderleri, Tablo 54 ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Mevsimlik) ve Tablo 55 ESS İçin Yeni İşe Alınacak Personel Sayıları (Daima Kadro) verilerine göre hesaplanmaktadır. Elektronik Satış Borsasının faaliyete geçtiği ilk üç yıl işlemler kendi personelleri tarafından yürütülecek olup personel alımı gerçekleşmeyecektir. İlk üç yıl sonrası daima işçi beyaz yakalı olarak aylık 7.000 TL brüt ücret ile 4. Yıl 2 kişi, 5. Yıl 4 kişi ve 6. Yıl ise 5 kişi olarak işe alım gerçekleşecektir. Daimi kadro 12 çalışacak olup yıllık maliyeti 84.000 TL olacaktır.

Mevsimlik işçi mavi yakalı olarak ise 3.000 TL brüt ücret ile 4. Yıl 2 kişi, 5. Yıl 5 kişi ve 6. Yıl 8 kişi olarak işe alım gerçekleşecektir. Mevsimlik çalışanlar 4 ay çalışacak olup 12.000 TL yıllık maliyeti olacaktır.

Kişi sayıları ile yıllık maliyetler çarpılarak bulunan rakamlar Tablo-56 da yıllara göre tahmini toplam personel gideri verilmektedir.

Tablo 56-Genel Yönetim Giderleri										
Genel Yönetim Giderleri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Personel Giderleri - Beyaz yakalı	0	0	0	168.000	336.000	420.000	504.000	588.000	672.000	756.000
Personel Giderleri - Mavi yakalı	0	0	0	24.000	60.000,00	96.000	120.000	144.000	168.000	168.000
TOPLAM	0	0	0	192.000	396.000	516.000	624.000	732.000	840.000	924.000

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

11.i. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri

Kahramanmaraş Ticaret Borsası, 1969 yılında dönemin ileri gelen iş adamları ve sanayicilerinden oluşan kurucu meclis tarafından yapılan başvurular neticesinde; Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile 5590 sayılı kanun ve buna bağlı yönetmelikler doğrultusunda kurulmuştur.

Kahramanmaraş Ticaret Borsası Kuruluşundan bugüne çeşitli aşamalardan geçerek toplamda 18 personeli ile çağdaş bir ortamda hizmet vererek Türkiye'nin sayılı borsaları arasında yerini almıştır.

Kahramanmaraş bölgesinde faaliyet gösteren Borsa, faal 21 meslek grubunda 443 kayıtlı üyesi bulunan başlıca, kütlü pamuk, preseli pamuk, pamuk çekirdeği, pamuk yağı, buğday, kırmızı biber, mısır, şeker pancarı, ay çiçeği, canlı hayvan, tescil işlemleri yaparak faaliyet göstermektedir.

Borsa HVI 900 Pamuk Laboratuvarını kurmuş olup tekstil şehri olan Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren firmalara kaliteli üretim ve ham madde konusunda yardımcı olmaktadır.

Borsada eğitim faaliyetleri kapsamında çeşitli konularda seminerler düzenlenmiş, sınavlar yapılmıştır. Ülke kalkınmasının bilgi ve enformasyona dayalı olduğu inancını taşıyan Borsa, eğitime özel önem vermektedir. Bu nedenle modern konferans salonunda kurslar, seminerler, bilgilendirme gezileri, bilgilendirme toplantıları ve konferanslar gerçekleştirmektedir. Kentin tekstil şehri olması nedeniyle sektörün gereksinimi Pamuk ustası, Pamuk Eksperi ve Çırçır Ustası gibi bir çok elemanı eğiterek belgelendirip sektörün hizmetine sunmaya devam etmektedir.

Borsa işlem hacmi, borsa genelinde tüm alış ve satışların borsada tescili yapılarak elde edilen toplam parasal değeridir. Ticaret Borsasının son üç yıllık işlem hacmini Tablo-66de incelediğimiz de 2018 yılı hububat ürünleri toplam işlem hacminin %38 ini oluşturmaktadır. Hububat gelirlerinin %58,7 sini de buğday işlem hacmi oluşturmaktadır. Aynı yılda tekstil hammaddelerinden pamuk ise toplam işlem hacminin %43 nü oluşturmaktadır. Biber gelirleri toplam gelirlerin % 0,44 nü oluştururken ceviz gelirleri %0,03 lük kısmını oluşturmaktadır. Geçmiş son üç yıllık borsa işlem hacmine baktığımızda ise verilerin 2018 yılı oranlarına yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 57-Ticaret Borsası İşlem Hacmi			
	2018	2017	2016
Ürün Çeşidi	TUTAR	TUTAR	TUTAR
1.Hububatlar	982.947.758,71 TL	1.270.159.513,54 TL	914.430.912,48 TL
1.1 Buğday	577.071.895,22 TL	488.700.695,14 TL	350.427.924,86 TL
1.2 Mısır	348.944.551,70 TL	753.877.366,88 TL	540.879.087,58 TL
2.Baklagiyatlar	16.914.516,52 TL	18.464.134,08 TL	11.036.106,62 TL
2.1 Nohut	11.239.088,82 TL	12.232.679,67 TL	8.092.584,69 TL
3.Tekstil Hammaddeler	1.108.057.143,14 TL	365.019.432,90 TL	218.314.214,73 TL
3.1 Pamuk	1.107.655.250,34 TL	363.300.812,15 TL	171.509.354,78 TL
4.Yağlı Tohum Toplamı	94.050.514,04 TL	116.993.558,46 TL	114.764.838,52 TL
4.1 Pamuk Çekirdeği	16.377.582,74 TL	20.745.682,29 TL	13.558.234,96 TL
4.2 Ayçiçeği	74.338.622,43 TL	90.451.069,82 TL	98.317.598,86 TL
5.Hayvansal Gıdalar	3.154,00 TL	1.871,60 TL	19.813,20 TL
6.Bitkisel Yağlar	4.683.847,33 TL	21.616.164,12 TL	11.235.104,03 TL
7.Canlı Hayvanlar	129.935.313,69 TL	99.515.830,38 TL	79.783.199,82 TL
8.Hayvansal Gıda Maddeleri	67.633.778,46 TL	46.089.315,29 TL	51.806.628,56 TL
9.Bitkisel Gıda Maddeleri	169.526.515,52 TL	97.015.360,76 TL	91.348.094,85 TL
9.1 Biber	11.231.973,53 TL	12.123.607,91 TL	9.719.618,40 TL
9.2 Ceviz	705.595,50 TL	553.823,50 TL	380.660,00 TL
9.3 Pancar	31.529.578,75 TL	76.586.171,55 TL	69.111.629,40 TL
10.Çeşitli Maddeler	306.203,09 TL	1.034.437,67 TL	486.803,84 TL
11.Yaş Meyveler	1.614.782,91 TL	1.386.858,35 TL	2.124.407,61 TL
12.Orman Ürünleri	1.088.935,93 TL	12.500,00 TL	0,00 TL
Genel Toplam	2.576.762.463,34 TL	2.037.308.977,13 TL	1.495.350.124,25 TL

11.ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim

Proje organizasyonunda yürütücü kuruluş Kahramanmaraş Ticaret Borsası'dır. Borsa bünyesinde kurulacak elektronik satış salonunun tüm faaliyetlerini kurum üstlenecektir. Elektronik satış için ilk etapta ayrı bir organizasyon oluşturulmayacak olup kurum bünyesindeki personeller görevlendirilecektir. 10. Bölümde detaylandırıldığı üzere ilerleyen yıllarda kapasite artışına paralel olarak yeni istihdamlar öngörülmektedir.

11.iii. Proje Uygulama Programı

Ticaret Borsasının yapmakta olduğu yeni bina inşaatı ile birlikte ESS kurulumu ve hazırlıkları da yapılabilecektir. Bu anlamda istenirse bina inşaatı ile birlikte ESS de bitmiş olacaktır. Eğer yeni binaya taşınma sonrasında ESS projesi başlatılırsa 9 ay içerisinde hayata geçirilebilecektir. Bünyelerinde ESS olan diğer ticaret borsalarından alınan süre bilgisi bu yöndedir.

12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

12.i. Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması

Ticaret borsası tescil tutarı üzerinden binde 2 tescil bedeli almaktadır. Aynı fiyatlamanın ESS 'de de uygulanacağı düşünülmektedir. Ayrıca bir yeni bedel alınmayacaktır.

Şu anda kurutulmuş tüm kırmızı biberin piyasa fiyatı 13 TL civarında olup, tablolarda ton üzerinden gösterildiğinden binde 2 hesabı ton başına 26 TL olarak kullanılmaktadır.

Benzer şekilde ceviz piyasa fiyatı 27 TL civarında olup, tablolarda ton üzerinden gösterildiğinden binde 2 hesabı ton başına 54 TL olarak kullanılmaktadır.

Tescil ücretinin dışında tüm partilerin laboratuvar analizleri gerekmektedir ve laboratuvar analiz ücreti de alınmalıdır. Burada da şu an ki laboratuvar fiyatları da dikkate alınarak analiz başına, yani gelen parti başına 20 TL alınması planlanmaktadır.

12.ii. İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi

Tablo-67 ESS Hizmet Gelirleri Tablosunda görüldüğü gibi Elektronik Satış Salonunda yapılması planlanan işlem miktarı arttıkça gelirlerin artması hedeflenmektedir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 58 -ESS Hizmet Gelirleri

	Birim	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Kırmızı Biber İşlem Miktarı	Ad.	1.910,00	3.901,00	7.944,00	14.152,00	20.573,00	27.209,00	29.800,00	34.628,00	39.597,00	40.238,00
Birim Fiyatı	TL./Ad.	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00
Kırmızı Biber Hizmet Geliri	TL.	49.660,00	101.426,00	206.544,00	367.952,00	534.898,00	707.434,00	774.800,00	900.328,00	1.029.522,00	1.046.188,00
Ceviz İşlem Miktarı	Ad.	422,00	867,00	1.756,00	3.822,00	6.013,00	8.208,00	9.520,00	12.089,00	14.716,00	15.058,00
Birim Fiyatı	TL./Ad.	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00
Ceviz Hizmet Geliri	TL.	22.788,00	46.818,00	94.824,00	206.388,00	324.702,00	443.232,00	514.080,00	652.806,00	794.664,00	813.132,00
Numune Analizi Parti Sayısı	Ad.	594,00	1.214,00	2.467,00	4.742,00	7.121,00	9.546,00	10.720,00	12.970,00	15.277,00	15.577,00
Numune Analiz Fiyatı	TL./Ad.	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00
Numune Analiz Hizmet Geliri	TL.	11.880,00	24.280,00	49.340,00	94.840,00	142.420,00	190.920,00	214.400,00	259.400,00	305.540,00	311.540,00
Toplam Satış Gelirleri	TL	84.328,00	172.524,00	350.708,00	669.180,00	1.002.020,00	1.341.586,00	1.503.280,00	1.812.534,00	2.129.726,00	2.170.860,00

Hizmet giderleri yıllık kapasite kullanım oranlarına göre hesap edilerek Tablo-58'de verilmektedir. 10. yılda tam kapasiteye ulaşıldığında aylık ekstra 1.000 TL elektrik giderinde, 500 TL su ve gaz giderinde, 500 TL haberleşme giderinde, 1.000 TL diğer giderlerde artış olacağı öngörülmektedir. Yıllık olarak 10.000 TL de bakım onarım giderlerinde artış olacağı planlanmaktadır.

Herhangi bir hammadde kullanımı olmayacaktır. Tabloda gösterilen yakıt, sigorta ve kira gideri olmayacaktır.

Tablo 59-ESS Hizmet Giderleri										
Hizmet Giderleri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
1-Genel Hizmet Giderleri	1.944,12	3.966,44	8.069,30	14.952,33	22.117,37	29.462,09	32.709,78	38.862,41	45.182,26	46.000,00
a) Elektrik Giderleri	507,16	1.034,72	2.105,03	3.900,61	5.769,75	7.685,76	8.532,99	10.138,02	11.786,68	12.000,00
b) Su, Gaz Giderleri	253,58	517,36	1.052,52	1.950,30	2.884,87	3.842,88	4.266,49	5.069,01	5.893,34	6.000,00
c) Haberleşme Giderleri	253,58	517,36	1.052,52	1.950,30	2.884,87	3.842,88	4.266,49	5.069,01	5.893,34	6.000,00
d) Bakım Onarım Giderleri	422,63	862,27	1.754,20	3.250,51	4.808,12	6.404,80	7.110,82	8.448,35	9.822,23	10.000,00
e) Diğer Giderler	507,16	1.034,72	2.105,03	3.900,61	5.769,75	7.685,76	8.532,99	10.138,02	11.786,68	12.000,00
Toplam Hizmet Giderleri	1.944,12	3.966,44	8.069,30	14.952,33	22.117,37	29.462,09	32.709,78	38.862,41	45.182,26	46.000,00

Tablo-60 da amortisman giderleri verilmektedir. Yatırım yapılan malzeme, makine ve ekipmanların farklı amortisman süreleri olmakla birlikte işlem kolaylığı açısından amortisman süresi 5 yıl ve oranı %20 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 60 ESS Amortisman Giderleri						
Sabit Kıymetler	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	Toplam
1. Yatırım Kapsamında Alınacak Sabit Kıymetler Amortismanı						
1.1 Makine-Ekipman	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	2.277.250,00
Ara Toplam	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	2.277.250,00
Toplam Amortisman	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	2.277.250,00

Tablo-61'de Genel Yönetim Giderleri olarak yeni işe alınacak personel (Mevsimlik) ve daimi personeller için maliyetler hesaplanmıştır. Elektronik Satış Borsasının faaliyete geçtiği ilk üç yıl işlemler kendi personelleri tarafından yürütülecek olup personel alımı gerçekleşmeyecektir. İlk üç yıl sonrası daima işçi beyaz yakalı olarak aylık 7.000 TL brüt ücret ile 4. Yıl 2 kişi, 5. Yıl 4 kişi ve 6. Yıl ise 5 kişi olarak işe alım gerçekleşecektir. Mevsimlik işçi mavi yakalı olarak ise 3.000 TL brüt ücret ile 4. Yıl 2 kişi, 5. Yıl 5 kişi ve 6. Yıl 8 kişi olarak işe alım gerçekleşecektir. Tablo-61 de yıllara göre tahmini toplam personel gideri verilmektedir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 60-ESS Genel Yönetim Giderleri

Genel Yönetim Giderleri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Personel Giderleri - Daimi kadro	0,00	0,00	0,00	168.000,00	336.000,00	420.000,00	504.000,00	588.000,00	672.000,00	756.000,00
Personel Giderleri - Mevsimlik kadro	0,00	0,00	0,00	24.000,00	60.000,00	96.000,00	120.000,00	144.000,00	168.000,00	168.000,00
TOPLAM	0,00	0,00	0,00	192.000,00	396.000,00	516.000,00	624.000,00	732.000,00	840.000,00	924.000,00

Tablo 62-ESS Tahmini Gelir-Gider Tablosu

	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
I. Gelirler	84.328,00	172.524,00	350.708,00	669.180,00	1.002.020,00	1.341.586,00	1.503.280,00	1.812.534,00	2.129.726,00	2.170.860,00
1.Satışlardan Elde Edilen Gelir	84.328,00	172.524,00	350.708,00	669.180,00	1.002.020,00	1.341.586,00	1.503.280,00	1.812.534,00	2.129.726,00	2.170.860,00
II. Giderler (1+2+3)	457.394,12	459.416,44	463.519,30	662.402,33	873.567,37	545.462,09	656.709,78	770.862,41	885.182,26	970.000,00
1.Genel Üretim Gideleri	1.944,12	3.966,44	8.069,30	14.952,33	22.117,37	29.462,09	32.709,78	38.862,41	45.182,26	46.000,00
2.Genel Yönetim Giderleri	0,00	0,00	0,00	192.000,00	396.000,00	516.000,00	624.000,00	732.000,00	840.000,00	924.000,00
3. Amortisman	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III. Vergilendirme Öncesi Kar (I - II)	-373.066,12	-286.892,44	-112.811,30	6.777,67	128.452,63	796.123,91	846.570,22	1.041.671,59	1.244.543,74	1.200.860,00
IV. Vergiler	0,00	0,00	0,00	542,21	10.276,21	63.689,91	67.725,62	83.333,73	99.563,50	96.068,80
V. Vergilendirme Sonrası Kar	-373.066,12	-286.892,44	-112.811,30	6.235,46	118.176,42	732.433,99	778.844,60	958.337,86	1.144.980,24	1.104.791,20

13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI

13.i. Toplam Yatırım Tutarı

ESS toplam yatırım bütçesi ve finansmanı Tablo 63'de gösterilmektedir. Buna göre proje yatırım büyüklüğü 6.337.412,01 TL olup sadece yeni satın alınması gereken yatırım harcamaları değil, sistemin işletilebilmesi için gereken laboratuvar cihaz maliyetiyle birlikte hesaplanmaktadır. Benzer şekilde yatırımın finansmanı kısmında da kurumun bünyesinde bulunan laboratuvar cihazları kurumun aynı katkısı olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda toplam 2.417.412,01 TL lik yatırım harcamasının %25'i özkaynaklar ile karşılanacak olup, kalan %75'lik kısmın DOĞAKA bütçesinden karşılanması öngörülmektedir.

Tablo 63 -ESS Kurulumu Toplam Yatırım Bütçesi ve Finansmanı		
YATIRIM BÜTÇESİ	Yatırım Yılı	Toplam Tutar (TL)(KDV Hariç)
HARCAMALAR		
Yapım İşleri	0,00	0,00
Makine ve Ekipman Alımları	2.277.250,00	2.277.250,00
Laboratuvar Cihazları	3.920.000,00	3.920.000,00
Genel Harcamalar	120.000,00	120.000,00
Diğer Harcamalar	20.000,00	20.000,00
İşletme Sermayesi Değişimi	162,01	162,01
TOPLAM YATIRIM TUTARI	6.337.412,01	6.337.412,01
FİNANSMAN KAYNAKLARI		
ÖZKAYNAK	604.353,00	604.353,00
KURUM AYNİ KATKI	3.920.000,00	3.920.000,00
BANKA KREDİSİ	0,00	0,00
DİĞER KAYNAKLAR-DOĞAKA	1.813.059,01	1.813.059,01
FİNANSMAN KAYNAKLARI TOPLAMI	6.337.412,01	6.337.412,01

Sabit yatırım cinsler ve tutarları aşağıdaki Tablo-64 te verilmektedir:

Tablo 64- Elektronik Satış Salonu Sabit Yatırım Harcamaları	
Sabit Yatırım Harcama Türü	Harcama Tutarı
A.1 Arazi Bedeli	0
A.2 Sabit Sermaye Yatırımı	2.417.250
1. Etüd- Proje Giderleri	20.000
2. Patent ve Lisans Giderleri	0
3. Arazi Düzenleme Giderleri	0
4. Hazırlık Yapıları Giderleri	0
5. İnşaat İşleri Giderleri	0
6. Çevre Koruma Giderleri	0
7. Ulaştırma Tesislerine İlişkin Giderler	0
8. Makine-Ekipman Gideri	2.277.250
8.1.Ana Makine-Ekipman	2.277.250
8.2.Yardımcı Makine-Ekipman	0
9. Taşıma, Sigorta, İthalat ve Gümrükleme Giderleri	0
10. Montaj Giderleri	60.000
11. Taşıt Araçları Giderleri	0
12. Genel Giderler	20.000
13. İşletmeye Alma Giderleri	20.000
14. Beklenmeyen Giderler	20.000
B.Yatırım Dönemi Faiz Gideri	0
Sabit Yatırım Giderleri Toplamı	2.417.250

Gider türleri ile ilgili detay açıklamalar aşağıdaki bölümlerde sunulmaktadır.

A.Arazi Bedeli

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS 'ye özel her hangi bir arazi maliyeti öngörülmemiştir.

B. Sabit Sermaye Yatırımı

B.1. Etüt-Proje, Mühendislik ve Kontrollük Giderleri

Projenin hazırlık aşamalarında gerek ihtiyaç duyulacak etüt, plan ve projeler, gerekse mali ve idari danışmanlık hizmetleri için etüt-proje gideri olarak 20.000 TL öngörülmüştür.

B.2. Lisans, Patent, Know-How vb. Giderleri

ESS'de kullanılacak yazılım ve donanım lisansları sisteminin bir parçası olup, ayrı bir gider kalemi olarak değil, sistemin yatırım maliyetinin içerisinde değerlendirilmektedir.

B.3. Arazi Düzenleme ve Geliştirme Giderleri

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir arazi düzenleme ve geliştirme maliyeti öngörülmemiştir.

B.4. Hazırlık Yapıları

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir hazırlık yapısı maliyeti öngörülmemiştir.

B.5. İnşaat Giderleri

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir inşaat gideri planlanmamaktadır.

B.6. Çevre Koruma Giderleri

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir çevre koruma maliyeti öngörülmemiştir.

B.7. Ulaştırma Tesislerine İlişkin Giderler

Kurulması planlanan ESS Kahramanmaraş Ticaret Borsası'nın yeni binası içerisinde faaliyet gösterecek olup ESS'ye özel her hangi bir ulaştırma tesisi gideri öngörülmemiştir.

B.8. Makine-donanım giderleri

Makine- donanım, mobilya ve sistemin parçası olan yazılım giderleri Tablo-65 de verilmektedir. Teknik gereksinimler Ek 2'de gösterilmektedir.

Tablo 65- Elektronik Satış Salonu Makine- Ekipman Yatırım Detayı			
MAKİNE-EKİPMAN	ADET	B.FİYAT	TOPLAM
RFID Numune Tabacağı	300	100	30.000 TL
2 USB Çıkışlı RF ID Okuyucu	20	800	16.000 TL
1 USB Çıkışlı RF ID Okuyucu	5	650	3.250 TL
Server	1	120.000	120.000 TL
Depolama Ünitesi	1	7.000	7.000 TL
Kabinet	1	7.000	7.000 TL
Ağ Anahtarı	2	7.000	14.000 TL
Virüs Koruma Yazılımı	1	10.000	10.000 TL
Server İşletim Sistemi ve Veritabanı Lisansları	1	70.000	70.000 TL
Masaüstü Kişisel Bilgisayar ve Dokunmatik Ekran	40	6.500	260.000 TL
139 Ekran 4K Uydu Alıcılı Smart LED TV	5	7.000	35.000 TL
Kesintisiz Güç Kaynağı	1	25.000	25.000 TL
Elektronik Satış Salonu Yazılımı	1	85.000	85.000 TL
Numune Taşıma Konveyörü	1	145.000	145.000 TL
Numune Taşıma Konveyörü Mobilya Aksanı	1	30.000	30.000 TL
Bekleme Salonu Koltukları	200	300	60.000 TL
Bekleme salonu Kürsü	1	2.000	2.000 TL
Seans ve Bekleme Salonları Ses ve Güvenlik Kamera Sistemi	2	20.000	40.000 TL
Seans salonu Koltukları	60	300	18.000 TL
Seans salonu Masalar	60	500	30.000 TL
ESS ve Laboratuvar Klima Sistemleri	1	500.000	500.000 TL
Jeneratör 200kva	1	100.000	100.000 TL
Giriş bölümü bekleme koltukları ve sehpaları (2li)	20	1.000	20.000 TL
Laboratuvar özel yüzey, su, elektrik ve doğalgaz bağlantılı tezgahlar ve ilgili teknik analiz cihazları	1	650.000	650.000 TL
GENEL TOPLAM			2.277.250 TL

B.9.Taşıma, Sigorta, İthalat ve Gümrükleme Giderleri

ESS sistemi kurulumu için yerinde anahtar teslim şekliyle teklif alınmış olup her hangi bir ekstra taşıma, sigorta, ithalat ve gümrükleme gideri olması beklenmemektedir.

B.10. Montaj Giderleri

ESS sisteminin içerisinde yazılım ve donanım dışında bir de kablolama işlerinin olması beklenmektedir. Bu giderin toplam yatırımın yaklaşık %3'ü civarında olabileceği varsayılarak, 60.000 TL olarak öngörülmektedir.

B.11. Taşıt Araçları

Her hangi bir taşıt aracı alımı planlanmamaktadır.

B.12. Genel Giderler

Proje maliyetini oluşturan esas unsurların gerçekleşmesi ile ilgili faaliyetlerden kaynaklanan giderler olup, kuruluş ve alınan hizmetler gideri, yayın ve ilan masrafları, kırtasiye giderleri, iletişim giderleri, sigorta, vergi, resim ve harçlar, ulaşım, konaklama, temsil-ağırlama vb. genel giderler için 20.000 TL bütçe hesaplanmaktadır.

B.13. İşletmeye Alma Giderleri

İşletmeye alma aşamasında deneme amaçlı olarak sistem çalıştırılacak olup bu aşamada gerçek kırmızı biber ve ceviz kullanılacaktır. Numunelerin geldiği simüle edilerek sistemin laboratuvar aşamasından itibaren çalışması denenecektir. Bu aşamada 20.000 TL gider oluşacağı öngörülmektedir.

B.14. Beklenmeyen Giderler

Yatırım döneminde yapılan çalışmalara ve tespitler dışında oluşabilecek hataları giderebilmek ve öngörülemeyen harcamaları karşılamak için 20.000 TL gider olabileceği planlanmaktadır.

C- Yatırım Dönemi Faizleri

Yatırımın finansmanı için her hangi bir kredi kullanımı planlanmamakta olup, öz kaynaklar ve kamu desteklerinden karşılanması planlanmaktadır. Bu sebeple yatırım dönemi faiz gideri oluşması öngörülmektedir.

D- İşletme Sermayesi

Tablo-66 ESS işletme sermayesi değişim tablosu, tablo-59'da ki ESS hizmet giderlerinin Tablo-51 ESS kurulu kapasite ve tahmini işlem miktarına oranlanmasıyla oluşan tahmini rakamlardır. İlk üç yıl giderler Tablo-59 de belirtilen ESS hizmet giderlerinden oluşup üç yıl sonra personel alımıyla Tablo 61 da belirtilen ESS genel yönetim giderlerinin eklenmesiyle artış göstermiştir.

Tablo 61-ESS İşletme Sermayesi Değişimi

UNSURLAR	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
A. Mamul ve Yarı mamul Stoğu (B1+B2)	0,00	0,00	0,00	118.000,00	239.000,00	304.000,00	366.000,00	428.000,00	490.000,00	546.000,00
B1. Daimi Kadro Çalışan (8 aylık maaş)	0,00	0,00	0,00	112.000,00	224.000,00	280.000,00	336.000,00	392.000,00	448.000,00	504.000,00
B2. Mevsimlik Çalışanlar (1 aylık maaş)	0,00	0,00	0,00	6.000,00	15.000,00	24.000,00	30.000,00	36.000,00	42.000,00	42.000,00
C. Nakit İhtiyacı (C1+C2+C3)	162,01	330,54	672,44	1.246,03	1.843,11	2.455,17	2.725,82	3.238,53	3.765,19	3.833,33
C2. Elektrik- ısıtma soğutma	63,40	129,34	263,13	487,58	721,22	960,72	1.066,62	1.267,25	1.473,33	1.500,00
C3. Diğer Nakit İhtiyacı	98,61	201,20	409,31	758,45	1.121,90	1.494,45	1.659,19	1.971,28	2.291,85	2.333,33
Toplam İşletme Sermayesi İhtiyacı (A+B+C)	162,01	330,54	672,44	119.246,03	240.843,11	306.455,17	368.725,82	431.238,53	493.765,19	549.833,33
İşletme Sermayesindeki Değişim	162,01	168,53	341,91	118.573,59	121.597,09	65.612,06	62.270,64	62.512,72	62.526,65	56.068,15

13.ii. Yatırımın Yıllara Dağılımı

Yatırımın ilk yıl içerisinde bitirilmesi planlanmaktadır.

14. PROJENİN FİNANSMANI

14.i. Yürütücü ve İşletmeci Kuruluşların Mali Yapısı

“Kahramanmaraş Ticaret Borsasının, mevcudiyetini devam ettirebilmesi, üyelerinin ihtiyaç, beklenti ve taleplerini karşılayabilmesi, bölgemizin ve ülkemizin sosyal, ekonomik ve tarımsal alanda gelişimine katkıda bulunabilmesi adına oluşturduğu mali politikasının temel amacı; 5174 Sayılı Kanun çerçevesinde çıkartılan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde belirtilen: “Gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde şeffaflık ve tekdüzenin sağlanması, bütün işlemlerin kayıt altına alınması, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tabloların muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun zamanında ve doğru olarak hazırlanması ve raporlanmasına ilişkin ilke, usul ve esasları düzenlemektir” hükmünü yerine getirmektedir” denilmektedir.⁶

Tablo – 67 de Ticaret Borsasının son 5 yıllık gelirleri verilmektedir. Buna göre her yıl gelir ortalama olarak %10 ile %24 oranları arasında artış göstermektedir. Aynı zamanda Muamele Tescil Ücreti yıllara göre toplam gelirin %69 ile %80'nini oluşturarak en fazla payı aldığı görülmektedir.

Tablo 62-Ticaret Borsasının Yıllara Göre Gelir Detayları					
Gelir Türü/Yılı	2018	2017	2016	2015	2014
Kayıt Ücreti	30.570,00	15.720,00	11.300,00	8.360,00	6.400,00
Yıllık Aidat	125.960,22	137.490,00	90.600,00	76.805,00	80.282,23
Muamele Tescil Ücreti	2.143.590,62	1.922.547,41	1.657.084,33	1.569.021,96	1.354.962,58
Yapılan Hizmetler Karşılığı Alınan Ücretler	85.124,35	58.983,00	30.215,00	59.587,36	65.503,82
Para Cezaları	25.848,31	44.090,34	43.154,69	28.815,82	23.811,40
Faiz Gelirleri	518.881,06	245.711,30	236.249,04	171.540,25	149.340,89
Diğer Gelirler	139.839,39	50.935,85	84.880,89	32.157,49	39.992,88
Toplam Gelir	3.069.813,95	2.475.477,90	2.153.483,95	1.946.287,88	1.720.293,80
Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim	24,01%	14,95%	10,65%	13,14%	

⁶ <http://kmtb.org.tr> adresinden alınmıştır.

Tablo – 68 de Ticaret Borsasının son 5 yıllık giderleri verilmektedir. Borsanın giderler ortalama olarak 3% ile 17% oranında artış göstermektedir. Aynı zamanda gider tablosuna baktığımızda yıllara göre personel giderleri toplam giderin yüzde 44% ile 51% lik kısmını oluşturarak en fazla payı aldığı görülmektedir.

TABLO 63-Ticaret Borsasının Yıllara Göre Gider Detayları					
Masraf Yeri/Yılı	2018	2017	2016	2015	2014
Personel Giderleri	1.057.136,35	913.729,19	811.724,25	833.064,85	733.934,76
Genel Yönetim Giderleri	374.209,05	338.375,07	356.201,23	304.957,47	260.044,61
Seyahat Ve Yol Masrafları	103.406,48	97.766,85	107.064,77	55.452,37	72.297,65
Eğitim Ve Fuar Giderleri	150.888,24	152.775,82	70.382,78	77.939,93	106.250,00
Birlik Aidatı, Kanuni Aidat, Pay Ve Fonlar	258.038,24	222.278,92	205.703,04	187.623,50	181.880,06
Sabit Kıymet Giderleri	71.947,14	33.138,37	100.450,19	7.133,50	17.978,11
Diğer Giderler	98.617,14	279.131,62	177.482,79	94.032,37	50.432,84
Toplam Gider	2.114.242,64	2.037.195,84	1.829.009,05	1.560.203,99	1.422.816,03
Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim	3,78%	11,38%	17,23%	9,66%	0,00%

Tablo – 69 da Ticaret Borsasının son 5 yıllık kar miktarları gösterilmektedir.

Tablo 64-Ticaret Borsasının Yıllara Kar/Zarar Detayları					
Kar/Zarar	955.571,31	116.288,11	324.472,55	386.083,89	297.477,77
Bir önceki Yıla Göre Yüzde Değişim	721,73%	-99,64%	85,64%	29,79%	0,00%

Yürütücü kuruluş olan Ticaret Borsasının geçmiş mali tablolarına bakılarak mali yapısının güçlü olduğu ve gelecek dönemde de benzer gelir seviyesi ile devam edeceği tahmin edilmektedir.

14.ii. Finansman Yöntemi

Proje yatırım büyüklüğü 6.337.412,01 TL olup sadece yeni satın alınması gereken yatırım harcamaları değil, sistemin işletilebilmesi için gereken laboratuvar cihaz maliyetiyle birlikte hesaplanmaktadır. Benzer şekilde yatırımın finansmanı kısmında da kurumun bünyesinde bulunan laboratuvar cihazları kurumun aynı katkısı olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda toplam 2.417.412,01 TL lik yatırım harcamasının %25'inin Kahramanmaraş Ticaret Borsası öz kaynaklar ile finanse edilmesi öngörülmektedir. Kalan kısım için DOĞAKA'dan güdümlü proje kapsamında destek sağlanması öngörülmektedir.

14.iii. Finansman Kaynakları ve Koşulları

Kahramanmaraş Ticaret Borsasının ESS yapımı yönünde yatırım kararı almasıyla Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı'na, %75 ajans desteği, %25 özkaynak kullanma koşulu ile güdümlü proje desteğine başvuru yapılması düşünülmektedir.

Güdümlü projeler, proje teklif çağrısı yöntemi uygulanmaksızın; bölge planında öngörülen öncelikler doğrultusunda, konusu ve koşulları Ajans öncülüğünde ve yönlendirmesinde belirlenen özel nitelikli model projelerdir.

14.iv. Finansman Maliyeti

Öz kaynaklarla ve kamu destekleriyle finanse edilmesi öngörülen proje için hesaplamalarda finansman maliyeti öngörülmemiştir.

14.v. Finansman Planı

Özkaynak ve kamu desteği ile finansmanı sağlanacağından ve yatırım kısa sürede (9 ay) yapılacağından her hangi bir uzun süreli finansman planına ihtiyaç duyulmamaktadır.

15. PROJE ANALİZİ

15.i. Finansal Analiz

15.i.1. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi

Finansal tablolar 12.2 bölümde verilmektedir.

Bu raporda öngörülen finansal değerler ile bir gelir-gider tablosu oluşturulabilmekte ancak bilanço oluşturulamamaktadır. Likidite oranları bilanço değerleri üzerinden yapılabilmektedir. Bu sebeple eldeki veriler ile likidite analizleri yapabilmek için bir takım varsayımlarda bulunmak gerekmektedir. Yatırım için harcanan tutarın uzun vadeli borç gibi, yıl içi giderlerin tamamının kısa vadeli yükümlülük gibi ve yıl içi gelirlerin de kısa vadeli dönen varlık veya eldeki nakit gibi düşünülmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Likidite bir varlığın nakde dönüştürülebilme hızıdır. Yani bir varlığın likit olması o varlığın hızlıca nakde çevrilebileceği anlamına gelir. Likidite analiz yönteminde likidite oranları olarak bilinen rasyolar kullanılır.

a- Cari oran: Kolay nakde dönüşebilen dönen varlıkların kullanılmasıyla, kısa vadeli borçların ne ölçüde karşılanabildiğini gösterir.

Cari Oran = Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Borçlar

b- Likidite Oranı: Likidite oranında kısa vadeli borçların geri ödeme kaynağı olarak, hazır değerler, menkul kıymetler ve kısa vadeli alacaklar kabul edilir. Stoklar dönen varlıklardan çıkartılarak hesap yapılır.

Likidite Oranı = (Dönen Varlıklar – Stoklar) / Kısa Vadeli Borçlar

c- Nakit Oranı: Bir diğer likidite oranı olan nakit oranının hesaplanmasında kısa vadeli borçların ödeme kaynağı olarak sadece hazır değerler alınır. Hazır değerler, kasa, banka ve menkul kıymetler gibi dönen varlıklar içerisindeki en likit varlıkları içermektedir.

Nakit Oran = Hazır Değerler / Kısa Vadeli Borçlar

Bu doğrultuda Tablo 62 Gelir-gider tablosundan ilgili veriler alınarak gerekli hesaplamalar yapılmış ve Tablo-70'de verilmektedir. Gider kalemlerinde amortisman dışı Genel Hizmet Giderleri ile Genel Yönetim Giderleri kullanılmaktadır. Yıl içi gelirleri dönen varlık kabul ettiğimizden, stok taşınmadığından ve gelir nakit olduğundan 3 oranda aynı çıkmaktadır. İlk 3 yıl personel gideri dahi olmadığından likidite oranları çok yüksek 43 seviyelerinde çıkarken, 4. yıldan itibaren personel giderlerinin artması ile likidite oranları 2-3 seviyelerine düşmektedir. Ancak bu oranlar için 2 üzeri analizler iyi olarak kabul edilmektedir.

Tablo 65-Likidite Analizleri

		1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
A	Gelirler - Dönen Varlıklar	84.328	172.524	350.708	669.180	1.002.020	1.341.586	1.503.280	1.812.534	2.129.726	2.170.860
B	Genel Hizmet Giderleri	1.944	3.966	8.069	14.952	22.117	29.462	32.710	38.862	45.182	46.000
C	Genel Yönetim Giderleri	0	0	0	192.000	396.000	516.000	624.000	732.000	840.000	924.000
D= B+C	Giderler - Kısa vadeli Yükümlülükler	1.944	3.966	8.069	206.952	418.117	545.462	656.710	770.862	885.182	970.000
E= A/D	Cari / Likidite / Nakit Oran	43,38	43,50	43,46	3,23	2,40	2,46	2,29	2,35	2,41	2,24

15.i.2.İndirgenmiş Nakit Akım Tablosu

Yatırımın nakit akış tablosu Tablo-71'de verilmektedir. Her hangi bir indirgenme oranı kullanılmamıştır. Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 6. yıla kadar kümülatif net nakit akış negatif devam etmekte, 7. yıl ile birlikte net nakit akış pozitif dönmekte olduğu görülmektedir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 71 - ESS Tahmini Nakit Akış Tablosu

Endeksler	Yatırım Dönemi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
1. Nakit Girişi	0,00	84.328,00	172.524,00	350.708,00	669.180,00	1.002.020,00	1.341.586,00	1.503.280,00	1.812.534,00	2.129.726,00	2.170.860,00
1.1 Satışlardan Elde Edilen Nakit Girişi	0,00	84.328,00	172.524,00	350.708,00	669.180,00	1.002.020,00	1.341.586,00	1.503.280,00	1.812.534,00	2.129.726,00	2.170.860,00
2. Toplam Nakit Çıkışı	2.417.412,01	457.556,13	459.584,96	463.861,21	780.975,92	995.164,45	611.074,16	718.980,42	833.375,13	947.708,91	1.026.068,15
2.1. Toplam Yatırım Harcamaları	2.417.412,01	162,01	168,53	341,91	118.573,59	121.597,09	65.612,06	62.270,64	62.512,72	62.526,65	56.068,15
2.1.1 İşletme Sermayesindeki Değişim	0,00	162,01	168,53	341,91	118.573,59	121.597,09	65.612,06	62.270,64	62.512,72	62.526,65	56.068,15
2.1.2 Sabit Yatırım Harcaması	2.417.412,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Giderler	0,00	457.394,12	459.416,44	463.519,30	662.402,33	873.567,37	545.462,09	656.709,78	770.862,41	885.182,26	970.000,00
4. Amortismanlar	0,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	455.450,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	82.221,87	168.389,04	342.296,79	343.111,87	452.029,33	666.821,93	716.573,96	895.825,14	1.082.453,59	1.048.723,05
6. Kümülatif Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	-2.335.190,14	-2.166.801,10	-1.824.504,31	-1.481.392,43	-1.029.363,10	-362.541,17	354.032,79	1.249.857,93	2.332.311,53	3.381.034,58

15.i.3.Finansal Fayda-Maliyet Analizi

Net Bugünkü Değer: Yatırımın ekonomik ömrü boyunca sağladığı getirin bugünkü değerinden, yatırım giderlerinin bugünkü değerinin düşülmesi ile elde edilen farkı ifade eder. Yani net bugünkü değer; yatırımın nakit girişlerinin bugünkü değeri ile nakit çıkışlarının bugünkü değeri arasındaki farka eşittir.

NBD = Nakit girişlerinin bugünkü değeri – Nakit çıkışlarının bugünkü değeri

Tablo-72'de yatırımın yıllık net nakit akışları ve net bugünkü değer gösterilmektedir. Her hangi bir indirgenme oranı kullanılmamıştır. Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda yatırımın NBD'i 3.381.034,58 TL çıkmaktadır.

Tablo 72- Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu											
	Yatırım Dönemi	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	82.221,87	168.389,04	342.296,79	343.111,87	452.029,33	666.821,93	716.573,96	895.825,14	1.082.453,59	1.048.723,05
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri		82.221,87	168.389,04	342.296,79	343.111,87	452.029,33	666.821,93	716.573,96	895.825,14	1.082.453,59	1.048.723,05
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri Toplamı	5.798.446,59										
Net Bugünkü Değer	3.381.034,58										

İç karlılık oranı: Bir yatırım projesinin net bugünkü değerini sıfıra eşitleyen diğer bir deyişle nakit girişlerinin bugünkü değerini nakit çıkışlarının bugünkü değerine eşitleyen iskonto oranı olarak tanımlanır. Bu yatırım için İKO %14'dür.

Geri Ödeme Süresi (GÖS), yatırım projelerinin değerlendirilmesinde paranın zaman değerini dikkate almayan statik yöntemlerden birisidir. Yatırımdan sağlanan net nakit akışlarının, yatırım için yapılan harcamaları karşılayabilmesi için geçmesi gerekli olan yıl sayısının belirlenmesi esasına dayanmaktadır.

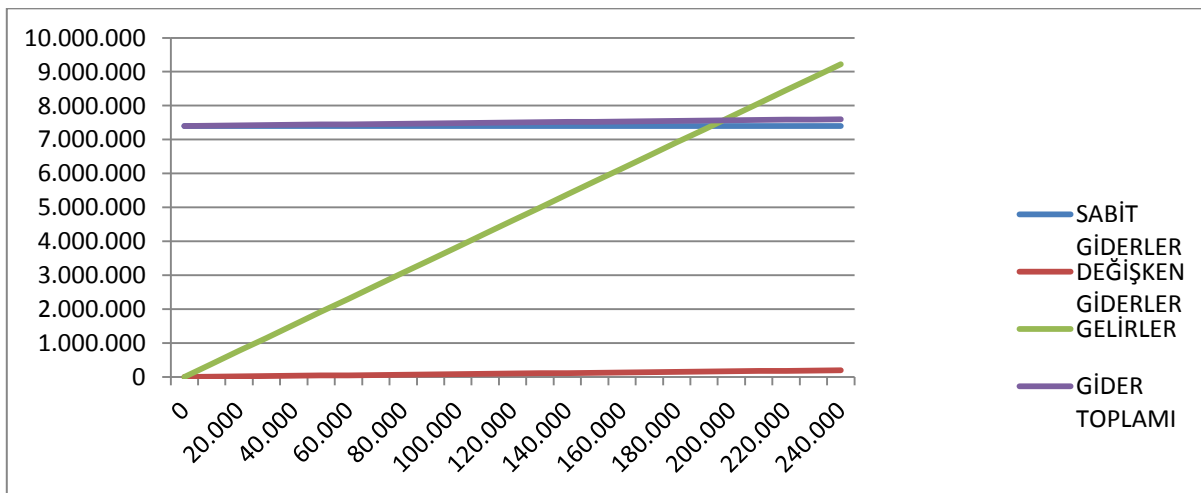
Tablo-71 incelendiğinde 6. yıl sonu itibariyle kümülatif net nakit akış - 362.541,17 TL ile sıfıra yaklaşıyor ancak sıfırlanmıyor. Buna göre GÖS 6,51 yıl olarak hesap edilmektedir.

Bir firmada kara geçiş noktasındaki üretim ve satış miktarı; sabit giderlerin, birim satış fiyatı ile birim değişken gider arasındaki farka bölünmesi ile bulunur. Bu üretim miktarında satış gelirleri üretim giderlerine denk olur. Bu üretim miktarına başa baş noktası ve bu işleme de başa baş noktası analizi denir. Bu yatırım için başa baş noktası analizleri Tablo-73, Tablo-74, Tablo-75'te ve grafikte verilmektedir.

Tablo 73 - ESS 10 yıl için Sabit ve Değişken Giderler Toplamı			
Üretim Adedi	Sabit Maliyetler	Değişken Maliyetler	Toplam Maliyetler
292.427,00	6.501.250,00	243.266,10	6.744.516,10

Tablo 74 - ESS Başa Baş Noktası	
Değişken Birim Maliyeti	0,83
Sabit Maliyetler	6.501.250,00
Birim Fiyatı	38,42
Brm BBN (Ad.)	172.960,26
BBN (TL.)	6.645.133,32

Tablo 75 - ESS Başa Baş Noktası Analizi					
Birim	Sabit Maliyetler	Değişken Maliyetler	Toplam Maliyet	Gelir	Kar
0	6.501.250	0	6.501.250	0	-6.501.250
10.000	6.501.250	8.319	6.509.569	384.200	-6.125.369
20.000	6.501.250	16.638	6.517.888	768.400	-5.749.488
30.000	6.501.250	24.957	6.526.207	1.152.600	-5.373.607
40.000	6.501.250	33.275	6.534.525	1.536.800	-4.997.725
50.000	6.501.250	41.594	6.542.844	1.921.000	-4.621.844
60.000	6.501.250	49.913	6.551.163	2.305.200	-4.245.963
70.000	6.501.250	58.232	6.559.482	2.689.400	-3.870.082
80.000	6.501.250	66.551	6.567.801	3.073.600	-3.494.201
90.000	6.501.250	74.870	6.576.120	3.457.800	-3.118.320
100.000	6.501.250	83.189	6.584.439	3.842.000	-2.742.439
110.000	6.501.250	91.508	6.592.758	4.226.200	-2.366.558
120.000	6.501.250	99.826	6.601.076	4.610.400	-1.990.676
130.000	6.501.250	108.145	6.609.395	4.994.600	-1.614.795
140.000	6.501.250	116.464	6.617.714	5.378.800	-1.238.914
150.000	6.501.250	124.783	6.626.033	5.763.000	-863.033
160.000	6.501.250	133.102	6.634.352	6.147.200	-487.152
170.000	6.501.250	141.421	6.642.671	6.531.400	-111.271
180.000	6.501.250	149.740	6.650.990	6.915.600	264.610
190.000	6.501.250	158.058	6.659.308	7.299.800	640.492
200.000	6.501.250	166.377	6.667.627	7.684.000	1.016.373
210.000	6.501.250	174.696	6.675.946	8.068.200	1.392.254
220.000	6.501.250	183.015	6.684.265	8.452.400	1.768.135
230.000	6.501.250	191.334	6.692.584	8.836.600	2.144.016
240.000	6.501.250	199.653	6.700.903	9.220.800	2.519.897

Grafik 4- Başbaş noktası analizi

15.i.4.Devlet Bütçesi Üzerindeki Etkisi

Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak olan ESS ile bölgesel anlamda faydasının yanında devlet bütçesi üzerinde önemli etkileri vardır. Bu etkiler;

- Ulusal anlamda sektörde ihtiyaç olan pazarın oluşması,
- Sektörde kayıt dışı üretimin azalması ve vergi gelirlerinin artması,
- Üretici ve tüccarların ceviz kalite ve fiyat standardizasyonu hakkında bilgi sahibi olması,
- Bölgesel anlamda fiyatlandırmanın kaldırılarak fiyatlandırmanın ulusal anlamda olması,
- Fiyat konusunda fırsatçılığın son bularak fiyatlandırma anlamında üretici ve tüccarların tatmin olması,
- Pazarlama olanaklarının artmasıyla sektöre yönelik üreticilerin ilgisinin artması, üretimin ve istihdamın artmasının sağlanması,
- Bölge genelinde üretimin artması ile ulusal anlamda ihracat artarak ithalatın azalması sağlanacaktır.

Bir yatırımın istihdam etkisi, yaratılan istihdamın kişi başına yapılan toplam yatırım olarak tanımlanabilir. ESS için değerler Tablo-76'da verilmekte olup istihdam etkisi 105.105 TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 76- İstihdam Etkisi	
Kalem	Tutar
Toplam Yatırım Tutarı	2.417.412,01
Tam Kapasitede Yaratılan İstihdam	23
İstihdam Etkisi	105.105

15.ii. Ekonomik Analiz

Ekonomik analizin temeli finansal değerlendirmelerin dışında görünmeyen, alternatif veya örtülü maliyet ve faydaların kullanılarak analizlerin yapılmasıdır.

15.ii.1. Ekonomik Maliyetler

Ticaret Borsası bu yatırımı yapmasaydı yatırım tutarının (2.417.412,01 TL) kurum payına düşüne kısmı olan 604.353 TL'yi bankada faizde değerlendirecekti. Faiz geliri alamayacağı için bu alternatif getiriden yoksun kalacağı için bu bir örtülü maliyettir. Yıllık faiz oranı %15 kabul edildiğinde yıllık yaklaşık 90.000 TL ek bir maliyet ekonomik analiz için değerlendirmeye alınmalıdır.

15.ii.2.Ekonomik Faydalar

ESS kurulması ile birlikte istihdam yaratılması, çiftçilerin fiyat istikrarı sayesinde gelir düzeylerinin artması ve şehir dışından gelen alıcı ve satıcıların şehir ekonomisine yapacakları katkı ekonomik faydalar olarak ortaya çıkmaktadır. Bunların sayısal değeri olarak şu anki projeksiyonda olan ESS gelirlerinin %20 fazlası öngörülmektedir.

15.ii.3. Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi

ESS için daha öce öngörölen gider kalemleri yıllık 90.000 TL arttırılarak, yıllık gelirler de %20 oranın da arttırılarak oluşturulan yeni durumun net bugünkü değeri Tablo-77'de verilmektedir.

Tablo 77- Ekonomik Analiz Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu											
	Yatırım Dönemi	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	9.086,87	112.893,04	322.437,79	383.440,99	553.601,01	830.873,57	910.377,48	1.146.530,66	1.391.522,99	1.365.361,29
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri		9.086,87	112.893,04	322.437,79	383.440,99	553.601,01	830.873,57	910.377,48	1.146.530,66	1.391.522,99	1.365.361,29
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri Toplamı	7.026.125,71										
Net Bugünkü Değer	4.608.713,70										

Tablo-77'deki değerlere göre Ekonomik NBD (ENBD) 4.608.713,70 TL olup, ekonomik iç karlılık oranı (EİKO) %16'dır. Buna göre geri ödeme süresi (GÖS) 6,23 Yıl hesaplanmaktadır.

15.ii.4. Maliyet Etkinlik Analizi

Daha çok büyük kamu projelerinde kullanılan maliyet etkinlik analizi, alternatif yöntemler ve yatırım çeşitleri arasında birim üretim ve yatırım maliyetlerinin karşılaştırılması esasına dayanmaktadır.

ESS kurulumunda farklı yöntem veya yatırım çeşidi öngörülmediğinden bu projede maliyet etkinlik analizi uygulanabilir olarak değerlendirilmemektedir.

15.ii.5. Projenin Diğer Ekonomik Etkileri

Katma değer etkisi, bir projenin genel ekonomi üzerindeki genel etkilerini gösteren temel ölçüttür. Katma değer, belirli bir dönem içerisinde yatırım projesinin yaratacağı üretim faktörleri gelirlerinin toplamıdır. Yatırımın ekonomiye katkısının hesaplanmasında, ücret ödemeleri, varsa faiz ödemeleri, kira giderleri, dolaylı vergiler ve amortisman giderleri hesaplanır.

Brüt Katma Değer = Vergiden Önceki Kar + Faiz + Maaş ve Ücretler + Kira Giderleri + Dolaylı Vergiler + Amortismanlar

ESS yatırımı için katma değer etkisi tablo 78'de verilmektedir. 10. yıldaki tam kapasite değerleri kullanılmıştır. Amortisman son seneye kadar sürmemekle birlikte ilk yıllardaki rakam kullanılmıştır. Dolaylı vergi olarak da ticaret odasının gelirler üzerinden TOBB'a ödediği %8'lik pay kullanılmıştır. Buna göre ESS yatırımının katma değer etkisi 2.675.518 TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo - 78 Katma Değer Etkisi	
Kalem	Tutar
Vergiden Önceki Kar	1.200.000
Faiz	0
Maaş ve Ücretler	924.000
Kira Giderleri	0
Dolaylı Vergiler	96.068
Amortismanlar	455.450
Tam Kapasitede Brüt Katma Değer	2.675.518

15.iii. Sosyal Analiz

15.iii.1. Sosyal Fayda-Maliyet Analizi

Kahramanmaraş Ticaret Borsası Kuruluşundan bugüne çeşitli aşamalardan geçerek toplamda 18 personeli ile çağdaş bir ortamda hizmet vererek Türkiye'nin sayılı borsaları arasında yerini almıştır. Borsasının bölgeye kazandıracığı Ceviz ve Kırmızı Biber Elektronik Satış Salonu ile;

- Kahramanmaraş ilinde tarıma dayalı ürünlerin katma değerinin yükseltilmesi,
- Çiftçilerin pazarlama ve pazara ulaşma yeteneklerinin geliştirilmesi,
- Çiftçi ile tüccarın serbest piyasa şartlarında bir araya gelmesi,
- Güncel ve gerçek fiyatları anlık olarak çiftçi ve tüccarın takip edebilmesi,
- Çiftçi ve tüccarın her türlü altyapısı hazır ticaret borsası binasından faydalanması sağlanacaktır.

- Proje ile ceviz ve biber sektörüne yönelim artacaktır,
- İlimizde seracılığın gelişmesini sağlayacaktır.
- İstihdama, dolayısı ile devlet politikalarının öngördüğü sosyal refaha katkı sağlayacaktır.
- Yöre insanının gelir artışı ile beraber milli gelirden alacağı pay artacaktır.
- Yöredeki bu ekonomik kalkınma, sosyal ve kültürel kalkınmayı da tetikleyecektir.

15.iii.2. Sosyo-kültürel Analiz

Katılımcılık ve cinsiyet konusunda doğrudan herhangi bir farkındalık oluşturulması öngörülmektedir. Ancak, pazar çalışmaları sonucunda elde edilecek çıktılarının kullanım alanlarında katılımcılık ve cinsiyet etkisi oluşabilecektir.

15.iii.3. Projenin Diğer Sosyal Etkileri

Proje konusu yatırımın gerçekleştirilmesi sonucunda üç yıl sonra mevsimlik ve daimi personel kadrosu olmak üzere yeni iki istihdam alanı oluşturacaktır. Aynı şekilde bölgede aktif bir pazar olanı olması bölgede sektöre olan ilginin artmasına neden olarak yöre halkı ceviz ve biber yetiştiriciliğine yönelecektir.

15.iv. Bölgesel Analiz

15.iv.1 Projenin bölgesel düzeydeki doğrudan ve dolaylı etkileri

TR63 Bölge Planı'nda geçen "TR63 Bölgesi'nin sahip olduğu tarımsal üretim potansiyelinin modern üretim ve pazarlama yöntemleri ve markalaşma ile katma değerini yükseltmek ve kırsalda ekonomik ve sosyal altyapıyı güçlendirerek yaşam kalitesini artırmak." hedefi gibi borsa üzerinden kalitesi belirlenmiş ürünleri pazarlayarak yeni pazar oluşturulacak üründen elde edilen gelir artarak bölgesel anlamda kalkınma sağlanması hedeflenmektedir.

Proje konusu yatırımın gerçekleştirilmesi ile TR63 Bölgesinde yer alan Kahramanmaraş ilinde sektöre yönelik pazar oluşacak olup yurdun birçok ilinden üretici ve tüccarlar gelmesi beklenmektedir. Böylece bölgesel anlamda ekonomik hareketlilik artarak ekonomi canlanacaktır. Aynı zamanda sektör ürünlere yönelik üretim artarak üretim ve istihdam artışı olması, üretici ve tüccarların fiyat memnuniyeti sağlanması öngörülmektedir.

15.v. Duyarlılık Analizi

Duyarlılık analizlerinde finansal durumların belirlenmesinde kullanılan gelir ve gider varsayımlarının olumsuz yönde değişiklik olması halinde sonuçları nasıl etkileyeceği test edilmektedir.

Bu amaçla ESS çalışmaya başladığında işlem hacimleri öngörüldüğü gibi artış göstermeyip %20 düşük kalması durumu analiz edilmiştir. Net nakit akış durumu Tablo-79'da verilmektedir.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tablo 79- Duyarlılık Analizi 1 Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu

	Yatırım Dönemi	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	65.356,27	133.884,24	272.155,19	209.818,08	261.901,55	419.970,11	439.970,44	562.318,88	690.584,01	649.284,81
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri		65.356,27	133.884,24	272.155,19	209.818,08	261.901,55	419.970,11	439.970,44	562.318,88	690.584,01	649.284,81
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri Toplamı	3.705.243,59										
Net Bugünkü Değer	1.287.831,58										

Buna göre NBD 1.287.831,58 TL'ye düştüğü görülmekte olup, İKO'nun da %'ya düştüğü hesaplanmaktadır. GÖS ise 8,08 Yıla çıkmıştır.

Bir duyarlılık analizi de personel maliyetleri üzerinde yapılmıştır. Personel maliyetlerinin öngörülenden %20 fazla olması durumu analiz edilmiştir. Net nakit akış durumu Tablo-80'de verilmektedir.

Tablo 80- Duyarlılık Analiz 2 Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu

	Yatırım Dönemi	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Net Nakit Akışı	-2.417.412,01	82.221,87	168.389,04	342.296,79	305.254,08	379.165,33	571.877,93	601.757,96	761.137,14	927.893,59	878.707,05
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri		82.221,87	168.389,04	342.296,79	305.254,08	379.165,33	571.877,93	601.757,96	761.137,14	927.893,59	878.707,05
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri Toplamı	5.018.700,80										
Net Bugünkü Değer	2.601.288,79										

Buna göre NBD 2.601.288,79 TL'ye düştüğü görülmekte olup, İKO'nun da %11'e düştüğü hesaplanmaktadır. GÖS ise 6,94 Yıla çıkmıştır.

15.vi. Risk Analizi

Kurulacak elektronik satış salonunun hem ceviz, hem de kırmızı biber için aktif olarak kullanılmasının önünde bazı riskler mevcuttur.

Ceviz ağaçlardan toplandıktan sonra toplandığı yerde yeşil kabuğundan ayrılmakta ve kurutulmaktadır. Yeşil kabuğundan ayrılan ve kuruyan ceviz kabuklu haliyle uzun süre kendini koruyabilmektedir. Bu haliyle ticareti ve nakliyesi rahatlıkla yapılabilmektedir. Ceviz ülkemizde ağırlıklı olarak her hangi bir işlem görmeden çerez niyetiyle tüketilmekte olup az bir miktarı çeşitli sektörlerde (tatlıcılık, vb.) üretimlerde kullanılmaktadır. Ağırlıklı olarak işlem görmemiş haliyle tüketilmesinden dolayı her hangi bir aşamada ticaret borsalarına kayıt zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu özelliğinden dolayı kurulacak ESS'ye yeteri kadar hacimde ceviz gelmeyebileceği bir risk olarak değerlendirilmektedir.

Kırmızı biber tarladan toplandığı haliyle, cevizin aksine muhafaza edilemediği gibi bu haliyle kullanım alanı da bulunmamaktadır. Hem muhafaza edilebilmesi için hem de tüketime hazır hale getirilebilmesi için mutlaka bir takım işlemlerden geçmesi gerekmektedir. Bu aşamada bir sanayi üretimi söz konusu olduğundan ticaret borsası kaydı yapılmaktadır. Ancak saha araştırmalarında hem kırmızı biberi yetiştiren çiftçilerin, hem de işleyip mamul ürün (toz ve yaprak biber) haline getiren sanayicilerin önemli ölçüde kayıt dışı çalışmalarının olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle kırmızı biberin kurulacak ESS'de işlem görerek kayıt altına alınması yeteri kadar istenmeyebileceği bir risk olarak değerlendirilmektedir.

Kırmızı biberde çiftçiye destek verilmemesi kayıt dışılığa sebep olmaktadır. Bu anlamda kırmızı biber yetiştiricilerine destek verildiğinde sistem büyük oranda kayıt altına alınabileceği düşünülmektedir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Eylül 2019'da düzenlediği Uluslararası 2. Gastronomi Festivali'nde kırmızı biber hasadı yapılarak "Nurdağı ve İslahiye'nin biberleri" olarak tanıtılması Maraş biberi açısından yeni bir tartışmaya yol açmıştır. Gelecekte Maraş Biberi üzerinde benzer baskıların devam edeceği öngörülmektedir. Ancak kurulacak ESS ile kırmızı biber alım-satım işlemlerinin Kahramanmaraş Ticaret Borsası bünyesinde yapılması ile bu baskıların etkisiz kalacağı düşünülmektedir.

Denizli Valiliği, Denizli Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Denizli Büyükşehir Belediyesi ve Denizli Ticaret Borsası paydaşlığında "Denizli ceviz alanlarını geliştirme projesi" yürütülmektedir. Proje kapsamında 2017-2021 yılları arasında 5 yılda 500.000 ceviz fidanı dağıtılması planlanmaktadır. Proje kapsamında 2019 yılı Ocak ayında Denizli'de gerçekleştirilen ceviz fidanı dağıtım töreninde konuşan Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli'nin "Ayrıca Denizli'nin de Türkiye'nin yerini de hesaba katarak Denizli'de artık cevizin bir şekilde borsasını kurmak, lisanslı depoculuğunu yapmak. Biz ortak toprak mahsulleri ofisi, borsa, belediye ortak bir iş yapalım. Cevizi de lisanslı depoculuk kalemlerinden biri haline getirelim ve cevizin de artık ana vatani Denizli olsun diyorum" beyanını basından takip edilmiştir. Bu ve benzer söylemler ve akabinde gelecek aksiyonlarla Kahramanmaraş'ın cevizdeki liderliğini kaybetmesi çok vahim olacaktır. Bu anlamda projenin çok gerekli ve yararlı olmasının yanında, biran önce ivedilikle harekete geçilmesi de hayati önem taşımaktadır.

Her iki ürün için de katma değeri olan hatta arge ve inovasyon içeren üretimlere yönelmenin doğru olacağı düşünülmektedir. Örneğin ceviz yağı, kırmızı biber sosu vb. ürünler ile tarımsal üründen sanayi ürününe geçiş sağlanmalıdır.

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Son yıllarda hızla yaygınlaşan lisanslı borsacılık kavramı kurulacak ESS 'yi de tehdit edebilecektir. Eğer ceviz ve kırmızı biber lisanslı depoculuk sistemine dahil edilirse ESS 'ye ihtiyaç azalabilir. Bu bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak ürün hacimleri sebebiyle bu durumun kısa ve orta vadede gerçekleşmesi mümkün değildir.

16. EKLER

EK-1- CEVİZ/ KIRMIZI BİBER SAHA ARAŞTIRMA ANKETİ

KAÇ YILDIR BU İŞİ YAPIYORSUNUZ?	
1-2	
2-5	
5-10	
10+	
YILLIK GELİR SİZİ MEMNUN EDİYOR MU?	
EVET	
İDARE EDER	
HAYIR	
GELECEK SENE DE BU İŞE DEVAM EDECEK MİSİNİZ?	
EVET	
BELKİ	
HAYIR	
ALIM- SATIM TİCARETİNİZ DE SORUN ÇIKIYOR MU?	
HAYIR	
BU SENEKİ ALIM- SATIM TİCARET YAPTIĞINIZ KİŞİ İLE SENEYE DE İŞ YAPAR MİSİNİZ?	
EVET	
BELKİ	
HAYIR	

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

GERÇEK BİR BORSA SALONU OLSA VEYA ESS OLSA GELİR MİYDİNİZ?	
EVET	
BELKİ	
HAYIR	

Ek 2- Malzeme- Ekipman Teknik Şartları

Teknik Özellikler

RFID OKUYUCU

- 1 Krom nikel numune tabaklarına yapıştırılmış kartları okuyabilmelidir,
- 2 USB arabirimle PC lerle haberleşebilmelidir,
- 3 Bir okuyucu anten ile karşılıklı iki bilgisayara USB yoluyla geçen numune tabağına monte edilmiş RFID kart ID sini gönderebilmelidir

RFID KART

RFID okuyucuya uygun standart plastik RFID kart

NUMUNE TABAKLARINA KART MONTAJI

Kartlar Krom-Nikel veya özel imal ettirilmiş plastik tabakların yan kısmına monte edilecektir.

Teknik Özellikler

Server

1. Yeterli çekirdek sayısında ve hızında işlemciye sahip olmalıdır
2. Bölünebilir özellikte yeteri kadar büyüklükte ve hızda bellek bulundurmalıdır.
- 3..Bellek hata bulma ve düzeltme özelliğine sahip olmalıdır.
- 4.Sunucu üzerinde yeteri kadar Offload Engine ve Accelerated iSCSI özelliklerini destekleyen Multifunction Gigabit Ethernet kartı olmalıdır. Bu kartlar sistemin ana kartına entegre veya PCI yuvasına takılı olabilir.

Depolama Ünitesi

- 1 Disk ünitesi üzerinde 4 adet en az 3.5 veya 2.5 disk takılabilen yuva bulunmalıdır..
- 2.Disk ünitesi üzerinde yeterli büyüklükte ddr3 bellek ve flash memory bulunmalıdır.
- 3.Disk Sistemi Windows, Linux/Intel bağlantılarını desteklemelidir.

Kabinet

Kabinetin ön ve arka kapakları delikli yapıda olmalıdır. Arka kapak çift açılımlı olmalıdır.

Ağ Anahtarı

Yeterli kapasitede olacaktır

Antivirüs Yazılımı

Sunucu ve Kullanıcı tarafları için Anti Virüs Lisansı olmalıdır.

Server İşletim Sistemi ve Veritabanı Lisansları

Güncel Standart İşlemci Sunucu İşletim Sistemi

Masa Üstü Kişisel Bilgisayar ve Dokunmatik Ekran

- Yeterli sayıda çekirdeği olan, hızı ve önbelleği yeterli olan işlemcili Bilgisayar üzerinde en az 21.5" led dokunmatik panel bulunmalıdır.
- Bilgisayar sabit diski en az 1 TB kapasiteye sahip olmalıdır.
- Cihaz üzerinde çift katmanlı DVD-RW özelliğine sahip DVD sürücü yer almalıdır.

Led Ekran;

Ekran Boyutu en az 55" olmalıdır.

Ekran çözünürlüğü en az 3840X2160 (4K) olmalıdır.

İnternet Tv olmalıdır.

HDMI girişi olmalıdır.

USB girişi olmalıdır.

Ethernet girişi olmalıdır

Kesintisizgüç kaynağı

Güç ünitesi min.20000 Va , min. 18000 WATT güce sahip olmalıdır.

Elektronik Satış Salonu Yazılımı

1.Kurulacak platform genel olarak yönetilebilir, ölçeklendirilebilir, güncelleştirilebilir, genişleyebilir, yüksek yoğunlukta bilgi taşıma işlemini yerine getirebilir, güvenilir bir yapıda olmalıdır.

2.Veritabanı Yönetim Sistemi olarak Oracle, Sybase ASA Workgroup Edition, MS-SQL Server ürünlerinden biri önerilmelidir.

3.Kurulacak Platform Borsa Bilgi Sistemi yazılımı ile entegre çalışmalıdır.Elektronik Salon Satış yazılımı kullanıcıları Mevcut Üye modülü ile birlikte çalışmalı , oluşan Fiyat ve analiz hareketleri Borsa Web Sayfasına ve Mobil uygulamasına entegre edilmeli , Satışı tamamlanan ürünlerin Tescil Modülü ile entegrasyonu sağlanmalıdır.

Konveyör Ahşap Aksamı

- Mobilyalarda kullanılacak malzeme; her iki yüzeyi melamin reçine emdirilmiş dekor kağıt ile kaplı, 18mm kalınlığında yonga levhalardır (MDF LAM)
- Masaya entegre atık hububat boşaltma çekmecesi olmalıdır.
- Masayı oluşturan tüm parçalar demonte olmalıdır.

Konveyör Mekanik Aksamı

- Taşıma sistemi, sulama ile sertleştirilmiş ve düşük ağırlıklı zincir kullanılacak şekilde tasarlanmalıdır
- Zincir ağırlığı yapılacak özel makaralarla dengeli ve sessiz çalışacak şekilde olmalıdır
- Hattın sonunda, numune kovalarının toplanacağı ayrı bir bölüm olacaktır.
- Numune kovalarını taşıma aparatı bulunmalıdır

Klima Sistemi

- 200 kişilik bekleme salonuna ve 60 kişilik işlem salonuna gerektiğinde ısıtarak, gerektiğinde soğutarak sürekli taze hava verecek kapasitede olmalıdır
- Aynı zamanda laboratuvarların ihtiyaç duyacağı özel iklimlendirme koşullarını sağlayacak özelliklere ve kapasiteye sahip olmalıdır

Laboratuvar

Hassas Terazi Masası

- 5 adet
- Mermer tablalı

Laboratuvar Kenar Tezgahı

- 55 mt uzunluğunda, 15 parça
- Askılı Sistem alt dolap
- Elektrik ve su bağlantısı olan

Laboratuvar Orta Tezgahı

- 10 mt uzunluğunda 5 parça
- Askılı Sistem alt dolap
- Elektrik ve su bağlantısı olan

Steril Kabin

Çekerocak

Havalandırma kabini

Ventilatör

Fan kontrol sistemi

Eksoz boruları

Acil boy ve göz duş sistemi

Doğalgaz, su ve elektrik bağlantıları olan

Laboratuvarda bulunması gereken birimler:

- Terazi odası
- Numune Kabul ve Hazırlık Odası
- Kimya Laboratuvarı
- Kimyasal Malzeme Laboratuvarı
- Fizik Laboratuvarı
- Ensturmantal Analiz Laboratuvarı
- Analiz Odası
- Numune Hazırlık
- Ekim Odası
- İnkübasyon Odası
- Yıkama

Ek 3- Maraş Biberi Coğrafi İşaret Tescil Belgesi

T. C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ

Tescil No	: 43
Başvuru Tarihi	: 26.12.2001
Başvuru No	: C 2001/024
Yayın Tarihi	: 14.04.2002
Türü	: Menşe Adı
Başvuru sahibinin kimliği	: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası
Başvuru Sahibinin Adresi	: Trabzon Bulvarı Barbaros Caddesi No: 7 KAHRAMANMARAŞ
Coğrafi İşaret	: MARAŞ BİBERİ
Coğrafi Sınırları	: Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve Şanlıurfa İlleri
Kullanılacağı ürün	: Biber

Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işaret 14.04.2002 tarih ve 24726 sayılı Resmî Gazete'de ilan edilmiş ve hakkında herhangi bir itiraz alınmamış olması nedeni ile 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 14.04.2002 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Selim Mustafa ŞENGÜN
Enstitü Başkanı

Şb. Md. 20/12/02
Dai. Bşk. 20/12/02
Ens. Bşk. Yrd. 20/12/02

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

MARŞ BİBERİ

Kullanım Biçimi: Markalama

Üretim Alanı: Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve Şanlıurfa illeri.

Maraş Biberi: Toz, pul(yaprak) ve pul(isot) biber yapımında kullanılan, meyveleri konik yapılı, ince etli, kurutulmaya elverişli, tek yıllık bir bitkidir. Su tutma kapasitesi iyi, ağır olmayan toprakları sever. Tuzlu toprakları sevmez.

Maraş Biberinin Meyve Özellikleri : Meyve konik şekilli, uç kısmı sivri yada küt olabilmektedir. Meyve körüksüz, yüzeyi pürüzsüz ve düzgündür. Meyvenin sapla birleştiği kısım genelde düz, bazen tümsek, enine kesiti ise genel olarak oval bir şekil gösterir.

Ekimi, Şubat-Mart aylarında doğrudan tarlaya elle serpmeye veya mibzer ile yapılır. Bitkisi 60 cm civarında boylanır, yaprakları oval, rengi yeşil, yaprak uzunluğu 60-90 mm., yaprak genişliği 30-50 mm. arasında değişir. Çiçeklerde taç yapraklar beyaz renkli, olgun meyveler kırmızı, olgunlaşma öncesi meyve rengi ise yeşildir. Meyvenin daldaki pozisyonu ise sarkık yatay veya karışık olabilmektedir.

Kırmızı olgun meyvelerin hasadına ise Ağustos ayında başlanır. Mevsim şartlarının uygunluğuna bağlı olarak 2 veya 3 kırım hasat yapılır. Yaş olarak verimi dekar başına 2-3 ton arasında değişir. Kurutulduğu zaman yaş ağırlığının % 75-80 ini teşkil eden suyu kaybeder.

Meyvenin ölçülebilir özellikleri şu şekildedir: Meyve boyu 60-115 mm, Meyve eni 25-35 mm, Et kalınlığı 1,2 – 1,6 mm, Meyve ağırlığı 8-14 gr.'dır.

Meyve Analizleri :

	Taze Yaş Kırmızı Biber Analizi (100 gr)	Kurutulmuş Kırmızı Biber Analizi (100 gr)
Potasyum (K) mg/100 gr.	168	718
Magnezyum (Mg) mg/100 gr.	86,7	209
Sodyum (Na) mg/100 gr.	2,0	5,7
Demir (Fe) mg/100 gr.	0,98	3,3
Çinko (Zn) mg/100 gr.	0,28	1,0
Fosfor (P)	23,5	131
C Vitamini mg/100 gr.	52,616	14,48
Nem %	84,29	11,076
Toplam Şeker %	2,33	8,23
Yağ %	0,34	2,72
Protein %	2,07	11,74
Toplam Karbonhidrat	2,745	8,23
Metabolik Enerji (K.cal/100 gr.)	21,44	106,27
Renk	Kendine Özgü Kırmızı	Koyu Kırmızı
Tohumdan Yağ % 100 gr.	---	1,38

İşlenmiş kuru biberin renk değerleri 60-155 arasındadır.

Maraş Kırmızı Biberinin Kurutma ve İşletme Yöntemleri

Kurutma: Maraş biberi ince kabuklu olduğu için kurutulmaya elverişlidir. Hasat edilen olgun biberler ;

- Doğal yöntemle branda veya sergi bezi üzerinde, parçalanmadan güneş altında takriben 8-12 günde kurur,

- b- Yine doğal yöntemle olgunlaşmış biberler hasat edildikten sonra yıkanıp, doğrayıcıdan geçirildikten sonra doğal güneş enerjisiyle beton yada filer sergi alanlarında 1-3 gün arasında kurur,
- c- Fırın kurutma sistemlerinde ise, hasat edilen olgunlaşmış biberler yıkanarak ayklanır ve doğrayıcıdan geçirilir. Fanlı sistem fırınlarda 3-4 saat arasında kurur veya mikrodalga takviyeli fanlı fırında 1-1,5 saat arasında kurur.

İşleme: Maraş biberi acı kırmızı toz, kırmızı pul (yaprak) ve siyah pul (isot) biber olarak üç ayrı şekilde işlenmektedir.

a- Acı Kırmızı Toz Biber: Doğal olarak sapları ile kurutulan biberlerin fabrika ortamında sapları ve çürük taneleri ayklanarak bir ön parçalayıcıdan geçirilip boy olarak küçültüldükten sonra değirmen makinelerinde öğütülerek un haline getirilir. Parçalanarak kurutulan biberler daha önceden ayklandığı için değirmen makinelerinden önce herhangi bir ayıklama işlemine tabi tutulmaz. Türk Gıda Kodeksinde belirtilen oranlara uygun bitkisel sıvı yağ ilave edilerek harman edilir. Nihai olarak da elenerek boylarına ayrılır ve ambalajlanarak tüketime sunulur..

b- Acı Kırmızı Pul (Yaprak) Biber: Doğal olarak kurutulan biberler fabrika ortamında saplarından ve çürük tanelerinden ayrıldıktan sonra, parçalanarak fırın veya doğal güneş enerjisinde kurutulan biberler ise seçme işlemine tabi tutulmadan, pul biber yapılmak üzere kepertme makinelerinden geçirilir. Kepertilerek istenilen boyda kırılmış biberler devlip taşı altında Türk Gıda Kodeksinde belirtilen oranlarda bitkisel sıvı yağ ve tuz ilave edilerek tavllanır. Tavlama işleminden sonra eleklerden geçirilerek tasniflenir ve ambalajlanarak tüketime sunulur.

c- Acı Siyah Pul (İsot) Biber: Kırmızı biberler kepertme ile istenilen boyutta kırılır. Daha sonra kızıştırma teknikleri uygulanarak fermantasyona tabi tutulur. Bu süreç sonunda doğal olarak kırmızı olan biber rengi yine doğal siyah renge dönüşür. Biberin bu yolla üretilmiş haline halk dilinde ISOT denir. Türk Gıda Kodeksinde belirtilen oranlarda bitkisel sıvı yağ ve tuz ilave edilerek devlip taşı altında tavllanır. Tavlama işleminden sonra eleklerden geçirilerek tasniflenir ve ambalajlanarak tüketime sunulur.

Denetim : Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı Koordinatörlüğünde: Ticaret ve Sanayi Odası Temsilcileri, Kırmızı Biberçiler Derneği Temsilcileri, Tarım İl Müdürlüğünden bir uzman eleman, Sağlık İl Müdürlüğünden bir uzman eleman olmak üzere en az üç kişiden oluşacak komisyon tarafından amaç ve usulüne uygun kullanılıp kullanılmadığının denetimi yapılır. Denetim sırasında prosedüre uymadığı tespit edilen kişi ve/veya kurumlar hakkında gerekli yasal işlemin yapılması için ilgili mercilere başvurmak üzere denetim raporu komisyon tarafından tanzim edilir. Rapor sonucuna göre ilgili yerlere gerekli müracaatları yapmakla Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası yükümlüdür.

Denetim Sıklığı : Yukarıda bahsedilen Komisyon yılda en az üç kez denetim yapar. Bu denetimlerin en az iki tanesi Kırmızı Biberin hasat ve imalatın en yoğun olduğu Ağustos-Kasım ayları arasında gerçekleştirilir. Coğrafi işaretin yerel imalatçılar tarafından kullanılması için imalatçılar, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasına müracaat edilir. Coğrafi işaretin amacına uygun ve iyi niyetli olarak kullanılacağına dair ikili protokol yapılarak coğrafi işaretin şekli ilgili ürün ambalajı üzerinde kullanılabilir.

No: 175 - Menşe Adı

ÇAĞLAYANCERİT CEVİZİ

Tescil Ettiren
ÇAĞLAYANCERİT ZİRAAT ODASI

Bu coğrafi işaret, 13.11.2012 tarih ve 28466 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname' nin 12 nci maddesi gereğince 21.12.2011 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

01.02.2019 tarih ve 46 sayılı bülten

Ceviz ve Kırmızı Biber İçin Elektrikli Satış Salonu Kurulu Fizibilitesi

Tescil No	: 175
Tescil Tarihi	: 30.07.2013
Başvuru No	: C2012/010
Başvuru Tarihi	: 21.12.2011
Coğrafi İşaretin Adı	: Çağlayancerit Cevizi
Ürün Adı	: Ceviz
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşee adı
Tescil Ettiren	: Çağlayancerit Ziraat Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Fatih Mah. Atatürk Cad. Çağlayancerit KAHRAMANMARAŞ
Coğrafi Sınırı	: Kahramanmaraş İli Çağlayancerit Merkez İlçesi, Boylu Köyü, Bölükdamlar Köyü, Emiruşağı Köyü, Kale Köyü, Küçükcerit Köyü, Soğukpınar Köyü, Oruçpınar Köyü, Zeynep Uşağı Köyü, Küçüküngüt Köyü, Bozlar ve Helete Beldesi
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Çağlayancerit Cevizi, Kahramanmaraş ilinin Çağlayancerit ilçesinin yerli çeşidi olup; dolgun gövdeli, ekstra irilikte, açık sarı iç renginde, yumuşak yapılı ve kolay kırılarak içi tım olarak çıkarılabilen, antraknoza ve iç kurduna dayanıklı cevizdir. Erkek ve dişi çiçek oluşum zamanları birbirine yakın olduğundan meyve verimi yüksektir. Çiçeklenme nisan-mayıs aylarında gerçekleşmektedir. Çağlayancerit Cevizinde ilk yapraklanma mart ortasından nisan başına kadardır. Yaprak dökümü kasım ve aralık ayında gerçekleşmektedir.

Rakım: 1.100 – 1.500

Verim: (kuru kabuklu meyve olarak) 60 – 65 kg/ağaç

Yan dal verimi (%): 70 - 80

Meyve ağırlığı (g): 15 – 16 g

İç oranı (%): 53 – 54 (8 – 9 g)

İç rengi: açık sarı (beyaz)

Kabuk kalınlığı (mm): 1.00 – 1.10 mm

Çiçeklenme özelliği: Yarı homogamy olup protogynydir.

Hasat tarihi: 10 Eylül – 01 Ekim

Yetiştirilme olarak tavsiye edilen rakım aralığı: 750 -1500 m

Boy: 10 - 12 yaşında 8 – 10 m uzunluğa ulaşmaktadır. Taç yayvan gelişmektedir ve taç çevresi 15–20 m olabilmektedir.

Bitkisel özellikleri:

Kazık kök oluşumu görülür. Taban suyunu dikkat edilmelidir. Su tutan killi topraklarda ve aşırı kireçli topraklarda gelişimi düşüktür. Gövde kuvvetli gelişir, dallar yayvan bir taç yapısına sahiptir. Yan dal verimi %70-80'dir.

Çağlayancerit Cevizi her yıl düzenli meyve verir. 7 yaşında meyve verimine başlamakta, 10-12 yaşında ekonomik olgunluğa erişmekte ve ortalama 1500 – 2000 adet ceviz vermektedir.

Yerli ve yabancı ceviz çeşitleri ile karşılaştırılması:

Yerli Ceviz Çeşitleri						
Ceviz Özellikleri	Çağlayancerit Cevizi	Yalova-1	Kaman-1	Bilecik	Şebin	Sütyemez-1
Kabuklu Meyve Ağırlığı (g)	16	15.20	12	10.4	11.40	25.80
İç Ağırlık (g)	9	7.60	6.3	5.2	7.20	12.94
Yan Dal Verimi (%)	70-80	40	60		70	
İç Oran (%)	54	50.30	54	50	63.00	50.15
Çiçeklenme Özelliği	Protogyuy	Protandry	Protogyuy	Protogyuy	Protogyuy	Protogyuy

Yabancı Ceviz Çeşitleri				
Ceviz Özellikleri	Çağlayancerit Cevizi	Franquette	Pedro	Chandler
Kabuklu Meyve Ağırlığı (g)	16	10.75	15.06	13.26
İç Ağırlık (g)	9	4.78	6.88	6.50
Yan Dal Verimi (%)	70-80			
İç Oran (%)	54	44.46	43.68	49.02
Çiçeklenme Özelliği	Protogyuy	Protandry	Protandry	Protandry

Üretim Metodu:

Çağlayancerit ilçesi, merkez, belge ve köyleri ile coğrafi konum itibarı ile ceviz yetiştiriciliğine uygun iklim şartlarına sahiptir. Taban suyu seviyesi 2,5 – 3 metreden yukarı olmayan, fazla su tutmayan, gevşek alüvyonlu toprak yapısı ile ceviz kökleri derine uzadıklarından rutubetli, derin ve yumuşak toprak yapısı ile Çağlayancerit cevizinin gelişimine çok uygundur. İlçede tohumdan yetişmiş ağaç sayısının çok fazla olması, cevizin kalite ve verim olarak üstün özelliklere sahip olmasını sağlamaktadır. Tamamen doğal ortamlarda hiçbir zirai ilaç ve suni gübre kullanılmadan yetiştirilmektedir.

Cevizler adı olarak 10X10 m dikim aralığında toprağa dikilmekte ve daha sonra yerinde aşlanmaktadır. Rakım oranına bağlı olarak Çağlayancerit ilçesi'nde aşı tutma oranı % 95'tir. Çağlayancerit cevizinde, Kahramanmaraş ili Çağlayancerit ilçesinin coğrafi koşulları, iklimi, rakımı ve sulama suyu özellikleri nedeniyle diğer ceviz türlerinde görülen hastalıklar bulunmamaktadır, antraknoza ve iç kurduna mukavemeti çok yüksektir. Nemli bölgelerde yetiştirilememektedir ve 1000 – 1500 m rakımlı yerlerde ceviz içi kararmamaktadır.

Denetleme :

Denetleme mercii Çağlayancerit Ziraat Odası, Çağlayancerit Belediyesi ve Çağlayancerit İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden ürün hakkında bilgi sahibi birer temsilciden oluşacaktır.

Çağlayancerit Cevizi'nin coğrafi işarete uygunluğunun kontrolü, tat ve koku özelliklerinin bilimsel olarak belirlenmesinde bir duyuusal analiz yöntemi olan Lezzet Profili Analizi (LPA) tekniği kullanılacaktır.

Lezzet Profili Analizi (LPA), bir lezzet bileşeninin nitel ve nicel özelliklerinin tanımlayıcı değerlendirme tekniği ile ayrıntılı olarak incelenmesini sağlayan bir duyuusal değerlendirme yöntemidir.

LPA Tekniğinin işlem basamakları;

- Panelist seçimi ve eğitimi
- Tat, koku ve tüm lezzeti açıklayan karakter özelliklerinin belirlenmesi ve tanımlanması
- Karakter özelliklerinin algılamaya sıralarının saptanması ve bir skala sisteminde bu faktörlerin

yoğunluklarının derecelendirilmesi

- Lezzet şiddetinin değerlendirilmesi
- Tat sonrası izlenim ve sürekliliğinin belirlenmesidir.

Coğrafi işaretin denetimi söz konusu mercinin kontrolü altında olup, coğrafi işareti haksız yere kullananlar hakkında yasal takibat tecil ettiren tarafından başlatılacaktır. Coğrafi işaretin kullanımına ilişkin denetimi yılda bir kez düzenli olarak, ihtiyaç duyulduğunda ve şikâyet üzerine ise her zaman yapılabilecektir.